

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถิ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. นางเครือชูลี เรืองแก้ว	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี
3. นางสาววรลักษณ์ จันทน์ผา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทองมงคล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
4. นางศรีสมร แป้งหอม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
5. นางหริณญา รุ่งแจ้ง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ว ๑๒๑

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ตำบลนาวัน อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

๒ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางศรีสมร แป้งหอม

ด้วย นายขจรศักดิ์ สอนแพร รหัสนักศึกษา ๕๙๙๑๙๑๐๑๙ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง เป็นประธานที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นที่ปรึกษาร่วม ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยญา ทองนิล)

คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐๓๒-๔๔๓๓๐๐ ต่อ ๑๒๐๑

โทรสาร. ๐๓๒-๔๔๓๒๖๗

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ว ๑๒๑

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ตำบลนาวัน อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

๒ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางหริญญา รุ่งแจ้ง

ด้วย นายขจรศักดิ์ สอนแพร รหัสนักศึกษา ๕๙๙๑๙๑๐๑๙ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง เป็นประธานที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นที่ปรึกษาร่วม ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิญญา ทองนิล)

คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐๓๒-๔๙๓๓๐๐ ต่อ ๑๒๐๑

โทรสาร. ๐๓๒-๔๙๓๒๖๗

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ว ๑๒๑

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ตำบลนาวัน อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

๒ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวรลักษ์ณ จันทรผา

ด้วย นายขจรศักดิ์ สอนแพร รหัสนักศึกษา ๕๙๙๑๙๑๐๑๙ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง เป็นประธานที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นที่ปรึกษาร่วม ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยญา ทองนิล)

คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐๓๒-๔๙๓๓๐๐ ต่อ ๑๒๐๑

โทรสาร. ๐๓๒-๔๙๓๒๖๗

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ว ๑๔๕

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ตำบลนาวัน อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถิ

ด้วย นายขจรศักดิ์ สอนแพร รหัสนักศึกษา ๕๙๙๑๙๑๐๑๙ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง เป็นประธานที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นที่ปรึกษาร่วม ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล)

คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐๓๒-๔๙๓๓๐๐ ต่อ ๑๒๐๑

โทรสาร. ๐๓๒-๔๙๓๒๖๗

ที่ ศธ ๐๕๕๕.๑๑/ว ๑๔๕

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ตำบลนาวัน อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐

๒ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเคลือชูลี เรื่องแก้ว

ด้วย นายขจรศักดิ์ สอนแพร รหัสนักศึกษา ๕๙๙๑๙๑๐๑๙ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง เป็นประธานที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร.ไพรัช มณีโชติ เป็นที่ปรึกษาร่วม ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์แล้ว

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยญา ทองนิล)

คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทร. ๐๓๒-๔๙๓๓๐๐ ต่อ ๑๒๐๑

โทรสาร. ๐๓๒-๔๙๓๒๖๗

ภาคผนวก ข

1. รายนามครูผู้สอนประวัติศาสตร์ที่เข้าร่วมเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C
2. เอกสารการจัดโครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ – มะริด”

**รายนามครูผู้สอนประวัติศาสตร์ที่เข้าร่วม
เครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C**

1. นางพรทิพย์ ศิริวัฒน์	ครูโรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ)
โรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ)
อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. นางสาวอุสนีย์ เมาะสะดาร์อ	ครูโรงเรียนด่านสิงขร
โรงเรียนด่านสิงขร
อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. นางสาวพิณ อินพันทั้ง	ครูโรงเรียนหาดสนุกราชภูรบำรุง
โรงเรียนหาดสนุกราชภูรบำรุง
อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. นางนันทา ไกรทอง	ครูโรงเรียนบ้านคลองวาฬ
โรงเรียนบ้านคลองวาฬ
อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. นางบุญเชิญ จิตใจดี	ครูโรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว
โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
6. นางสาวศศิธร สุดดี	ครูโรงเรียนบ้านทองมงคล
โรงเรียนบ้านทองมงคล
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
7. นางสาววัลรัตน์ พัฒเชียรทอง	ครูโรงเรียนบ้านในลือค
โรงเรียนบ้านในลือค
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
8. นายธีระพงศ์ ไพพิเชษฐ์	ครูโรงเรียนธนาคารอมสิน
โรงเรียนธนาคารอมสิน
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่ ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ ว ๑๒๐๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ บ้านหนองหิน
ต. คลองวาฬ อ.เมืองฯ ปช ๗๗๐๐๐

๑๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง การอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ – มะริด”

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....(โรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน ๘ โรงเรียน)

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายชื่อผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ตารางการอบรมครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. แบบหนังสือขออนุญาตไปราชการ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ จะดำเนินงานโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ – มะริด” ซึ่งเป็นโครงการในข้อตกลงในการพัฒนาครูภายใต้ความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ระหว่างวันที่ ๒๕ – ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้พิจารณากำหนดครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๘ คน ตามรายชื่อที่แนบมาพร้อมนี้ จึงขอให้โรงเรียนดำเนินการดังนี้

๑. แจ้งผู้ที่มีรายชื่อเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ตามตารางการอบรม ในวันที่ ๒๕ – ๒๖ เมษายน ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมตะนาวศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ โดยรายงานตัวเวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๓๐ น. การแต่งกาย ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๑ แต่งกายสุภาพ และวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๑ ศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แต่งกายสุภาพ ผู้หญิงสวมกางเกงสุภาพได้

๒. สำหรับวันที่ ๒๗ – ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑ เป็นการไปทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในพื้นที่สิงขร ตะนาวศรีและมะริดของประเทศไทยและพม่า และพักค้างในประเทศไทยพม่า (กำหนดการจะแจ้งให้ทราบต่อไป) โดยให้ผู้เข้ารับการอบรม พร้อมกัน เวลา ๐๗.๐๐ น. ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ แต่งกายสุภาพ ผู้หญิงสวมกางเกงสุภาพได้

๓. ในการอบรมครั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นผู้รับผิดชอบค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายในการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ไทย – ตะนาวศรี มะริดของประเทศไทยพม่า จึงขอให้ผู้เข้ารับการอบรม นำหนังสือขออนุญาตไปราชการมาเพื่อประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการฯ คราวนี้ด้วย

- ๒ -

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งผู้ที่มีรายชื่อเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานตามวัน เวลาและสถานที่
ที่กำหนด

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรวิทย์ ทับเหล็ก)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๑ - ๔ ต่อ ๓๐

โทรสาร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๐

รายชื่อครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C

ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑

วันที่ ๒๕ - ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑

๑. นางพรทิพย์ ศิริวัฒน์	ครูโรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ)
๒. นางสาวอุสนีย์ เมาะสะตารอ	ครูโรงเรียนด่านสิงขร
๓. นางสาวสายพิน อินพันทั้ง	ครูโรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง
๔. นางนันทา ไกรทอง	ครูโรงเรียนบ้านคลองวาฬ
๕. นางบุญเชิญ จิตใจดี	ครูโรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว
๖. นางสาวศศิธร สุดดี	ครูโรงเรียนบ้านทองมั่งคด
๗. นางสาวธวัลรัตน์ พัฒเชียรทอง	ครูโรงเรียนบ้านในลือค
๘. นายธีระพงศ์ พพิเชษฐ์	ครูโรงเรียนธนาคารออมสิน

ที่ ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ว ๑๖๘๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ บ้านหนองหิน
ต. คลองวาฬ อ.เมืองฯ ปช ๗๗๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง โครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ในพื้นที่
ประจวบคีรีขันธ์ – มะริด”

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....(โรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน ๘ โรงเรียน)

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ที่ ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ว ๑๖๐๑
ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่นำมาจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้ทักษะ
ทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ร่วมกับมหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี ได้ดำเนินงานโครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์
๑S๒C ในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ – มะริด” โดยระยะที่ ๑ ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ให้แก่ครูเครือข่าย
การสอนประวัติศาสตร์ ระหว่างวันที่ ๒๕ – ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมตะนาวศรี สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ไปแล้วนั้น

ระยะที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม – ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เป็นระยะที่ครูเครือข่ายที่
ผ่านการอบรมดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงขอให้ครูเครือข่ายได้รายงานแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่นำมาจัดการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ตามแบบรายงานที่ส่งมาพร้อมนี้ และส่งให้สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ภายในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งให้ครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ทราบและดำเนินการ
ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรวิทย์ ทับเหล็ก)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร. ๐-๓๒๖๖-๒๐๓๑ – ๔ ต่อ ๓๐

โทรสาร. ๐-๓๒๖๖-๒๐๓๐

ที่ ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ ๖๑๕๕๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ บ้านหนองหิน
ต. คลองวาฬ อ.เมืองฯ ปช ๗๗๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง โครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....(โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯจำนวน ๘ โรงเรียน)

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ที่ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ว ๑๒๐๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑

ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ดำเนินโครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” โดยระยะที่ ๑ ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ให้แก่ครูเครือข่ายการสอนประวัติศาสตร์ ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมตะนาวศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ และระยะที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๖ พฤษภาคม - ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เป็นระยะที่ครูเครือข่ายที่ผ่านการอบรมดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นั้น

บัดนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำหนดดำเนินโครงการฯ ระยะที่ ๓ การนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C จึงขอความร่วมมือให้โรงเรียนเตรียมรับการนิเทศและอำนวยความสะดวกในการนิเทศครั้งนี้ ตามกำหนดการ ดังนี้

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ นิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ อำเภอ เมือง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ โรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง โรงเรียนด่านสิงขร และโรงเรียนบ้านคลองวาฬ

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ นิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ อำเภอ บางสะพาน ได้แก่ โรงเรียนธนาคารอมสิน โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว โรงเรียนบ้านทองมงคล และโรงเรียนบ้านในลือค

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรวิทย์ ทับเหล็ก)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๑ - ๔ ต่อ ๓๐

โทรสาร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๐

สำเนาฉบับ

ที่ ศธ ๐๔๐๘๘/ ๑๙๙๙

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ บ้านหนองหิน
ต. คลองวาฬ อ. เมืองฯ ปช ๗๗๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง การนิเทศติดตามโครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนไก่อเตี้ย

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ที่ ศธ ๐๔๐๘๘ /ว ๑๐๕๙ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑

ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ดำเนินงานโครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” โดยมี นายขจรศักดิ์ สอนแพร่ ครูโรงเรียนวัดดอนไก่อเตี้ย เป็นผู้รับผิดชอบงานวิจัยการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ นั้น

บัดนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ กำหนดดำเนินการนิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำในการดำเนินงานโครงการแก่ครูเครือข่ายจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน ๘ โรงเรียน ตามกำหนดการ ดังนี้

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ นิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ในอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ) โรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง โรงเรียนด่านสิงขร และโรงเรียนบ้านคลองวาฬ

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ นิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ในอำเภอบางสะพาน ได้แก่ โรงเรียนธนาการอมสิน โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว โรงเรียนบ้านทองมั่งคั่ง และโรงเรียนบ้านในลือค

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการนิเทศการศึกษา ตามวันเวลา และสถานที่ที่กำหนด

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรวิทย์ ทับเหล็ก)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๑ - ๔ ต่อ ๓๐

โทรสาร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๐

รอง ผอ.สพท.....
รท หัวหน้ากลุ่ม..... 18 มิ.ย. 61
เจ้าหน้าที่.....
ผู้ร่าง/ผู้พิมพ์.....

ที่ ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ ๒๕๖๕

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ บ้านหนองหิน
ต. คลองวาฬ อ.เมืองฯ ปช ๗๗๐๐๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C”

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....(หาดสนุกราษฎร์บำรุง, บ้านคลองวาฬ, อนุบาลเมืองฯ (สละชีพ)
ดำเนินังขร, ธนาครหอมสิน, บ้านทองมงคล, บ้านในลือค, บ้านวังน้ำเขียว)

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ที่ ศธ ๐๔๐๘๘.๐๕/ว ๑๒๐๑
ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อครูเครือข่ายการสอนประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ดำเนินงานโครงการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” โดยได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูเครือข่ายการสอนประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ ๑S๒C จำนวน ๘ โรงเรียน ๙ คน และครูเครือข่ายนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ระหว่างเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๑ แล้วนั้น

บัดนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีกำหนดจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการและผลจากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมตะนาวศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ จึงขอให้โรงเรียน ดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้ครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ (ตามรายชื่อแนบ) นำนักเรียน จำนวนโรงเรียนละ ๓ คน ไปจัดนิทรรศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

๒. ขอให้ครูเครือข่ายและนักเรียนเตรียมข้อมูลจากการเรียนรู้ เพื่อนำเสนอในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภาคเช้า จะเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนของนักเรียน และภาคบ่ายเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนของครูเครือข่ายการสอนประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ๑S๒C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรวิทย์ หับเหล็ก)

รองผู้อำนวยการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๑ - ๔ ต่อ ๓๐ โทรสาร.๐-๓๒๖๖-๒๐๓๐

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของคู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C การศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C

**ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามสภาพความต้องการจำเป็น
ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาและความต้องการ

คำชี้แจง

โปรดพิจารณา แบบสอบถามสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
- 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญลำดับที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. คิดว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อ	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2. นักเรียนไม่ให้ความสนใจการเรียนวิชาประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
3. ครูมีปัญหาในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
4. ครูมีปัญหาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
5. ครูมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
6. ครูมีปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
7. ครูมีปัญหาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

ตอนที่ 3 การใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นสำหรับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ของสถานศึกษา

คำชี้แจง

โปรดพิจารณา แบบสอบถามสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญลำดับที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ในฐานะครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ท่านมีองค์ความรู้ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นอยู่ในระดับใด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2. ข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นที่ท่านมีอยู่ มีความถูกต้องและน่าเชื่อถืออยู่ในระดับใด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
3. ท่านศึกษาค้นคว้าข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นอยู่ในระดับใด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
4. ท่านได้นำองค์ความรู้หรือข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับใด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
5. นักเรียนในโรงเรียน มีความรู้เรื่องแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับใด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
6. สถานศึกษามีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับใด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

**ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ
ของคู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่า คู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C มีความเหมาะสมตามองค์ประกอบต่างๆ ที่กำหนดหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วยว่าคู่มือมีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าคู่มือมีความเหมาะสม
-1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าคู่มือมีความเหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญลำดับที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ความเหมาะสมด้านเนื้อหา							
1.1 มีการอธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญ และแจ้งจุดประสงค์ของการจัดทำคู่มือชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
1.2 มีการจัดทำเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ทำให้สะดวกและรวดเร็ว ในการศึกษาคู่มือ	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
1.3 ทำให้มีองค์ความรู้ด้านเนื้อหาของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ – มะริด	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
1.4 ทำให้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C ได้เป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
1.5 ทำให้ครูที่ศึกษาคู่มือเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
1.6 มีการจัดทำแบบประเมินทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ สำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญลำดับที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
2. ความเหมาะสมด้านการออกแบบ							
2.1 คู่มือมีการออกแบบให้ใช้งานง่ายและสะดวก	0	+1	+1	+1	+1	0.8	เหมาะสม
2.2 ครูผู้สอนประวัติศาสตร์สามารถเข้าไปทบทวนเนื้อหา และปรับใช้จากกิจกรรมในคู่มือได้ตลอดเวลา	+1	0	+1	+1	+1	0.8	เหมาะสม
3. ความเหมาะสมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์							
3.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
3.2 ทำให้การเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีความน่าสนใจและผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ ภาพเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ การอัดโฟลด์ไฟล์หรือดาวน์โหลดไฟล์งานต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
3.3 มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะ ใหม่ ๆ ด้วยทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
3.4 มีส่วนช่วยให้ได้รับความรู้และสามารถจดจำ บทเรียนได้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
4. ความเหมาะสมด้านประโยชน์ในการนำไปใช้							
4.1 สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาคู่มือนี้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
4.2 เป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์
การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

โปรดพิจารณา แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C มีความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
-1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญลำดับที่					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ผู้เรียนสามารถจำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง เช่น หลักฐานขั้นต้น หลักฐานชั้นรอง เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2. ผู้เรียนสามารถจัดลำดับข้อมูลของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
3. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
4. ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างตรงถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
5. ผู้เรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม	0	+1	+1	+1	+1	0.8	เหมาะสม
6. ผู้เรียนสามารถสรุปเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงเหตุการณ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อนำมาเสนอได้ เช่น การรายงานหน้าชั้นเรียน การทำโครงการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C
การศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

โปรดพิจารณา แบบประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C การศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C มีความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม
- 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม

รายการประเมิน		ผู้เชี่ยวชาญลำดับที่					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ขั้น Sourcing								
	1. ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
	2. ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
ขั้น Corroboration								
	3. ทำการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
	4. แยกแยะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
ขั้น Contextualizing								
	5. นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบเพื่อหาความถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

ภาคผนวก ง

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C
ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงใน ☐ หน้าข้อความหรือเติมข้อมูลลงในช่องว่าง

1. โรงเรียน.....
2. สังกัด.....
3. อำเภอ..... จังหวัด.....
4. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย
5. อายุ ☐ 20-25 ปี ☐ 26-30 ปี ☐ 31-35 ปี ☐ 36-40 ปี ☐ 40 ขึ้นไป
6. ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
7. สาขา/วิชาเอก.....
8. ครูผู้สอนในระดับชั้น ☐ ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ☐ ประถมศึกษาปีที่ 4-6
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1-3
9. ประสบการณ์ในการสอน จำนวน.....ปี

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาและความต้องการ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. คิดว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าเบื่อ					
2. นักเรียนไม่ให้ความสนใจการเรียนวิชาประวัติศาสตร์					
3. ครูมีปัญหาในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์					
4. ครูมีปัญหาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์					
5. ครูมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์					
6. ครูมีปัญหาในด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์					
7. ครูมีปัญหาในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาประวัติศาสตร์					

ตอนที่ 3 การใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นสำหรับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
ของสถานศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ในฐานะครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ท่านมีองค์ความรู้ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นในอยู่ในระดับใด					
2. ข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นที่ท่านมีอยู่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถืออยู่ในระดับใด					
3. ท่านศึกษาค้นคว้าข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นอยู่ในระดับใด					
4. ท่านได้นำองค์ความรู้หรือข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์อยู่ในระดับใด					
5. นักเรียนในโรงเรียน มีความรู้เรื่องแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับใด					
6. สถานศึกษามีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น อยู่ในระดับใด					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม***

แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์
การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
 แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับคะแนน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

สมรรถนะที่ประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนสามารถจำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง เช่น หลักฐานขั้นต้น หลักฐานชั้นรอง เป็นต้น					
2. ผู้เรียนสามารถจัดลำดับข้อมูลของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					
3. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					
4. ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างตรงถูกต้อง					
5. ผู้เรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม					
6. ผู้เรียนสามารถสรุปเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงเหตุการณ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อนำมานำเสนอได้ เช่น การรายงานหน้าชั้นเรียน การทำโครงงานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น					
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
/...../.....

หลักเกณฑ์การประเมิน

การประเมิน : ประเมินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C
โดยครูผู้สอน/ครูผู้จัดกิจกรรมประวัติศาสตร์

1. เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับการปฏิบัติ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 1 ปฏิบัติตามคำสั่ง คำบอก และมีผู้ควบคุม ดูแล กำกับให้ปฏิบัติ
- ระดับ 2 ปฏิบัติโดยอาศัยผู้อื่นคอยเตือนให้ปฏิบัติ
- ระดับ 3 ปฏิบัติเองโดยไม่มีคำสั่ง ไม่มีผู้เตือนให้ปฏิบัติ
- ระดับ 4 ปฏิบัติเองจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น
- ระดับ 5 ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ และแนะนำ ชักชวนให้ผู้อื่น

ปฏิบัติ

2 วิธีการประเมิน

ผู้ประเมินพิจารณาจากระดับการปฏิบัติ ตามเกณฑ์การให้คะแนน โดยการทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ประเมินเห็นว่า พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้รับการประเมิน เมื่อประเมิน
ครบทุกพฤติกรรม ให้หาค่าเฉลี่ย โดยหาได้จาก

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้}}{\text{จำนวนพฤติกรรมบ่งชี้}}$$

3. อภิปรายผลการประเมิน

ระดับคุณภาพพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย

4. ผลการประเมิน

- 4.21 – 5.00 หมายถึง ดีมาก
- 3.41 – 4.20 หมายถึง ดี
- 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง พอใช้
- 1.00 – 1.80 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C
การศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C

สมาชิก

1..... เลขที่..... ชั้น.....
 2..... เลขที่..... ชั้น.....
 3..... เลขที่..... ชั้น.....
 4..... เลขที่..... ชั้น.....
 5..... เลขที่..... ชั้น.....
 6..... เลขที่..... ชั้น.....

รายการประเมิน		ระดับคะแนน		
		3	2	1
ขั้น Sourcing				
	1. ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา			
	2. ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย			
ขั้น Corroboration				
	3. ทำการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง			
	4. แยกแยะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง			
ขั้น Contextualizing				
	5. นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบเพื่อหาความถูกต้อง			
รวม				

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
/...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน :

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การผ่าน

- ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง ดีมาก
- ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง น้อย

หลักเกณฑ์การประเมิน

การประเมิน : ประเมินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C
โดยครูผู้สอน/ครูผู้จัดกิจกรรมประวัติศาสตร์

1. เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับการปฏิบัติ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

2. วิธีการประเมิน

ผู้ประเมินพิจารณาจากระดับการปฏิบัติ ตามเกณฑ์การให้คะแนน โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ประเมินเห็นว่า พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้รับการประเมิน เมื่อประเมินครบทุกพฤติกรรม ให้หาค่าเฉลี่ย โดยหาได้จาก

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้}}{\text{จำนวนพฤติกรรมบ่งชี้}}$$

3. อภิปรายผลการประเมิน

ระดับคุณภาพพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย

4. ผลการประเมิน

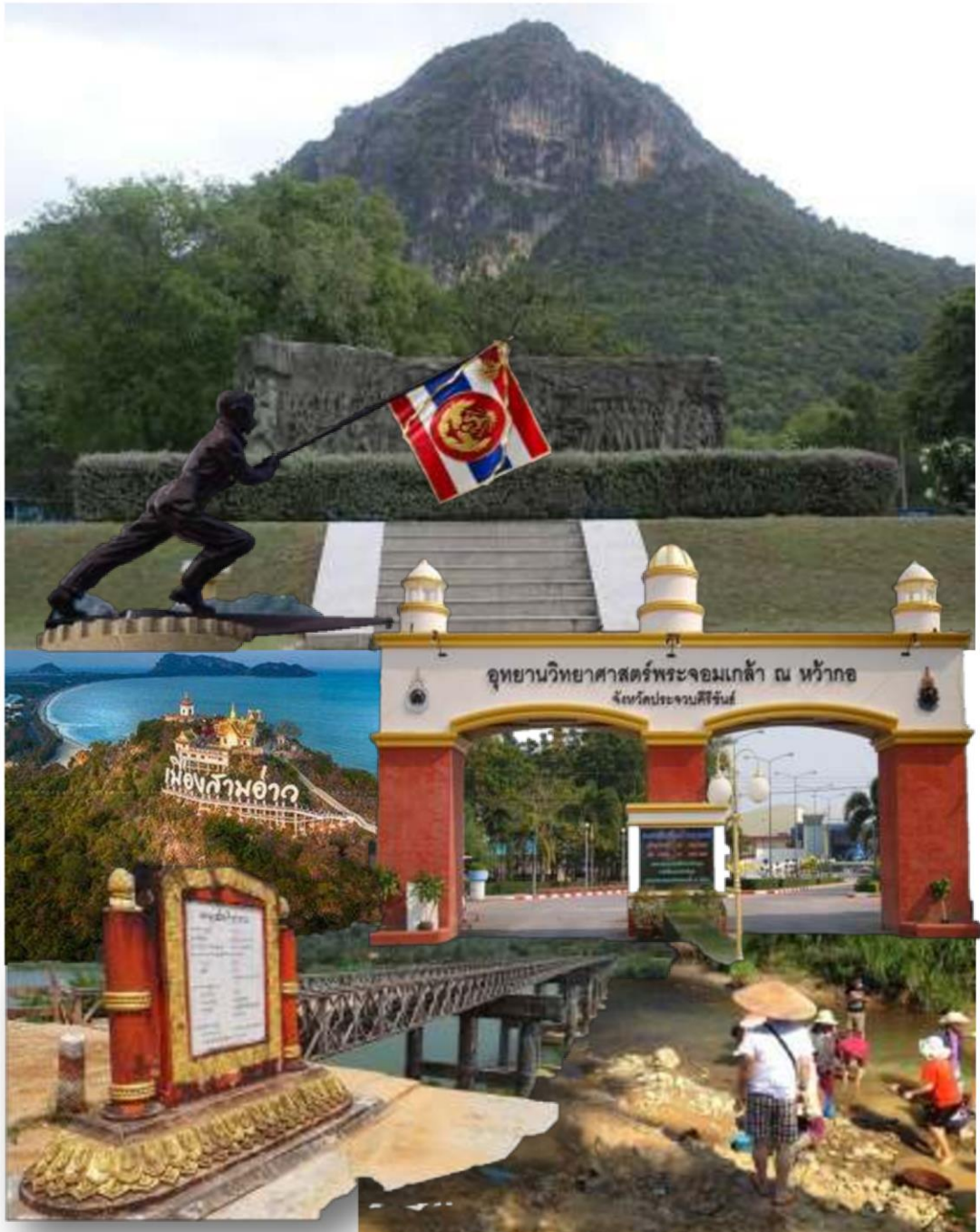
- ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง ดีมาก
- ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง น้อย

ภาคผนวก จ

คู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
โดยใช้กระบวนการ 1S2C

คู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

โดยใช้กระบวนการ 1S2C

1S2C

การคิดวิเคราะห์แบบนักประวัติศาสตร์

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยตามสนองแนวพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โดยกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ และดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนประวัติศาสตร์ให้มุ่งเน้นฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านการลงมือปฏิบัติ และได้แสดงความรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เกิดความรักและความภูมิใจในชาติ

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาประวัติศาสตร์ชาติไทยและพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ภาคภูมิใจในความเป็นมาของชาติไทย และตระหนักถึงความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้อาจจัดได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน ซึ่งกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง และเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี คือ การเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

ดังนั้น เพื่อให้ครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และครูผู้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ มีรูปแบบและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือ กระบวนการ 1S2C ที่ผู้เรียนจะได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรม คณะผู้จัดทำจึงได้จัดทำเอกสาร “คู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C” โดยเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งเน้นกระบวนการหรือ ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C 3 ขั้นตอน ขั้นการรู้จักหลักฐานที่หลากหลาย (Sourcing) ขั้นการประเมินคุณค่าของหลักฐานหรือการวิพากษ์หลักฐาน (Corroboration) และขั้นการวิเคราะห์สังเคราะห์โดยใช้ข้อมูลที่ผ่านการวิพากษ์กับข้อมูลอื่นๆ (Corroboration) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ทางคณะผู้จัดทำ ขอขอบพระคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ของสถาบันสังคมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รศ.ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถิ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดร.ไพรัช มณีโชติ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ อาจารย์กิตยาภรณ์ ประยูรพรหม นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารฉบับนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ครูและผู้ที่สนใจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมที่สำคัญถึงความรักและภาคภูมิใจในชาติ จากการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

ขจรศักดิ์ สอนแพร่
และคณะผู้จัดทำ

“...ประวัติศาสตร์ของแต่ละชาติทุกชาติเขาก็ทะนุถนอม แล้วเขาก็เรียนของเขา
กัน แม้แต่คนต่างประเทศไปเรียนในประเทศเขาก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของเขา
ด้วย อันนี้แปลกที่ของเราไม่มีประวัติศาสตร์ชาติไทย เหมือนอย่างว่าแผ่นดินนี้
ได้มาง่าย ๆ ไม่ต้องคิดถึงพระเดชพระคุณของปู่ ย่า ตา ยาย ที่บุกบั่นฝ่าฟันมา
แม้แต่ชีวิตก็สละให้ เพื่อเป็นหลักประกันของคนไทย ความจริงแล้วการที่มี
แผ่นดินเป็นของตนเอง เป็นการประกันค่อนข้างจะปลอดภัย...”

พระราชดำรัส

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
พระราชทานเนื่องในโอกาสให้คณะบุคคลต่างๆ เข้าเฝ้า ถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๓

“...ที่ประเทศไทยบรรพบุรุษของเราสละชีวิตมาเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินมาด้วยเลือดเนื้อ ด้วยชีวิต แต่เสียตายตอนนี้ท่านนายกฯ เขาไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์แล้วนะ ฉันก็ไม่เข้าใจ เพราะตอนที่ฉันเรียนอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์ ไม่มีประวัติศาสตร์อะไรเท่าไร แต่เราก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของสวิส แต่เมืองไทยนี้ บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดิน กว่าจะมาถึงที่ให้เราอยู่ นั่งอยู่กันสบาย มีประเทศชาติ เรากลับไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่รู้ว่าใครมาจากไหน เป็นความคิดที่แปลกประหลาดอย่างที่อเมริกาถามไปเขาก็สอนประวัติศาสตร์บ้านเมืองเขา ที่ไหนประเทศไหน เขาก็สอน แต่ประเทศไทยไม่มี ไม่ทราบว่าแผ่นดินนี้ รอดไปอยู่จนบัดนี้เพราะใคร หรือว่ายังงั้นกัน อันนี้น่าตกใจ ชาวต่างประเทศยังไม่ค่อยทราบว่า นักเรียนไทยไม่มีการสอนประวัติศาสตร์ชาติเลย..”

พระราชดำรัส

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
พระราชทานเนื่องในวโรกาสให้คณะบุคคลต่างๆ เข้าเฝ้า ถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพประกอบ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
กลุ่มเป้าหมาย	3
ตัวชี้วัด	4
สถานที่ดำเนินการพัฒนาครูเครือข่าย	4
แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของโรงเรียนเป้าหมาย	5
ระยะเวลาดำเนินการ	5
วิธีดำเนินการ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	9
แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C	14
บทที่ 3 แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ – มะริด	17
ประวัติความเป็นมาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	17
แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	21
- 1. ห้วยกอ	21
- 2. อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5	28
- 3. สถานีรถไฟประจวบคีรีขันธ์	35
- 4. วีรชนลูกเสือเอกบุญยิ่ง ศิริเสถียร	36
- 5. ด่านสิงขร	38
- 6. เหมืองทองบางสะพาน	40
- 7. เขตตะนาวศรี	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์	46
1S2C	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์	46
1S2C	
กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	47
กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานประวัติศาสตร์	49
แบบประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C	53
แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์	54
ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C	56
บทที่ 5 การปฏิบัติงานสอนของครู	75
ตารางการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ	
1s2c ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	75
กำหนดการอบรมครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ	
1S2C	76
ตารางการติดตามนิเทศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1s2c	
ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในโรงเรียน	80
ตารางการจัดนิทรรศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C	81
แบบทดสอบก่อน-หลัง การอบรมครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดย	82
ใช้กระบวนการ 1S2C	
บรรณานุกรม	85

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางตัวชี้วัด	4
2	ตารางวิธีการดำเนินงาน	5
3	ตารางการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	84
4	ตารางการติดตามนิเทศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C	89
5	ตารางการจัดนิทรรศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C	90

ภาพที่	สารบัญภาพ	หน้า
1	ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C	16
3.1	บริเวณค่ายหลวงที่บ้านหว่ากอ	22
3.2	ค่ายหลวงหว่ากอ	24
3.3	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพร้อมข้าราชการบริพาร ณ ค่ายหลวง หว่ากอ	24
3.4	โบราณสถานเสาหิน และฐานก่ออิฐ 2 ฐาน	25
3.5	โบราณสถานก่ออิฐ	26
3.6	โบราณสถานกลุ่มอิฐสอปูน และเสาแกรนิต 2 ต้น	26
3.7	โบราณสถานฐานอิฐสอปูน	27
3.8	โบราณสถานซากสิ่งก่อสร้างรูปร่างคล้ายรูปข้าวหลามตัด	27
3.9	ภาพถ่ายช้างเผือกในพิพิธภัณฑ์อาคารหลังที่ 1 พล.อ.ท.ศรีศักดิ์ สุจริตธรรม	29
3.10	ภาพแผนที่เส้นทางทัพของทหารญี่ปุ่น	30
3.11	โมเดลแสดงความเป็นมาของกองบิน 5	31
3.12	ก้อนหินก้อนสุดท้าย อยู่บริเวณเขาล้อมหมวก	32
3.13	เขาล้อมหมวก	32
3.14	จุดลงนามสัญญาสงบศึก	33
3.15	หลุมฝังศพของวีรชนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2	33
3.16	อาคารประวัติสงคราม	34
3.17	อนุสาวรีย์วีรชน 8 ธันวาคม 2484	35
3.18	สถานีรถไฟ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	36
3.19	อนุสรณ์สถานวีรชน ลูกเสือตรีบุญยิ่ง ศิริเสถียร	36
3.20	ด่านสิงขร	38
3.21	ศาลเจ้าพ่อหินกอง	40
3.22	การร่อนทองในพื้นที่บางสะพาน	41
3.23	สะพานตะนาวศรี	44
4	ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C	49

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสอนประวัติศาสตร์ของไทยที่ผ่านมา มีปัญหาค่อนข้างมาก เนื่องจากการสอนให้นักเรียนท่องจำเหตุการณ์ และมีได้สอนให้นักเรียนวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงความเป็นมาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ทรงมีพระราชดำรัสแสดงความห่วงใยการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สนองพระราชดำริโดยนำไปเป็นนโยบายให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โดยปรับรายละเอียดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

สภาพการจัดกาเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับประวัติศาสตร์ได้โดยตรง การเรียนการสอนอาศัยการอ่าน การท่องจำ ลำดับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ โดยผู้เรียนไม่ได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนากระบวนการคิดอีกประการหนึ่ง คือ กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้ มากกว่าการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากครูผู้สอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ยังมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนการสอนเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก เมื่อนักเรียนไม่สนใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และเห็นว่าเป็นการเรียนเพื่อจดจำเรื่องราวในอดีตเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่พัฒนาความเป็นพลเมืองดีเรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพปัญหา และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล

การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์นั้น ถือเป็นมิติใหม่ในการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ เนื่องจากในปัจจุบันการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของครูทั่วประเทศ รวมทั้งครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ยังคงเน้นการสอนเนื้อหาภายในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์โดยตรง และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นจัดตั้งเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ที่ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และผู้มีความรู้ในแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ให้เข้ามาเป็นสมาชิกของเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้

ทางประวัติศาสตร์ มีการกระตุ้นและจัดโอกาสให้ครูในเครือข่ายได้มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น จนเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการสอนขึ้น และเมื่อเข้มแข็งเพียงพอจะสามารถขยายเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการสอนให้แก่เพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกันและเพื่อนครูในโรงเรียนใกล้เคียงได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาของประเทศต่อไป ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จึงได้ร่วมมือกันในการจัดตั้งเครือข่ายครูสอนประวัติศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และร่วมกันจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์-มะริด” ขึ้นเพื่อพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์-มะริด และการขับเคลื่อนเครือข่ายครูที่ผ่านการอบรมในการนำรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยกระบวนการ 1S2C มาส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ให้นักเรียนในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบฝังลึก ได้รับประสบการณ์ตรง รู้จักปรับตัวอยู่ในสังคม ชุมชน และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี เกิดความตระหนักและเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์สืบต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการสร้างเครือข่ายครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านกระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัด มีเครือข่ายครูสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C
3. นักเรียนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีทักษะการคิดวิเคราะห์

4. กลุ่มเป้าหมาย

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 8 คน จากโรงเรียนเป้าหมาย 8 โรงเรียน (โรงเรียนละ 1 คน) โดยคัดเลือกเฉพาะเจาะจงสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย ดังนี้

1. สถานศึกษา ในอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 โรงเรียน

- 1.1 โรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ)
- 1.2 โรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง
- 1.3 โรงเรียนบ้านคลองวาฬ
- 1.4 โรงเรียนด่านสิงขร

2. สถานศึกษา ในเขตอำเภอบางสะพาน จำนวน 4 โรงเรียน

- 2.1 โรงเรียนธนาคารออมสิน
- 2.2 โรงเรียนบ้านทองมงคล
- 2.3 โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว
- 2.4 โรงเรียนบ้านในลือค

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. ครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

2. มีเครือข่ายครูผู้จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

5. ตัวชี้วัด

1. ครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

2. มีเครือข่ายครูผู้จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

3. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับดีขึ้น

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด

ผลผลิต (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)
1. ครูผู้สอนสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 8 คน มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ 2. มีเครือข่ายครูผู้จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับดีขึ้น

6. สถานที่ดำเนินการพัฒนาครูเครือข่าย

6.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

6.2 พื้นที่ประวัติศาสตร์ในสมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 ในอุทยานประวัติศาสตร์ของกองบิน 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6.3 พื้นที่ประวัติศาสตร์สิงขร – ตะนาวศรี-มะริด

7. แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของโรงเรียนเป้าหมาย

7.1 พื้นที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ 1) ห้วยกอ 2) อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5 3) อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ และ 4) ด่านสิงขร

7.2 พื้นที่อำเภอบางสะพาน ได้แก่ เขมืองทองบางสะพาน

8. ระยะเวลาดำเนินการ

8.1 การพัฒนาครู ระหว่าง วันที่ 25 – 29 เมษายน 2561

8.2 การจัดกิจกรรมของครูเครือข่ายการสอนประวัติศาสตร์ ระหว่าง เดือน พฤษภาคม ถึง สิงหาคม 2561

9. วิธีการดำเนินงาน

ตารางที่ 2 วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอน	กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. ขั้นเตรียมการ	1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C	1 – 5 เมษายน 2561	ดร.ไพรัช มณีโชติ รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง นางศรีสมร แป้งหอม นายจรศักดิ์ สอนแพ

ขั้นตอน	กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
	1.2 ประชุมคณะกรรมการ เครือข่าย ฯ โดยกำหนดขั้นตอน รูปแบบการดำเนินงาน ปฏิทิน การดำเนินงาน การประเมินผล การสรุป และรายงาน 1.3 จัดเตรียมเอกสารการ ฝึกอบรม		ดร.ไพรัช มณีโชติ รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง นางศรีสมร แป้งหอม นายขจรศักดิ์ สอนแพ
2. ขั้นตอนดำเนินการ	2.1 อบรมครูสอนประวัติศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมกระบวนการทาง ประวัติศาสตร์ 1S2C	25-29 เมษายน 2561	ดร.ไพรัช มณีโชติ รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง นางศรีสมร แป้งหอม นายขจรศักดิ์ สอนแพ
	2.2 ครูที่ผ่านการอบรม ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์โดยใช้กิจกรรม กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C	15 – 30 กรกฎาคม 2561	
3. ขั้นตรวจสอบ และประเมินผล	3.1 ประเมินผลการเรียนรู้ของ ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนา ฯ	25-29 เมษายน 2561	ดร.ไพรัช มณีโชติ รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง นางศรีสมร แป้งหอม นายขจรศักดิ์ สอนแพ
	3.2 สังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม		
	3.3 นิเทศ ติดตามการจัดการ เรียนการสอนของครูที่ผ่านการ อบรม	1 มิถุนายน – 30 กรกฎาคม 2561	
	3.4 การจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของนักเรียน	6 สิงหาคม 2561	
4. ขั้นแก้ไขและ ปรับปรุง	4.1 นำข้อมูลจากการทำกิจกรรม มาประชุม ปรีกษาหาแนวทาง ในการแก้ไขพัฒนางานต่อไป 4.2 นำข้อมูลไปปรับปรุงในการ ดำเนินโครงการในปีการศึกษา ต่อไป	7 สิงหาคม 2561	ดร.ไพรัช มณีโชติ รศ.ดร.กาญจนา บุญส่ง นางศรีสมร แป้งหอม นายขจรศักดิ์ สอนแพ

ส่วนที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ของครูประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย

ความหมายของคำว่าเครือข่าย

ประเวศ วะสี (2545 ; อ้างถึงใน ศิริพร ตันติยมาศ, 2550 : 59) กล่าวถึง เครือข่ายทางสังคมที่มีการขยายตัวออกไปว่าเครือข่ายทางสังคมจะคล้ายเครือข่ายในสมอง โดยโครงสร้างของสมองนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงเพื่อการมีชีวิตรอดและโครงสร้างทางสังคมจะมีวิวัฒนาการไปเหมือนโครงสร้างทางสมองมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของสังคมจากสังคมใช้อำนาจไปเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และการที่จะเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้นั้น โครงสร้างทางสังคมต้องปรับเปลี่ยนจากโครงสร้างอำนาจในแนวดิ่งไปเป็นเครือข่ายสังคมที่มีการโยนโยนความสัมพันธ์ในทุกทิศทาง และสรุปว่าเครือข่ายทางสังคมแห่งกาลยาณมิตรหรือเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning social networks) โดยเครือข่ายสังคมจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องหรือมีการขยายแนวคิด กระบวนการออกไปจึงจะสามารถปรับตัวให้อยู่ในดุลยภาพได้

วิทลีย์ (Wheatley, 1999 ; อ้างถึงใน ศิริพร ตันติยมาศ, 2550 : 59) กล่าวถึงเครือข่ายว่า หมายถึง เครือข่าย คือ การที่สรรพสิ่งต่าง ๆ มีการพึ่งพาอาศัย มีการดำรงอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก่อนเป็นสายใยแห่งความสัมพันธ์มีความเป็นอิสระต่อกันและมีตัวตนที่แท้จริงกล่าวคือสิ่งต่างๆ เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยง มีการขยายผลและเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนรูปร่าง รูปทรง และเปลี่ยนพลังงาน เพื่อการเข้าสู่สภาวะที่เหมาะสม

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2547 : 12) กล่าวถึง เครือข่ายว่า หมายถึง เครือข่ายเกิดจากเหตุปัจจัย และสายใยแห่งความสัมพันธ์ในมิติต่างๆ คือ

1. สายใยชีวิต หมายถึงระบบแห่งความสัมพันธ์ที่เป็นสภาวะจริงตามธรรมชาติมีการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องและสลับซับซ้อน โดยที่ไม่มีรูปแบบแห่งความสัมพันธ์ที่แน่นอนเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นความลื่นไหล ไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติและตามเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้น

2. เครือข่าย ได้แก่ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงเป็นสาย หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์หมายถึง เครือข่ายของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ระบบน้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ Internet หรือระบบเทคโนโลยีโทรคมนาคมที่เป็นโครงสร้างทางกายภาพ ซึ่งมีการโยนโยนเป็นเครือข่ายที่ต่อเนื่อง ที่มีการกำหนดแบบแผน และมีได้กำหนดแบบแผนแห่งความสัมพันธ์เอาไว้รวมทั้งมีขนาดและรูปแบบความสัมพันธ์ หรือการเชื่อมโยงที่แตกต่างและหลากหลาย

3. เครือข่ายทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ

ฐานคติที่สำคัญของ คำว่า “เครือข่าย”

1. เครือข่าย คือ ธรรมชาติที่แท้ของสรรพสิ่ง
2. เครือข่าย เป็นความสัมพันธ์เชิงกระบวนระบบ
3. เครือข่าย คือ โครงสร้างที่ออกแบบและโครงสร้างตามธรรมชาติ
4. เครือข่าย เป็นระบบความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์
 - 4.1 ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม
 - 4.2 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ
 - 4.3 ความสัมพันธ์ในกระบวนการเรียนรู้
5. เครือข่าย คือ การขยายผลและเติบโตอย่างมีพลัง

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างระบบการปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของบุคคลองค์การต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความต้องการในวัตถุประสงค์ร่วมกันจัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ ในลักษณะสร้างความร่วมมือประสานงานกันในแนวราบ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลัง และมีกลยุทธ์ในการพัฒนา ด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

ความหมายของประวัติศาสตร์

ความหมายของ “ประวัติศาสตร์” มีนักประวัติศาสตร์ ได้รวบรวมความหมายไว้ดังนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553 : 12-24) ดังนี้

สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ บิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย แม้พระองค์ท่านจะไม่เคยให้ความหมายของประวัติศาสตร์ไว้อย่างตรง ๆ แต่ได้ทรงพระนิพนธ์ถึงหลักการของประวัติศาสตร์ไว้ว่า “แม้จะเอากาลกำหนดตั้งเป็นหลักที่ลำดับก่อนและหลังกัน มีข้อที่ต้องถือเป็นหลัก 3 ส่วน” คือ

- ส่วนที่ 1 เกิดเหตุการณ์อย่างไร
- ส่วนที่ 2 ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์อย่างนั้น
- ส่วนที่ 3 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ผลอย่างไร

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ ให้ความหมายว่า “ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวด้วยความ
ความเป็นไปของมนุษย์” ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ 2 ประการ คือ

- 1) เป็นเรื่องที่บังเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นไปแล้ว
- 2) เป็นความจริงหรือมีหลักฐานพิสูจน์ให้เห็นเป็นความจริงและสามารถจะ
รวบรวมให้ต่อเนื่องกันได้

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ให้ความหมายว่า “ประวัติศาสตร์เป็นความพยายามที่จะทำ
ความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน”

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553 : 16) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์มีความหมายครอบคลุม 4
ประเด็นสำคัญ คือ 1) ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวในอดีตของมนุษย์ที่เป็นจริงและสิ้นสุดไปแล้ว
2) ประวัติศาสตร์มีการเสนอไว้ตามลำดับเวลา 3) ประวัติศาสตร์มีการศึกษาค้นคว้า บันทึกและ
รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ มีหลักฐานพิสูจน์ให้เป็นความจริงได้ และ 4) ประวัติศาสตร์มี
คุณค่าต่อคนรุ่นหลังในการศึกษา

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า “ประวัติศาสตร์” หมายถึง เรื่องราวในอดีตที่เสร็จสิ้นไปแล้ว
แต่ยังมีการเสนอเรื่องราวต่างๆ ไว้เป็นช่วงเวลา โดยมีการเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และเป็น
หลักฐานที่เชื่อถือได้มีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงไม่บิดพลิ้ว ตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้ และยังเป็น
เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ ผู้วิจัยได้นำคำว่าประวัติศาสตร์ มาเป็นบทเรียนในการศึกษา

วิธีการทางประวัติศาสตร์

ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่จะสืบค้นหาความจริงในสังคมมนุษย์อย่าง
เป็นระบบ เครื่องมือที่นักประวัติศาสตร์ใช้ค้นหาความจริง คือ หลักฐานหรือร่องรอยที่เกี่ยวข้อง
สิ่งที่จะแตกต่างจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ทฤษฎีทางธรรมชาติด้วยการทดลองซ้ำ
แล้วซ้ำอีกได้ แต่วิธีการทางประวัติศาสตร์นั้นจะทำได้ความจริงเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ที่
เกิดขึ้นแล้วด้วยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจะพิจารณาได้จากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงจาก
หลักฐานและการสืบค้นที่เป็นระบบวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็น “ทักษะกระบวนการ” ที่มุ่งสร้างสรรค์
การเรียนรู้ด้วยตนเองในยุคโลกาภิวัตน์ โดยให้ผู้เรียนได้ออกนอกห้องเรียนไปสู่โลกในความเป็นจริง
ด้วยการสืบค้นเรื่องราวที่ตนอยากรู้ อยากรู้ และในโลกยุคข้อมูลข่าวสารนี้ วิธีการทางประวัติศาสตร์
จะฝึกฝนให้ผู้เรียนตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริง และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล
ก่อนที่จะคิดวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงน่าเชื่อถือ อันเป็นการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริงในการศึกษา
ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผู้ให้ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้อย่าง
หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2543 : 126) กล่าวว่า วิธีการทาง
ประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการแสวงหาความรู้ซึ่งนักการศึกษาได้นำวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการ
การค้นคว้าหาคำตอบมากำหนดเป็นขั้นตอนการสอนโดยมีลำดับขั้นตอน คือ ขั้นตอนกำหนดปัญหาและ
ตั้งสมมติฐาน ขั้นรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ขั้นวิเคราะห์และประเมิน
คุณค่าข้อมูลหรือหลักฐาน ขั้นตีความและสังเคราะห์ และขั้นนำเสนอผลการค้นคว้า

ลาวัญญ์ วิทยาอุทมิกุล (2527 ; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553 : 18) ได้กล่าวถึงความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า หมายถึง วิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ โดยมีการตั้งประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐานบนพื้นฐานข้อมูลหลักฐานที่น่าเชื่อถือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบ และตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล

เรณู ภัยนันท์ (2536 ; อ้างถึงใน อัจฉราพร ต้นบรจ, 2546 : 11-12) กล่าวว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยยึดหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ผู้ศึกษาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริงและเป็นประโยชน์

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน ขั้นรวบรวมและคัดเลือกหลักฐาน ขั้นประเมินคุณค่าหลักฐาน ขั้นวิเคราะห์ตีความและการสังเคราะห์ และขั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ สามารถนำไปใช้ได้กับการสอนสังคมศึกษาในทุกระดับ แต่อย่างไรก็ตามวิธีนี้ขึ้นอยู่กับทักษะและความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน ทักษะในวิธีหานี้ จะพัฒนาไปอย่างช้าๆ ตามความสามารถความสนใจและระดับวุฒิภาวะ ซึ่งในการพัฒนานี้จะต้องเริ่มต้นในชั้นประถมศึกษา โดยใช้วิธีการง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนและค่อยๆ พัฒนาทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (อัจฉราพร ต้นบรจ, 2546 : 14-15) ซึ่งวิธีหานี้จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดแบบสร้างสรรค์และวิเคราะห์วิจารณ์ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2543 : 121-123) ได้กล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ ว่ามีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใดและเพราะเหตุใด)
- 2) การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต
- 3) การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบหลักฐาน การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน) และการตีความอย่างเป็นเหตุเป็นผลมีความเป็นกลางและปราศจากอคติ
- 4) การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถามด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐานอย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีตโดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้นหรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา
- 5) การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายมีความต่อเนื่องและน่าสนใจตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

จิราพร ยมนา (2554 : 21-22) กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนับเป็นแนวการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง เป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นอันเป็นบริเวณที่มีชุมชนอยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจ สังคมระบบความเชื่อ พิธีกรรม และการเมือง การปกครอง จนกล่าวได้ว่าทำให้ผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีอะไรหลายอย่างร่วมกันและคล้ายคลึงกันจนมีจิตสำนึกกว่าเป็นคนถิ่นเดียวกัน การศึกษาเช่นนี้เน้นอดีตมาจนถึงปัจจุบันโดยแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้นในท้องถิ่นหนึ่งๆได้อย่างไร เช่น ท้องถิ่นนั้นมีสภาพแวดล้อมอย่างไร ตั้งอยู่ตำแหน่งไหนภายในเขตอำเภอใด จังหวัดไหนและภูมิภาคใดมีหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่แสดงความเป็นมาทางวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง บรรดากลุ่มชนที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนที่สืบมาจนปัจจุบันเป็นพวกไหน อยู่ในท้องถิ่นมาแต่ดั้งเดิมหรือเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่นเมื่อเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันแล้ว มีความขัดแย้งหรือมีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างไรเกิดขึ้น

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผู้ศึกษาควรศึกษา และแสดงความชัดเจนในรายงานที่เป็นส่วนสำคัญในแง่มุม ดังต่อไปนี้

1. แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อม
2. เป็นสิ่งที่เป็สมบัติสาธารณะ
3. มีกระบวนการที่เป็นการรื้อฟื้นความทรงจำของคนในชุมชน
4. แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่

ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ต้องประกอบด้วยสมรรถนะ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ครูสอนประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีการพัฒนาวิชาการเพื่อให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีคุณภาพอย่างแท้จริง แนวทางการพัฒนา มีอยู่หลายประการ ได้แก่ การเขียนบทความทางวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาและการทำสื่อการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์

กรมศิลปากร (2515 ; อ้างถึงใน ทุตติยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง, 2551 : 18) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเรียนประวัติศาสตร์ว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ว้าด้วยประวัติมนุษย ส่วนมากเกิดจากการศึกษาและการสันนิษฐานจากหลักฐาน ซึ่งตกทอดมาตั้งแต่โบราณ ผู้เขียนประวัติศาสตร์แต่ละคนย่อมสอดแทรกความคิดเห็นของตนในเวลาเรียน ดังนั้นตำราประวัติศาสตร์ต่างๆ จึงมีความลำเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งไม่มากนักน้อย ดังนั้นเวลาเรียนประวัติศาสตร์จึงควรที่จะปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) อ่านหนังสือหลาย ๆ เล่ม ถ้าต้องการศึกษาประวัติศาสตร์ตอนใดตอนหนึ่ง ควรฟังความคิดเห็นจากคนหลายๆคน ไม่ควรยอมรับข้อคิดจากนักประวัติศาสตร์คนใดคนหนึ่งโดยตรง
- 2) จงศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์เป็นส่วนรวม การท่องจำเหตุการณ์ปลีกย่อยและจำวันเดือนปีได้อย่างแม่นยำ จะไม่ทำให้เข้าใจประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง

3) จงเปรียบเทียบเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ในปัจจุบันว่า เหตุการณ์ในปัจจุบันมีส่วนคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สมัยใด และควรเปรียบเทียบว่าต้นเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบันคืออะไร จะทำให้รู้สึกซาบซึ้งใน วิชาประวัติศาสตร์มากขึ้น

4) ในเวลาเรียนประวัติศาสตร์ควรเปรียบเทียบวันเดือนปีของประเทศไทยหนึ่งกับอีก ประเทศหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เราสามารถมองการเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนไหวทางสังคมของมนุษย์ได้ดี

5) วิชาประวัติศาสตร์ย่อมเกี่ยวข้องกับวิชาภูมิศาสตร์เป็นอันมาก ถ้าทราบเพียง เหตุการณ์แต่ไม่ทราบลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ อาจจะทำให้เข้าใจเรื่องราวบาง เรื่องอย่างผิด

6) จงทำโครงเรื่องของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ให้ถูกต้อง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในประวัติศาสตร์นั้นย่อมแยกรายละเอียดไปอย่างมากมาย ถ้าอ่านตำราหรือหนังสืออาจจะแยก ประเด็นที่สำคัญไม่ได้

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการเพื่อวัดผล การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ใน สถานศึกษาพฤติกรรมที่ต้องวัดและประเมินผลประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ หรือด้านสติปัญญา เจตคติและค่านิยมในวิชาประวัติศาสตร์ และทักษะในวิชาประวัติศาสตร์ โดยมี เครื่องมือการวัดและการประเมินผลที่สำคัญ คือ เครื่องมือวัดความก้าวหน้าผู้เรียนเพื่อประเมิน ความรู้และทักษะ คือแบบทดสอบ ส่วนเครื่องมือวัดและประเมินผลด้านเจตคติและค่านิยม หรือ ด้านความรู้สึกและอารมณ์นั้น คือ วิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของการสังเกตและวิธีการที่ให้นักเรียน รายงานตนเอง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษามีอยู่หลายประการ ได้แก่ การพัฒนาความเป็นพลเมืองดี การเรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพปัญหาในปัจจุบัน และการพัฒนาทักษะ การคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าว ครอบคลุมพฤติกรรม ด้านความรู้ หรือพุทธิพิสัย เจตคติและค่านิยม หรือเจตพิสัย และด้านทักษะ และด้านทักษะพิสัย

ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์พฤติกรรมที่ต้อง วัดและประเมินผล จึงประกอบด้วย

- 1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาประวัติศาสตร์ หรือด้านสติปัญญา
- 2) เจตคติและค่านิยมในวิชาประวัติศาสตร์ หรือด้านความรู้สึกและอารมณ์
- 3) ทักษะในวิชาประวัติศาสตร์ หรือด้านการแสวงหาความรู้และด้านกระบวนการ

การคิด

ทักษะในวิชาประวัติศาสตร์

ทักษะในวิชาประวัติศาสตร์ ตามแนวคิดของออร์แลนโด (ม.ป.ป.; อ้างถึงในโกศล มีคุณ และ ภัฏจนา ลิขิตตันศิริกุลม, 2537 : 77) ได้กล่าวถึง ทักษะในวิชาประวัติศาสตร์ โดยแบ่ง ออกเป็น

1) การแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แหล่งข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูลที่เป็นภาพกราฟิกและสัญลักษณ์

2) การคิดวิจารณ์ญาณ เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับ การสรุปประเด็นสำคัญและการตั้งข้อสมมุติ การประเมินหลักฐานและการหาข้อสรุป การกำหนดสมมุติฐานอย่างมีเหตุผล

3) การอยู่ร่วมกับกลุ่มอย่างประชาธิปไตย เป็น ทักษะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่เป็นทางการและกระบวนการที่ไม่เป็นทางการ

จากทักษะดังกล่าว จะเห็นว่าเป็นทักษะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในส่วนของการพัฒนาทักษะ ดังนั้น ครูจึงสามารถนำมาใช้วัดและประเมินผู้เรียนในวิชาประวัติศาสตร์ได้เช่นกัน

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางประวัติศาสตร์ 1s2c

สถาบันสังคมศึกษา (2560 : 16) ได้กล่าวว่า ทักษะทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญในการรวบรวมหลักฐานต่างๆ การประเมินค่าหลักฐาน การฝึกคิดวิเคราะห์ตามบริบททางประวัติศาสตร์ คือ ต้องรู้จักบุคคล เวลา สถานที่ และรู้จักเชื่อมโยงข้อมูลหลักฐานที่ได้รับกับองค์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

ปรีดี พิศณุวิทย์ (2560 : สัมภาษณ์) อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ทักษะทางประวัติศาสตร์ เป็นทักษะการคิดวิเคราะห์ในมิติประวัติศาสตร์ เน้นการตั้งคำถามตลอดเวลา ไม่ใช่เพียงการนำข้อมูลและหลักฐานที่รวบรวมได้มาเรียงต่อกัน การศึกษาประวัติศาสตร์ที่ดีนั้นควรศึกษาเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Active Learning โดยจะมีการคิดวิเคราะห์ในวิธีการทางประวัติศาสตร์ และเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ตลอดเวลา ทักษะทางประวัติศาสตร์ (1S2C) จึงเป็นทักษะที่ผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถ ความชำนาญ เป็นขั้นตอนที่จำเป็นในการสร้าง Active Learning ประกอบด้วย

1) ขั้นการรู้จักเอกสารหลักฐานที่หลากหลาย หรือ Sourcing เป็นการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยผ่านกระบวนการแยกแยะหลักฐาน เพราะหลักฐานเป็นพื้นฐานของการสืบค้นประวัติศาสตร์ กระบวนการรวบรวมข้อมูลหลักฐานจากแหล่งต่างๆ จึงเป็นกระบวนการเริ่มต้นที่สำคัญของการสืบค้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นไปแล้ว ครูผู้สอนจึงควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการสืบค้นข้อมูล วางแผน รวบรวมข้อมูลหลักฐานต่างๆ ทั้งหลักฐานชั้นต้น คือ หลักฐานที่เกิดร่วมสมัยกับเหตุการณ์นั้นๆ หรือมีการบันทึกร่วมสมัยกัน และหลักฐานชั้นรอง คือ งานเขียนที่ใช้หลักฐานชั้นต้นมาศึกษา วิเคราะห์แสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนอาจพบได้ใกล้ตัว เช่น หลักฐานทางราชการ บทความในหนังสือพิมพ์ การสัมภาษณ์ ภาพถ่าย ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น

2) ขั้นการประเมินค่าของหลักฐาน หรือ Corroboration เป็นขั้นตอนการสร้างเชื่อมั่น หรือประเมินค่าของหลักฐาน ทั้งการตรวจสอบภายในและระหว่างหลักฐานด้วยตนเอง

เป็นกระบวนการตรวจสอบประเมินค่าเนื้อหาและข้อมูลที่ปรากฏ จากข้อมูลภายในหลักฐานเอง เช่น การตรวจสอบวัน เดือน ปี ที่ผลิตหรือสร้างเอกสาร การตรวจสอบชื่อบุคคล สถานที่ ที่ปรากฏ การเทียบศักราชในเอกสาร การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ อคติของผู้เขียน ข้อเท็จจริง การบิดเบือนข้อมูล ความหมายที่แท้จริง เป็นต้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการประเมินค่าเนื้อหาและข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานนั้นๆ โดยเฉพาะมิติความน่าเชื่อถือ อคติของผู้เขียน ข้อเท็จจริง การบิดเบือนข้อมูล ความหมายที่แท้จริง ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะ การคิดวิเคราะห์ การคิดพิจารณาความน่าเชื่อถือ ตามตรรกะ และความสมเหตุสมผล

3) ขั้นการเปรียบเทียบข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลาย หรือ Contextualizing เป็นการใช้หลักฐานที่หลากหลายเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ คือ กระบวนการเทียบเนื้อหาและข้อมูลที่ได้จากหลักฐานนั้นๆ กับหลักฐาน เอกสาร ข้อมูลแวดล้อมอื่นๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงหรือความจริงทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของเหตุการณ์ สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ ความเป็นไปของเหตุการณ์ ผลของเหตุการณ์ เป็นต้น โดยอาจจัดกระบวนการให้ผู้เรียนได้เทียบเอกสารหลักฐานอื่นๆ เช่น ระหว่างหลักฐาน ภาพถ่าย แผนที่โบราณ ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบชุดข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ความรู้ใหม่ ตามตรรกะความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่ปรากฏ

วิธีการ ทางประวัติศาสตร์	ทักษะ ทางประวัติศาสตร์
	 1S 2C
1. ตั้งประเด็นคำถาม	
2. รวบรวมหลักฐานข้อมูล	Sourcing
3. วิพากษ์หลักฐาน/ ประเมินค่า	Corroboration
4. ตีความ/ วิเคราะห์	Contextualizing
5. สรุปนำเสนอ	

ภาพที่ 1 ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C

ดังนั้น การพัฒนาเครือข่ายการสอนประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ จะใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์จากแนวคิดทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C

ส่วนที่ 3

แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ – มะริด

ประวัติความเป็นมาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2528 : 1-5) ได้อธิบายถึงความเป็นมาของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไว้ว่า ดินแดนอันเป็นที่ตั้งของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปัจจุบันนี้ มีความเป็นมาที่ไม่ชัดเจนนักบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบแสดงให้เห็นว่าเคยเป็นเพียงทางผ่านทางการเดินทางทั้งทางบกและทางน้ำ และเนื่องจากพม่าเดินทางเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาหลายครั้งด้วยกันทำให้อาการบ้านเรือนหรือสถานที่ทางศาสนาเป็นเพียงการสร้างขึ้นใช้ชั่วคราว เมื่อถูกโจมตีก็สูญหายไปเสียคราวหนึ่งจึงไม่มีโบราณสถานถาวรใดๆ เหลืออยู่เช่นจังหวัดอื่นๆ ในบริเวณภาคกลางของประเทศ อย่างไรก็ตามหลักฐานเอกสารบางฉบับชี้ให้เห็นว่า ดินแดนแถบนี้เคยมีผู้คนตั้งบ้านเรือนมาช้านานแล้วซึ่งพอจะลำดับได้ดังนี้

สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา

ประวัติที่เล่าขานถึงความเป็นมาได้แสดงให้เห็นว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปัจจุบันเคยมีผู้ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยช้านานนับได้หลายศตวรรษ หนังสือพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับวัน วลิขิต พ.ศ. 2182 (Van Vliet) พ่อค้าชาวฮอลันดา ซึ่งได้มาทำงานอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาเป็นเวลาประมาณ 9 ปี พ.ศ.2176 – 2185 ในสมัยพระเจ้าปราสาททอง ซึ่งวนาศรี สามนเสน แปลไว้เมื่อ พ.ศ. 2523 ความบางตอนกล่าวว่า

“...เป็นเรื่องราวที่เห็นพ้องต้องกันมากที่สุด คือ เมื่อประมาณสองพันปีมาแล้วพระโอรสของจักรพรรดิจีนพระองค์หนึ่งถูกเนรเทศออกจากเมืองจีน เนื่องจากลอบปลงพระชนม์พระราชบิดา และจะยึดครองราชอาณาจักร พระราชโอรสและข้าราชการบริหารหลังจากรอนแรมไปตามที่ต่างๆ ในที่สุดก็มาขึ้นบกที่อ่าวสยามแหลมกุย (Guij) อยู่ห่างจากอำเภอกุยบุรีในปัจจุบัน 600 เมตร ความเห็นของผู้แปลบันทึก และตั้งถิ่นฐานที่นั่น ...”

สมัยกรุงศรีอยุธยา

เมื่อพระเจ้าอู่ทองทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานี ใน พ.ศ.1893 ดินแดนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมเป็นเมืองเล็กๆ อยู่ในการปกครองด้วยเช่นกัน

พลตรีดำเนิรเลชะกุล บันทึกลงอนุสาร อ.ส.ท. (ฉบับเดือนเมษายน 2515) ว่าในแผนที่เดินทางของขบวนเรือรบจีนในบังคับบัญชาของเซ่งโห หั่วหน้าชั้นที่ ซึ่งพระเจ้ายู่โหลแห่งราชวงศ์หมิงทรงส่งมาสำรวจประเทศตะวันตก และซื้อหาสิ่งฟุ่มเฟือยแปลก ๆ เช่น เพชร พลอย ไม้หอม เครื่องเทศและสิ่งของหายากอื่นๆ ในระหว่าง พ.ศ.1974 – 1975 และศาสตราจารย์ พอลวิทลีย์ (Prof. PoulWheatly) ได้มาทำขึ้นใหม่นั้น ได้กำหนดตำบลหนึ่งลงบนบริเวณที่เป็นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขณะนี้ไว้ด้วย และเขียนชื่อที่เรียกเป็นสำเนียงจีน (เขียนด้วยอักษรอังกฤษ) ว่า “พิ-เซียซาน” (Pi-Chia-Chari) แปลว่า “เขาสามยอด” (Triple Peak Mountain) สำเนียงจีนกลางมาจากการสอบถามอ่านว่า ชันไปเฟิง-ผู้เรียบเรียง) ใกล้เคียงกับ “เขาสามร้อยยอด” หรือ “เขาสามยอด” ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นี่เป็นที่สังเกตและรู้สึกกันดีในระหว่างนักเดินเรือเป็นอย่างดี”

หนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า ลำดับรายชื่อหัวเมืองปักษ์ใต้ของกรุงศรีอยุธยาไว้ ดังนี้
“เมืองปราน เมืองชะอัง เมืองนารัง (บางนางรม) เมืองบางตะพาน...”

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ เล่าเรื่องสมัยสมเด็จพระนเรศวรไว้ว่า “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า พระผู้เป็นเจ้าขอแล้วโยมก็จะให้ แต่ทว่าจะให้ไปตีเมืองตะนาวศรี เมืองทวาย แก่ตัวก่อน สมเด็จพระนพรัตน์ก็ถวายพระพรว่า การซึ่งจะใช้ไปตีบ้านเมืองนั้นสุดแต่พระราชสมภารเจ้าจะสงเคราะห์ ไซ้กิจสมณะ แล้วสมเด็จพระนพรัตน์พระราชาคณะทั้งปวงถวายพระพรลาไป สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสั่งให้ท้าวพระยาหัวเมืองมุขมนตรีพันโท พระราชกำหนดให้พระยาจักรีถือพล 50,000 ไปตีเมืองตะนาวศรี ให้พระยาพระคลังถือพล 50,000 ยกไปตีเมืองทวาย...”

พระเจ้าหงสาวดีทรงพระราชดำริ ว่า นเรศวรทำการศึกว่องไวหลักแหลมมองอาณักจนถึงยุทธหัตถีมีชัยแก่มหาอุปราชา เอกาทรฐเล่าก็มีชัยแก่มังจาละโร เห็นพี่น้องสองคนนี้จะมิไต่กำเริบยกมาตีพระนครเราเป็นมั่นคง แต่ทว่าจะคิดเอาเมืองตะนาวศรี เมืองมฤท เมืองทวายให้ได้ก่อนจำจะให้นายทัพนายกองและไพร่ซึ่งไปเสียทัพมานี้ ให้ยกลงไปรักษาเมืองตะนาวศรี เมืองมฤท เมืองทวาย ไว้ให้ได้ศึกจึงจะไม่ถึงกรุงสาวดี

ฝ่ายเมื่อพระยาจักรียกมาถึงแดนเมืองตะนาวศรี ตีบ้านรายทางกวาดผู้คนได้เป็นอันมาก แล้วยกเข้ามาล้อมเมืองตะนาวศรี ชาวเมืองรบป้องกันเป็นสามาร 15 วัน พระยาจักรีแต่งเข้าปล้นเมืองในเพล 10 ทุ่ม พอรุ่งขึ้นเข้าประมาณโมงเศษก็เข้าเมืองได้ ฝ่ายกองทัพพระยาพระคลังยกตีแดนเมืองทวาย ชาวทวายยกออกมารบก็แตกเสียเครื่องสัตราวุธล้มตายเป็นอันมาก พระยาพระคลังก็ยกเข้าไปพักพลตั้งค่ายริมน้ำปากตะวันออกเหนือคลองละหามันแล้ว ก็ยกข้ามไปล้อมเมืองไว้ อยู่ถึง ๒๐ วัน ทวายจาเจ้าเมืองทวายเห็นเหลือกำลังจะรักษาเมืองไว้มิได้ ก็แต่งให้เจตองุ่นกับวุ่นทก ออกไปขอออกเป็นข้าขอบขัณฑสีมา ถวายดอกไม้ เงินทอง

พระยาจักรี พระยาพระคลัง บอกข้อราชการเข้ามาให้กราบทูล สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ก็ดีพระทัย ตรัสให้ตอบออกไปให้พระยาศรีไสยณรงค์อยู่รั้งเมืองตะนาวศรีให้เอาทวายจาเข้ามาเฝ้า พระยาจักรี พระยาพระคลังจัดแจงบ้านเมืองเสร็จแล้วก็ให้ยกทัพกลับเข้ามาเฝ้า

พระยาจักรี พระยาพระคลังแจ้งดังนั้น ก็บอกลงไปเมืองตะนาวตามพระราชบรรหารทุกประการและให้ทวายจาเป็นเจ้าเมืองอยู่ดั่งเก่า ให้จัดชาวเมืองทวายเป็นที่ปลัดซื้อออกพระปลัดผู้หนึ่ง ให้ยกเป็นกระบัตรซื้อออลงปลัดผู้หนึ่ง เป็นที่นาซื้อออลงนัดผู้หนึ่ง เป็นที่วังซื้อคงปลัดผู้หนึ่ง เป็นที่คลังซื้อออลงจะดีผู้หนึ่ง เป็นที่สุดซื้อคงเวงทัดคงจำเป็นที่เมือง ครั้นตั้งแต่งขุนหมื่นผู้ใหญ่ผู้น้อย และจัดแจงบ้านเมืองเป็นปกติเสร็จแล้ว ครั้นเดือน 5 ขึ้น 11 ค่ำ พระยาจักรี พระยาคลัง ก็พาเอาตัวทวายจาเจ้าเมือง กับผู้มีชื่อซึ่งตั้งไว้ 6 คนนั้นเข้ามาด้วย ขณะนั้นยกกองทัพมาโดยมองสอย ถึงตำบลภูเขาสองช่องแคบ แดนพระนครศรีอยุธยากับเมืองทวายต่อกันหาที่สำคัญมิได้จึงให้เอาปูนในเต้าแห่งไพร่พลทั้งปวงมาประสมกันเข้าเป็นใบสอก่อเป็นพระเจดีย์ฐานสูง 6 ศอก พอหุงหาอาหารสุกสำเร็จแล้ว ยกทัพเข้ามาถึงกรุงพระนครศรีอยุธยาเข้าเฝ้ากราบทูล

“ครั้น ณ วันอังคาร เดือน ๕ ขึ้น ๒ ค่ำ ปีจอ อัฐศก (จ.ศ. ๙๔๘ พ.ศ. ๒๑๒๙) กรมการเมืองกุยบุรีบอกเข้ามาว่า พระยาศรีไสยณรงค์ซึ่งให้ไปรั้งเมืองตะนาวศรีเป็นกบฏ โฆษาธิบติกราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณายังแคลงอยู่ จึงโปรดให้มีตราแต่งตั้ง

ข้าหลวงออกไปหา พระยาตะนาวศรีก็มีมาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระพิโรธ จึงให้สมเด็จพะอนุชาธิราชเจ้าเสด็จพระราชดำเนินยกทัพออกไป และสมเด็จพะอนุชา เสด็จออกไปครั้งนั้น พล ๓๐,๐๐๐ ช้างเครื่อง ๓๐๐ ม้า ๕๐๐ ทัพปักษ์ใต้เมืองไชยา เมืองชุมพร เมืองคลองวาฬ เมืองกุย เมืองปราณ เมืองเพชรบุรี ๖ เมือง คน ๑๕,๐๐๐ ชุมทัพตำบลบางตะพานเดินทัพทางสิงขรฝ่ายพระยาตะนาวศรีรู้ว่า สมเด็จพะเอกาทศรัฐ-อัครบรมนาถ บรมบพิตรพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกมา ก็คิดเกรงพระเดชเดชานุภาพเป็นอันมากจะหนีก็หนีไม่พ้น จะแต่งทัพออกรบก็เหลือกำลัง จนสิ้นคิดแล้วก็นั่งรักษามั่นไว้...”

“เถิงเดือน 9 พระบาทสมเด็จพระบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ (สมเด็จพะนเรศวรและสมเด็จพะเอกาทศรัฐ) ก็เสด็จออกจากเมืองเพชรบุรี (เสด็จมาประพาสอยู่ที่เมืองเพชรบุรีก่อน) โดยชลมารคเสด็จไปประพาสถึงตำบลสามร้อยยอด และตั้งพระตำหนักแถบฝั่งพระมหาสมุทร จึงเสด็จลงพระสุพรรณวิมานนาวาอันอลงกตรจนาธิการประดับ สรรพด้วยเครื่องพิชัย ศัสตราวุธมโหฬาร และเรือท้าวพระยาเสนาบดีพิธิโยธาทหารโดยเสด็จแห่งห้อมล้อมดาตาศในท้องมหาอรรณพสาคร พระบาทสมเด็จพระบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ก็เสด็จออกไปประพาสภิรมย์ชมฝูงมัสยการ อันมีนานาพรรณในกลางสมุทร ก็ทรงเบ็ดทองได้ฉลามขึ้นมายังพระตำหนัก พระบาทสมเด็จพระบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์เสด็จออกไปประพาสในกลางมหาสมุทร ดังนั้นได้ 14 วันวาน...”

ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม (ราว พ.ศ. 2146) มีหนังสือจากเมืองตะนาวศรีแจ้งไปกรุงศรีอยุธยาว่ากองทัพมอญและพม่ายกมาล้อมเมืองขอพระราชทานกองทัพไปช่วย พระเจ้าทรงธรรมตรัสให้พระยาพิชัยสงครามเป็นแม่ทัพยกออกไป พอถึงด่านสิงขรก็ได้รับใบบอกจากนายทัพนายกองว่าเมืองตะนาวศรีเสียแก่พม่าแล้ว

ในสมัยสมเด็จพระเจ้าเสือ (ราว พ.ศ. 2246) เสด็จประพาสเมืองเพชรบุรีและทรงดำเนินตามรอยพระบาทสมเด็จพระนเรศวร คือ ประทับแรมที่ตำบลโตนดหลวง และเสด็จเลยลงไปถึงสามร้อยยอดเพื่อทรงเบ็ดฉลาม

ในสมัยสมเด็จพระบรมโกศ (ราว พ.ศ. 2290) เจ้าเมืองกุยมีหนังสือทูลว่ามีทองคำที่บางสะพานพร้อมทั้งส่งทองเข้าถวายด้วย 3 ตำลึง จึงทรงเกณฑ์ไพร่ออกไป 2,000 คน ไปร่อนทองใช้เวลา 5 ปี ได้ทอง 90 ชั่งเศษ

ในสมัยสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ (ราว พ.ศ. 2305) พระเจ้าอังวะยกทัพมาตีเมืองมะริด เมืองตะนาวศรี ทรงให้พระยายมราชเป็นทัพหน้า ทหาร 3,000 พระยาธารมาเป็นแม่ทัพทหาร 2,000 และทหารหัวเมืองเพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม ธนบุรี และนนทบุรี ยกออกไป แต่พอถึงด่านสิงขรก็ทราบว่าเสียเมืองมะริด ตะนาวศรีแล้ว พระยายมราชจึงตั้งทัพอยู่ที่แก่งตุ่มถูกพม่าตีแตกกลับเข้ามาถึงกุย ปราณ และถึงเพชรบุรี

ราว พ.ศ. 2307 กองทัพพม่าซึ่งมีมังฆวนธาเป็นแม่ทัพ ยกตีเรื่อยเข้ามาทางทวาย ระนอง ชุมพร คลองวาฬ กุย ปราณ จนถึงเพชรบุรี แต่ที่เพชรบุรีนี้ทัพพระยาพิพัฒน์โกษากับทัพของพระยาตากยกมาจากกรุงศรีอยุธยาทัพรักษามืองไว้ได้ พม่ายกถอยไปทางด้านสิงขร

สมัยกรุงธนบุรี

พ.ศ.2317 ทางพม่าได้ยกทัพเข้ามาอีกโดยยกเข้ามาทางปากแพรก ตั้งค่ายอยู่ ณ ตำบลบางแก้ว กองหนึ่งคอยปล้นผู้คนแถวเมืองกาญจนบุรี สุพรรณบุรี และนครไชยศรี อีกกองหนึ่งยกเข้าปล้นเมืองราชบุรี สมุทรสงคราม และเพชรบุรี ขณะนั้นมีใบบอกเข้ามายังกรุงธนบุรีว่า กองทหารที่เข้ามาทางเมืองมะริดได้เข้าปล้นค่ายทัพสะแก เมืองกำเนตพคุณ จึงโปรดให้แจ้งแก่เจ้าเมืองกุยบุรี เมืองปราณบุรี ให้ทำลายบ่อน้ำ หนองน้ำตามรายทางที่คิดว่ากองทัพพม่า จะยกมายังเมืองเพชรบุรีให้หมดสิ้น โดยให้เอาของสกปรกหรือยาพิษใส่ลงไปอย่าปล่อยให้เป็นกำลังแก่ฝ่ายข้าศึกได้

สมัยกรุงธนบุรีเป็นช่วงการปกครองที่สั้นมาก ดังนั้นการเดินทางของกองทัพที่ผ่านไปมาในเส้นทางดินแดนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงไม่มีเรื่องราวปรากฏมากนัก และเมืองนารังก็เล็กร้างไป

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในปี พ.ศ. 2336 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดให้สมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท เสด็จยกทัพไปตีเมืองเมะตะมะ เมืองร่างกุ้งและถ้าตีได้ก็ให้เลยไปถึงเมืองอังวะเลยทีเดียว สมเด็จพระราชวังบรมเสด็จทางด่านสิงขรไปตั้งต่อเรือรบอยู่ฝั่งทะเลตะวันตก

ในสมัยรัชกาลที่ 2 (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย) ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง “เมืองบางนางรม” ที่ปากคลองบางนางรม (บางฉบับเขียนบางนางรมย์) แต่ที่ดินไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกจึงย้ายที่ว่าการเมืองไปตั้งที่เมืองกุย ซึ่งมีบ้านเรือนหนาแน่นกว่า พื้นที่อุดมสมบูรณ์กว่า และเป็นเมืองเก่าแก่แต่คงใช้ชื่อเมืองบางนางรมตามเดิม สถานที่ตั้งบ้านเจ้าเมืองคือบ้านจวนบนจวนล่างในปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงบันทึกไว้ในพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 2 ความพอสรุปได้ว่าด่านสิงขรเป็นเมืองหน้าด่านที่ใช้ส่งข่าวระหว่างประเทศพม่าและประเทศไทยโดยแขวนทิ้งไว้ตามต้นไม้ที่ปลายด่าน เพราะทั้งสองฝ่ายมีกองลาดตระเวนคอยตรวจตรา

การกำหนดหัวเมืองที่ขึ้นตรงต่อกรุงเทพ ฯ แบ่งออกเป็น 4 ชั้น เรียกว่าเมืองเอก เมืองโท เมืองจัตวา หัวเมืองเอก โท ตรี มีเมืองขึ้นมากบ้างน้อยบ้าง แต่หัวเมืองจัตวาไม่มีเมืองขึ้น คาดว่าแรกๆ เมืองกุย เมืองปราณ เมืองคลองวาฬ คงอยู่ในชั้นเมืองจัตวาหรือเป็นเมืองขึ้นของเพชรบุรีเท่านั้น ส่วนการตั้งเมืองบางนางรมนั้นเข้าข่ายเมืองจัตวา

ในสมัยรัชกาลที่ 3 (2367 – 2394) ไม่มีหลักฐานบันทึกเรื่องราวที่เกี่ยวกับทางจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ในสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2394 – 2411) โปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองบางนางรม กุยบุรี เมืองคลองวาฬเป็นเมืองตั้งขึ้นใหม่ชื่อ “เมืองประจวบคีรีขันธ์” (ประกาศใน พ.ศ. 2398) แต่ในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ บันทึกไว้ว่า “เมืองขึ้นกลาโหม เมืองคลองวาฬ แก่เป็นเมืองประจวบคีรีขันธ์ เมืองท่าทองแก่เป็นเมืองกาญจนดิษฐ์ รวม 2 เมือง”

เมืองประจวบคีรีขันธ์ ผู้ว่าราชการเมืองตั้งใหม่ พระพิไชยชลสินธุ์ เมืองกำเนิดนพคุณ พระกำเนิดนพคุณผู้ว่าราชการเมือง แปลงว่า พระมหาสิงคคุณอดุลยสุพรรณภูมิรักษ์

พ.ศ.2409 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงคำนวณได้ว่า จะมีสุริยุปราคาหมดดวงและจะเห็นได้ในเมืองไทยที่ตำบลห้วยกอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในวันที่ 18 สิงหาคม 2411 จึงทรงให้จัดเตรียมสถานที่โดยสร้างเป็นค่ายหลวงขึ้น แล้วพระองค์ก็เสด็จมาประทับทอดพระเนตรเป็นที่เอิกเกริก หัวเมืองที่กล่าวถึงในเอกสารหลักฐานสมัยนั้นมีเพียงปราณบุรีและประจวบคีรีขันธ์เท่านั้น

ในรัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงจัดการปกครองท้องถิ่นเป็นมณฑลเทศาภิบาล โปรดเกล้าฯ ให้ยุบเมืองประจวบคีรีขันธ์ลงเป็นอำเภอขึ้นอยู่กับเมืองเพชรบุรี ใน พ.ศ.2437 ทั้งนี้เพราะทรงเห็นว่าเป็นเมืองเล็ก แต่ยังคงตั้งที่ว่าการอยู่ที่เมืองกุย พ.ศ. 2441 โปรดให้ย้ายที่ว่าการอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์จากเมืองกุยมาตั้งที่อำเภอเกาะหลักด้วยเป็นที่เหมาะสมกว่า และโอนจากกระทรวงกลาโหมไปขึ้นกับมหาดไทย แต่พอถึง พ.ศ. ๒๔๔๙ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รวมอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองปราณบุรี ซึ่งขึ้นกับเมืองเพชรบุรี อำเภอกำเนิดนพคุณซึ่งขึ้นกับชุมพร ตั้งขึ้นเป็นเมืองปราณบุรีเพื่อรักษาชื่อ “เมืองปราณบุรี” ไว้ ด้วยทรงมีพระราชดำริว่าเมืองปราณบุรีเป็นเมืองเก่าควรสงวนชื่อไว้ทรงพระราชทานนามเมืองที่ตั้งใหม่ว่า เมืองปราณบุรีมีฐานะเป็นเมืองจัตวา ขึ้นกับมณฑลราชบุรี ส่วนเมืองปราณเดิมก็ยังคงอยู่ที่ปากคลองปราณ (บ้านปากน้ำปราณปัจจุบัน)

ในรัชกาลที่ 6 (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงมีพระราชดำริว่าเมืองโบราณมีชื่อไม่ตรงกับชื่อสถานที่ตั้งเมือง เช่น เมืองปราณบุรีที่ตั้งอยู่เกาะหลัก กับเมืองปราณที่ตั้งอยู่ริมคลองปราณ (เมืองปราณย้ายจากปากน้ำปราณมาอยู่ที่ริมคลองใกล้ทางรถไฟในปี พ.ศ. 2459) นานไปจะเกิดการสับสนทางประวัติศาสตร์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองปราณบุรี (ที่เกาะหลัก) เป็น “เมืองประจวบคีรีขันธ์” และใช้ชื่อนี้มาจนกระทั่งทุกวันนี้

แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ค่ายหลวงบ้านห้วยกอ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2559 : 29) ได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาของค่ายหลวงบ้านห้วยกอ ไว้ว่า ห้วยกอ เป็นชื่อหมู่บ้าน ปัจจุบันตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศใต้ ประมาณ 13 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านติดทะเล บริเวณอ่าวแม่รำพึง ด้านทิศตะวันตกติดกับหมู่บ้านห้วยโทน ด้านทิศเหนือติดกับบ้านคลองวาฬ ส่วนด้านทิศใต้ติดกับหมู่บ้านหนองยายพรม

ในอดีตบ้านห้วยกอเป็นหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ มีสภาพเป็นป่ารกทึบ เข้าใจว่าในบริเวณหมู่บ้านจะเป็นแหล่งที่มีต้นหว้าขึ้นเป็นกลุ่มๆ ผู้คนจึงเรียกว่าหมู่บ้านห้วยกอ เช่นเดียวกับหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีต้นหว้าขึ้นเป็นต้นเดี่ยวๆ จึงเรียกว่า ห้วยโทน บ้านห้วยกอในสมัยหลังจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสุริยุปราคา เมื่อปี พ.ศ.2411

คนทั่วไปมักเรียกบ้านหว่ากอว่า “บ้านค่ายหลวง” เนื่องจากมีการตั้งค่ายหลวงขึ้นในระยะที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมาประทับแรมอยู่ ณ บ้านหว่ากอ แห่งนี้

เหตุการณ์สุริยุคราส จ.ศ.1230

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2528 : 105) ได้อธิบายถึงเหตุการณ์ในครั้งนี้ ไว้ว่าเป็นเหตุการณ์สุริยุคราส จ.ศ.1230 หรือในปัจจุบันเรียกว่า การเกิดสุริยุปราคา เมื่อปี พ.ศ. 2411 ถือว่าการเกิดเหตุการณ์ที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของชาติไทย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงคำนวณด้วยวิธีโหราศาสตร์ สารัมภ์ไทย สารัมภ์มอญ และตำราอังกฤษ อเมริกันอีกหลายฉบับ ไว้แต่ปีชาลอฐศก (ตรงกับ ปี พ.ศ.2409) ว่าในวันอังคาร เดือน 10 ขึ้น 1 ค่ำ ปีมะโรง สัมฤทธิศก จุลศักราช 1230 ซึ่งตรงกับวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2411 จะเกิดสุริยุปราคาจนเต็มดวงและสามารถคำนวณความกว้างของขอบเขตแผ่นดินประมาณ 130 ถึง 140 ไมล์ทะเล ทิศเหนือจดเมืองปราณ และทิศใต้จดเมืองชุมพร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540 : 7) และจะมีดสนิทเป็นเวลา 6 นาที 45 วินาที โดยมีจุดศูนย์กลางที่จะเห็นการเกิดสุริยุปราคาเต็มดวงที่บริเวณละติจูด 11 องศา 38 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 99 องศา 40 ลิปดา 20 ฟลิปดา ตะวันออก ตัดตรงเข้าจากเกาะจาน ซึ่งเป็นเกาะอยู่ในทะเลบริเวณหน้าหมู่บ้านหว่ากอ ตำบลห้วยวน (คลองวาฬในปัจจุบัน) แขวงเมืองประจวบคีรีขันธ์ (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2528 : 105)

ภายหลังจากได้ทรงคำนวณจนแน่พระทัย จึงโปรดให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) สมุหพระกลาโหม จัดจ้างคนในหัวเมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์ เมืองกำเนิดนพคุณ และเมืองปะทิว ถากถางป่าปรับปรุงสถานที่เพื่อจัดสร้างค่ายหลวง และพลับพลาที่ประทับ ตลอดจนที่พักสำหรับบรรดาข้าราชการบริพารและคณะ รวมทั้งก่อสร้างฐานสำหรับการตั้งกล้องส่องสุริยุปราคา ซึ่งค่ายหลวงนี้เป็นที่มาของคำว่า “ค่ายหลวงหว่ากอ”

บริเวณค่ายหลวงที่บ้านหว่ากอ

ภาพที่ 3.1 บริเวณค่ายหลวงที่บ้านหว่ากอ

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในการเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสุริยุปราคา ค่ายหลวงหว่ากอ ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ชำ บุนนาค) (2507 : 259) บันทึกไว้ว่า

“...ณ วันจันทร์ เดือน ๙ แรม ๗ ค่ำเวลาเย็น เสด็จพระราชดำเนินขึ้นจากเรือพระที่นั่งอรรคราชวรเดชขึ้นฝั่ง ทรงม้าพระที่นั่งตั้งแต่อำวมะนาวลงไปถึงพลับพลาค่ายหลวงตำบลหว่ากอ เวลาบ่ายค่ำเรือพระที่นั่งก็ถอยลงไปทอดอยู่ที่หน้าค่ายหลวงห่างฝั่งประมาณ ๒๐ เส้นเศษ เรืออัครรัตนาศน์ เรือสยามมุขุดมภ์ แลเรืออื่นๆ ก็ทอดล้อมวงอยู่ชั้นนอกพร้อมกัน

รุ่งขึ้น ณ วันอังคาร เดือน ๙ แรม ๘ ค่ำ เวลาเช้า ๓ โมงเศษ ได้พระฤกษ์ยกเสาช้างแลฉัตร ชักธงพระจอมเกล้าขึ้นที่พลับพลาค่ายหลวง รับสั่งให้ประโคม แล้วทรงจุดปืนใหญ่ด้วยพระหัตถ์ สลุตธงสลักกับกับทหารปืนใหญ่ฝ่ายละนัดครบ ๒๑ นัดทั้ง ๒ ข้าง ปืนเรือสยามมุขุดมภ์ได้ยิงอีก ๒๑ นัด รวมเปน ๖๓ นัด...”

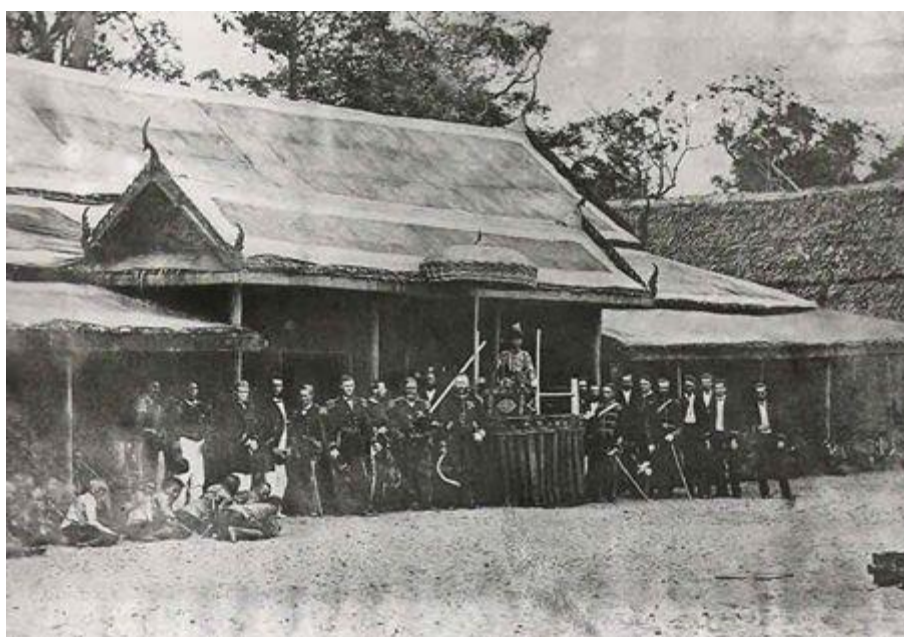
เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงค่ายหลวงหว่ากอ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้เริ่มงานทดลองขึ้น พระองค์ทรงวัดแดดตรวจสอบกับแผนที่ที่ตั้งค่ายหลวง จนกระทั่งถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2411 ตรงกับวันอังคาร เดือน 10 ขึ้น 1 ค่ำ เป็นวันที่เกิดขึ้นของสุริยุคราส หรือสุริยุปราคา ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ชำ บุนนาค) (2507 : 260) บันทึกไว้ว่า

“...รุ่งขึ้น ณ วันอังคาร เดือน ๑๐ ขึ้นค่ำ ๑ เวลา ๒ โมงเช้า เจ้าพนักงานเตรียมกล้องใหญ่น้อยเครื่องทรงทอดพระเนตรสุริยุปราคา เวลาเช้า ๔ โมง ๓ นาที เสด็จออกทรงกล้อง แต่ท้องฟ้าเป็นเมฆฝนคลุมไปในด้านตะวันออกไม่เห็นอะไรเลย ต่อเวลา ๔ โมง ๑๖ นาที เมฆจึงจางสว่างออกไปเห็นดวงพระอาทิตย์ไร ๆ แลดูพอรู้ว่าจับแล้ว จึงประโคมเสด็จสมรธาภิเศก ครั้นเวลา ๕ โมง ๒๐ นาที แสงแดดอ่อนลงมา ท้องฟ้าตรงดวงพระอาทิตย์สว่างไม่มีเมฆเลยที่อื่น แลเห็นดาวใหญ่ด้านตะวันตกแลดาวอื่น ๆ มากหลายดวง เวลา ๕ โมง ๓๖ นาที ๒๐ วินาที จับสิ้นดวง เวลานั้นมืดเป็นเหมือนกลางคืนเวลาพลบค่ำ คนที่นั่งใกล้ ๆ ก็แลดูไม่รู้จักหน้ากัน พระราชทานเงินแจกพระราชวงศานุวงศ์ แลข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย ซึ่งตามเสด็จพระราชดำเนินออกไปทั่วกัน ...”

การบันทึกเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น ถือว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยของวงการวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ถึงแม้ว่าขณะเกิดสุริยุปราคาจะเป็นช่วงที่เกิดความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ประกอบกับเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองในครั้งนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก แต่การทดลองทางวิทยาศาสตร์ภาคสนาม ณ ค่ายหลวงหว่ากอ ถือได้ว่าเป็นการทดลองที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่งทางดาราศาสตร์ครั้งหนึ่งของโลก และทั้งนี้ก็เนื่องด้วยพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาพที่ 3.2 ค่ายหลวงห้วยกอ

ภาพที่ 3.3 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพร้อมข้าราชการบริพาร ณ ค่ายหลวงห้วยกอ

เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2525 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้เฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น “พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย” และกำหนดให้วันที่ 18 สิงหาคมของทุกปี เป็น “วันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ” เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงคำนวณการเกิดสุริยุปราคาที่ห้วยกอ

เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2411 โดยไม่คลาดเคลื่อนแม้แต่วินาทีเดียว ซึ่งเป็นการพิสูจน์ผลการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ครั้งยิ่งใหญ่ของชาติไทยให้ปรากฏต่อชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ที่น่าภาคภูมิใจยิ่งของประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 1)

ภายหลังจากการเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทอดพระเนตรสุริยุปราคาของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2411 เป็นต้นมา ค่ายหลวงหว่ากอกก็ได้ใช้งานอีก เนื่องจากเป็นสถานที่เปลี่ยรร้างห่างไกล และเกิดการระบาดของไข้ป่า ดังหลักฐานปรากฏในพระราชหัตถเลขาของพระองค์ที่มีถึงเมอสีเออร์เดอเกรฮาง (พระสยามธุราธิราช) กงสุลไทยประจำกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2411 ความตอนหนึ่งว่า

“...อนึ่ง ข้าพเจ้าได้ทราบมาว่า คนงานของเราจำนวนหนึ่งที่ส่งมาจัดการสร้างที่พักบนบกนี้ ได้เจ็บป่วยลงด้วยไข้ป่าอย่างที่เกิดเหมืองทองบางสะพาน ซึ่งอยู่ใกล้กับพื้นที่นี้ประมาณ 25 ไมล์ เหตุนี้ทำให้ข้าพเจ้ากลัวไปว่าคนที่มาด้วยกันเป็นจำนวนมากในขณะนี้ จะป่วยลงด้วยไข้ป่าที่น่ากลัว หากข้าพเจ้าขึ้นไปพักอยู่บนบกหลายวัน ณ ที่ที่มีไข้ป่าอันร้ายแรง ...”

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2511 สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการจัดฉลองครบรอบ 100 ปี แห่งวันที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่หว่ากอก

ในปี พ.ศ. 2522 มีการตรวจสอบร่องรอยในบริเวณอันเป็นที่ตั้งค่ายหลวงหว่ากอกในระยะต่อมา พบเศษซากอิฐและเศษภาชนะเครื่องใช้หลายรายการ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงขอความร่วมมือไปยังกรมศิลปากรในการตรวจสอบและพิสูจน์หลักฐานต่าง ๆ ในบริเวณดังกล่าว พบว่าบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของค่ายหลวงที่ประทับในคราวที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเพื่อทอดพระเนตรสุริยุปราคาเต็มดวง จึงทำการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ซึ่งประกอบด้วยโบราณสถาน 5 กลุ่ม ดังนี้

- 1) โบราณสถานแห่งที่ 1 โบราณสถานเสาหินและฐานก่ออิฐ 2 ฐาน

สันนิษฐานว่าเป็นโบราณสถานที่เป็นฐานตั้งอุปกรณ์ในการสังเกตการณ์สุริยุปราคาของนักดาราศาสตร์ชาวฝรั่งเศส

ภาพที่ 3.4 โบราณสถานเสาหิน และฐานก่ออิฐ 2 ฐาน

2) โบราณสถานแห่งที่ 2 โบราณสถานก่ออิฐ

สันนิษฐานว่าเป็นโบราณสถานที่เป็นฐานฐานตั้งอุปกรณ์ในการสังเกตการณ์
สุริยุปราคาของนักดาราศาสตร์ชาวฝรั่งเศส แต่น่าจะถูกเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่น

ภาพที่ 3.5 โบราณสถานก่ออิฐ

3) โบราณสถานแห่งที่ 3 โบราณสถานกลุ่มอิฐสอปูนและเสาหินแกรนิต 2 ต้น

สันนิษฐานว่าเป็นโบราณสถานที่เป็นฐานตั้งอุปกรณ์ในการสังเกตการณ์
สุริยุปราคาของนักดาราศาสตร์ชาวฝรั่งเศส

ภาพที่ 3.6 โบราณสถานกลุ่มอิฐสอปูน และเสาแกรนิต 2 ต้น

- 4) โบราณสถานแห่งชาติ 4 โบราณสถานฐานอิฐสอปูน
 สันนิษฐานว่าเป็นโบราณสถานที่เป็นฐานตั้งอุปกรณ์ในการสังเกตการณ์
 สุริยุปราคาของนักดาราศาสตร์ชาวฝรั่งเศส

ภาพที่ 3.7 โบราณสถานฐานอิฐสอปูน

- 5) โบราณสถานแห่งชาติ 5 โบราณสถานซากสิ่งก่อสร้างรูปร่างคล้ายรูปข้าว
 หลามตัด

สันนิษฐานว่าเป็นสถานที่ทำการทดลองเพื่อวัดความเข้มของสนามแม่เหล็ก
 โลกของนักวิทยาศาสตร์ชาวฝรั่งเศสที่ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ทอดพระเนตรสุริยุปราคาเต็มดวง ณ หัวกอ

ภาพที่ 3.8 โบราณสถานซากสิ่งก่อสร้างรูปร่างคล้ายรูปข้าวหลามตัด

จากการศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กรมศิลปากรมีความเห็นว่า บริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งค่ายหลวงหว่ากอ เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีอย่างยิ่ง สมควรที่จะได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและอนุชนรุ่นหลังต่อไป กรมศิลปากรจึงได้ประกาศขึ้นทะเบียนพื้นที่ดังกล่าวเป็นโบราณสถานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรียกว่า “โบราณสถานหว่ากอ” โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 163 เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2523

เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระองค์และวันสำคัญทางประวัติศาสตร์นั้น ในวันที่ 16 พฤษภาคม 2532 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการอุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว่ากอ และในวันที่ 3 พฤษภาคม 2533 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานนามสถานที่แห่งนี้ว่า “อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว่ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นสถานศึกษาเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 ปัจจุบันสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย” (ทัศนวรรณ ตูละสร, 2543 : 76)

2. อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5

กองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑสถาน กองบัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2560) ได้อธิบายประวัติความเป็นมาของเหตุการณ์สงครามมหาเอเชียบูรพา ไว้ว่า เหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 อุบัติขึ้นในทวีปยุโรป เมื่ออังกฤษและฝรั่งเศสประกาศสงครามกับเยอรมนี เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2482 ในระยะแรกฝ่ายอังกฤษและฝรั่งเศสเพลี่ยงพล้ำการรบแก่เยอรมนี ทำให้เยอรมนีสามารถครอบครองดินแดนทวีปยุโรปตะวันตก ซึ่งประกอบด้วย เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก และฝรั่งเศสไว้ได้เกือบทั้งหมด รวมทั้งเข้ายึดครองนอร์เวย์ และเดนมาร์กทางด้านเหนือได้อีกด้วย

ขณะเดียวกันญี่ปุ่น ซึ่งเป็นพันธมิตรกับเยอรมนี ก็มีความปรารถนาที่จะแผ่อิทธิพลลงมาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา จีน อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ จึงได้ฉวยโอกาสที่อังกฤษ ฝรั่งเศสเพลี่ยงพล้ำ ในการทำสงครามส่งกำลังเข้าไปในทางตอนเหนือของ อินโดจีนในสงครามมหาเอเชียบูรพา กองทัพญี่ปุ่นได้เคลื่อนพลผ่านประเทศไทย เพื่อนำกำลังเข้าไปยังประเทศพม่า อินเดีย มาเลเซีย และสิงคโปร์

คืนวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นได้ส่งกองเรือยกพลขึ้นบกตามฝั่งทะเลในอ่าวไทย ตั้งแต่บางปู จังหวัดสมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี เพื่อเป็นทางผ่านเข้ายึดพม่า และมาลาโยที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษ นอกจากนี้ยังได้ส่งกำลังพลโดยทางรถไฟ เพื่อเข้าสู่อำเภอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรีอีกแห่งหนึ่ง

กำลังของไทยที่ประจำอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั้งทหาร ตำรวจ ยุวชนทหาร และพลเรือน ได้ต่อสู้ป้องกันการรุกรานของญี่ปุ่นอย่างเต็มความสามารถ

พื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กองกำลังทางเรือของญี่ปุ่นประมาณ ๒,๐๐๐ คน ได้ ยกพลขึ้นบกที่อ่าวมะนาว และอ่าวประจวบโดยแบ่งกำลังพลส่วนหนึ่งเข้ายึดสถานีตำรวจและ สถานีรถไฟ ด้านอ่าวประจวบ และกำลังพลอีกส่วนหนึ่งเข้ายึดกองบินน้อยที่ ๕ ด้านอ่าวมะนาว

วีรกรรม 8 ธันวาคม 2484 กองบินน้อยที่ 5

ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะที่ฝ่ายสัมพันธมิตรและฝ่ายอักษะกำลังโรมรันต่อสู้กัน ในภาคพื้นยุโรปอยู่นั้น ญี่ปุ่นได้ถือโอกาสประกาศเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะ เปิดฉาก รุกรานประเทศใน แถบเอเชีย และแปซิฟิก โดยถือเอาวันที่ 8 ธันวาคม 2484 เปิดฉากสงครามรุกคืบหน้าพร้อมกัน ทั่วทั้งภูมิภาค

สำหรับประเทศไทยก็หาได้รอดพ้นจากการรุกรานครั้งนี้ญี่ปุ่นได้ยื่นคำขาดขอเคลื่อน ท้าผ่านประเทศไทย เพื่อเป็นทางผ่านไปพม่าและมาลาญ แต่ญี่ปุ่นไม่รอคำตอบที่ยื่นขอต่อรัฐบาล ไทยโดยได้เคลื่อนกำลังทางบกรุกเข้าทางด่านอรัญประเทศ และกำลังทางเรือยกพลขึ้นพร้อมกันใน 6 จังหวัดชายทะเลภาคใต้ คือ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี

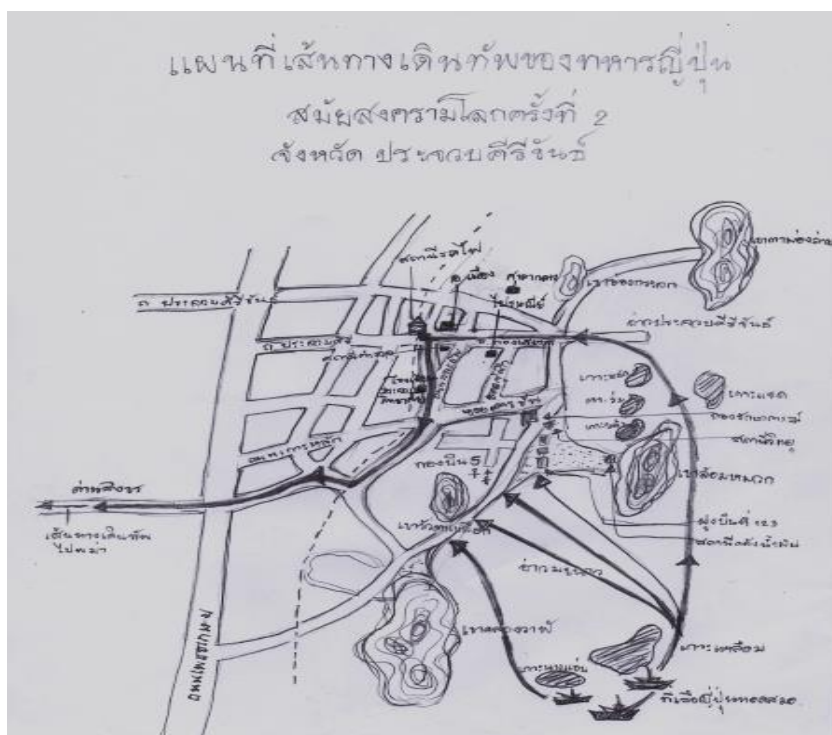
ญี่ปุ่นปฏิบัติการโจมตีแบบสายฟ้าแลบ ท่ามกลางความเงิบงัดของเช้ามืดของวันที่ 8 ธันวาคม เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์สงครามได้อุบัติขึ้น ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กำลัง ทหารญี่ปุ่น 1 กรมผสม เดินทางโดยเรือรบทอดสมอหลบอยู่ด้านหลังเขาล้อมหมวกเพื่อเตรียมยก พลขึ้นบกยึดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ กองบินน้อยที่ 5 เพื่อเป็นเส้นทางเดินทัพผ่านเข้าประเทศ พม่าทางช่องทางด่านสิงขร ในเวลาประมาณ 04.00 น. ขณะที่ ร.ต.ศรีศักดิ์ สุจริตธรรม ผู้บังคับ หมวกกองร้อยทหารราบและพลทหารจำนวนหนึ่ง กำลังลัดเลาะไปตามชายหาดของอ่าวมะนาวเพื่อ ลากอวนน้ำตื้น และหาปลาเตรียมสำหรับเลี้ยงรับรอง ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพอากาศที่จะมา ตรวจราชการ

ภาพที่ 3.9 ภาพถ่ายข้างฝาผนังในพิพิธภัณฑ์อาคารหลังที่ 1 พล.อ.ท.ศรีศักดิ์ สุจริตธรรม

ที่กองบินน้อยที่ 5 ได้พบเรือพร้อมลูกเรือจำนวนมากลอยลำอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะหลัก จึงได้รับนำความไปแจ้งให้ผู้บังคับกองบินน้อยที่ 5 ทราบ ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันกับกำลังของข้าศึกได้เข้าประชิดถึงตัวแล้วจึงทราบว่าเป็นกำลังทหารของญี่ปุ่น เมื่อ 8 ธันวาคม 2484 เวลาประมาณ 05.00 น. กำลังทหารฝ่ายญี่ปุ่นพยายามเข้ายึดพื้นที่ของกองบินน้อยที่ 5 จึงเกิดการสู้รบขึ้นระลอกบ่อน กำลังทางอากาศของกองบินน้อยที่ 5 พยายามนำเครื่องบินจำนวน 7 ลำบินขึ้นทำการต่อสู้และถูกขัดขวางจากข้าศึก ร.ท.สวน สุขเสริม ผู้บังคับฝูงบิน และพลทหารสมพงษ์ แนวนรรัต พลปืนหลังได้รับบาดเจ็บ มีเพียง พ.อ.อ.แมน ประสงค์ดี สามารถนำเครื่องบินแบบ ฮอว์ค 3 ขึ้นบินเป็นผลสำเร็จ แต่ไม่สามารถทิ้งระเบิดเพื่อทำลายเรือฝ่ายญี่ปุ่นได้ เนื่องจากสภาพอากาศไม่อำนวยมีเมฆฝนปกคลุม จึงนำเครื่องบินไปลงที่สนามบินบ่อฝ้าย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรียกพลขึ้นบกของทหารญี่ปุ่นที่มุ่งหน้ามาเพื่อยึดกองบินน้อยที่ 5 และเรืออีกจำนวนหนึ่งที่มุ่งหน้าเข้ายึดตัวเมืองประจวบคีรีขันธ์ คุณสุมาลี โพธิ์ศรี เล่าว่า “... ญี่ปุ่นเอากำลังเรือใหญ่มาจอดอยู่ด้านหลัง ลักษณะพื้นที่จะเป็นทะเล ระหว่างเขาล้อมหมวกกับเขาคลองวาล ลำเลียงคนโดยเรือเล็กขึ้นมาช่วงเช้าตี 4 ตี 5 นะคะ ขึ้นอ่าวประจวบค้ะยึดตัวเมืองเลยเช้านั้นไม่ว่าจะเป็นสถานีรถไฟ ไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ถูกตัดขาดหมด...” ซึ่งวัตถุประสงค์ที่ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ประเทศไทยในครั้งนี้ เรืออากาศเอกจง มะลิวัลย์ได้เล่าว่า “... ญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้เป็นเส้นทางเดินทัพผ่านไปยังประเทศพม่า ...”

ภาพที่ 3.10 ภาพแผนที่เส้นทางทัพของทหารญี่ปุ่น
ที่มา : วาดโดยคันธมาลี พ่วงลิบ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.11 โมเดลแสดงความเป็นมาของกองบิน 5 อยู่ในพิพิธภัณฑ์อาคารหลังที่ 1
ที่มา : ถ่ายภาพโดยพชรวรรณ โพธิ์น้อย วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ส่วนกำลังภาคพื้นดินยังมีการสู้รบกันอย่างหนัก วันที่ 9 ธันวาคม 2484 เวลาประมาณ 11.00 น. ผู้บังคับการกองบินน้อยที่ 5 ได้ประเมินสถานการณ์แล้วเห็นว่าป็นรองฝ่าย ญี่ปุ่นในทุก ๆ ด้าน จึงสั่งให้แผนกการรักษาการณ์และคลังน้ำมัน เพื่อมิให้ฝ่ายข้าศึกใช้ประโยชน์แล้วรวบรวมกำลังพลที่เหลือพร้อมทั้งครอบครัวไปรวมกันที่เชิงเขาล้อมหมวกใช้เป็นที่พักสำรอง และให้ส่งเสียงไซโยไนท์ร้องดังกึกก้องประจักษ์ว่าทางราชการได้ส่งกำลังทางเรือมาช่วยเสริมกำลังให้กับกองบินน้อยที่ 5 ทำให้ฝ่ายทหารญี่ปุ่นล่าถอยไปตั้งมั่นอยู่ เพราะเกรงว่าจะตกอยู่ในวงล้อมของฝ่ายไทย

ในเวลาเดียวกันภายในเมืองประจวบคีรีขันธ์ ทหารญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่อ่าวประจวบ แล้วกระจายกำลังกันไปทั่วเมือง ชาวประจวบตื่นขึ้นมากลางดึกพบเหตุการณ์ไม่คาดฝัน พวกเขากลัวกลัว หลานหนีเป็นโกลาหล บ้างก็ต่อสู้เพื่อรักษาชีวิตและป้องกันประเทศจนสุดความสามารถ เสียงปืนดังกึกก้องกัมปนาททั้งสถานีรถไฟ สถานีตำรวจ และศาลากลางจังหวัด ล้วนแล้วแต่เป็นเป้าหมายในการบุกยึดของกองกำลังทหารญี่ปุ่นทั้งสิ้น

ด้านกองบินน้อยที่ 5 ทหารญี่ปุ่นได้เข้ายึดพื้นที่เพื่อใช้เป็นฐานทัพ เสียงแตรเหตุสำคัญดังขึ้น ผูกบินแห่งกองบินน้อยที่ 5 ได้รับคำสั่งให้นำเครื่องบินขึ้นต่อต้านทหารญี่ปุ่น และสนับสนุนกำลังรบทั้งภาคพื้นดิน ด้านพันจ่าอากาศโทแมนเอก ประสงค์ดี ได้นำเครื่องบินวิ่งขึ้นเพื่อแจ้งเหตุให้ทางตอนเหนือทราบ ตัวพันจ่าอากาศโทแมนเอก ประสงค์ดี ถูกยิงกลางหลังบาดเจ็บสาหัส เครื่องบินเครื่องที่สองและสามกำลังทะยานขึ้นสู่อากาศถูกทหารญี่ปุ่นยิงจากพื้นดิน นักบินของเราเสียชีวิตตรงนั้นนั่นเอง ส่วนเครื่องบินที่สี่และเครื่องบินที่ห้าถูกยิงจึงวิ่งขึ้นไม่ได้ นาวาอากาศตรี หม่อมหลวงประวาศ ชุมสาย ผู้บังคับการกองบินน้อยที่ 5 จึงสั่งให้เผด็จการกองบิน หมวด เสนารักษ์ และคลังน้ำมัน เมื่อเวลาประมาณสิบนาฬิกา เพื่อมิให้ญี่ปุ่นใช้เป็นประโยชน์ในภายหลัง นับเป็นการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว และกล้าหาญเป็นอย่างยิ่ง เสียงปืนดังต่อเนื่องทั้งคืนจนถึงวันที่ 9 ธันวาคม ประมาณสิบเอ็ดนาฬิกา ขณะที่ประจักษ์หน้าอย่างใกล้ชิด ร้อยตำรวจโทสงบ พรหมรณนถ์ ได้นำรถนำสารของจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม เพื่อมามอบให้กับนาวาอากาศตรี หม่อมหลวงประวาศ ชุมสาย ผู้บังคับการกองบินน้อยที่ 5 ในขณะที่ปะทะกันปรากฏว่า ร้อยตำรวจโทสงบถูกยิงเสียชีวิต พลขับจึงหันหัวรถกลับเข้าตัวเมือง

ภาพที่ 3.12 ก้อนหินก้อนสุดท้าย อยู่บริเวณเขาล้อมหมวก
ในอดีตเป็นจุดที่ครอบครัวทหารได้ไปหลบอยู่เพื่อรอที่จะขึ้นไปหลบภัยในถ้ำบนเขาล้อมหมวก
ที่มา : ถ่ายภาพโดยพชรวรรณ โพธิ์น้อย วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.13 เขาล้อมหมวก เป็นเขาหินปูนขนาดใหญ่มีความสูง 890 ฟุต
มีรูปร่างเหมือนหมวกจีนโบราณ หรือเหมือนหมวกโรบินฮูด หรือรองเท้าบูตของทหารในปัจจุบัน
ที่มา : ถ่ายภาพโดยคันธมาลี พ่วงลิบ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.2559

ในที่สุดทางจังหวัดได้ส่งบุรุษไปรษณีย์นำน้ำจากอ่าวประจวบไปขึ้นที่บริเวณเขาล้อมหมวก และส่งสารให้ผู้บังคับการกองบินน้อยที่ 5 หลังจากนั้นเรืออากาศตรีศรีศักดิ์ สุจริตธรรมได้รับคำสั่งให้ออกไปพบ จับมือกับพันโทผู้บังคับกองพันทหารญี่ปุ่น เพื่อเจรจาหย่าศึก และนำมาซึ่งการพักรบ หยุดยิง และเซ็นสัญญาสงบศึกของทั้งสองฝ่ายในเวลาต่อมา

ภาพที่ 3.14 จุดลงนามสัญญาสงบศึก
อนุสรณ์สถานอุทยานประวัติศาสตร์ กองบิน 5
ที่มา : ถ่ายภาพโดยศุภพร พิงมี วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.15 หลุมฝังศพของวีรชนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นหลุมหลบภัย
มีความกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร ลึก 2 เมตรครึ่ง
ห่างกันประมาณ 50 เมตร จำนวน 2 หลุม หลุมละ 21 ศพ
ที่มา : ถ่ายภาพโดยคันธมาลี พวงลิป วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ภาพที่ 3.16 อาคารประวัตินางกรม เดิมมีชื่อว่า “อาคาร 1001 เรือนไม้”
เดิมเป็นบ้านของนายทหารสัญญาบัตร สร้างเมื่อปี พ.ศ.2465
และเป็นบ้านหลังที่ภรรยาของเรืออากาศเอกเฉลิมเกียรติ วัฒนางกุล โดนยิงเสียชีวิต
และได้บูรณะใหม่เมื่อปี พ.ศ.2546
ที่มา : ถ่ายภาพโดยพชรวรรณ โพธิ์น้อย วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ภายหลังจากเหตุการณ์วันนั้นยุติลง รัฐบาลไทยได้ยินยอมให้ญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการเข้าโจมตีประเทศพม่า เพื่อรบกับทหารอังกฤษ และรุกเข้าสู่แหลมมลายู และเกาะสิงคโปร์ และการสู้รบในครั้งนี้ ฝ่ายทหารญี่ปุ่นซึ่งมีกำลังมากกว่าถึง 10 เท่า เสียชีวิต 417 คน ในขณะที่ฝ่ายไทยเสียชีวิต 42 คน ซึ่งประกอบด้วยทหารอากาศ 38 คน ยุวชนทหาร 1 คน ตำรวจ 1 คน และครอบครัว 2 คน เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติในวีรกรรมการต่อสู้อันห้าวหาญของนักรบแห่งกองบินน้อยที่ 5 ซึ่งยอมเสียสละชีวิตเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทย กองทัพอากาศจึงได้สร้างอนุสาวรีย์ “วีรชน 8 ธันวาคม 2484” บริเวณที่เกิดการสู้รบ ณ กองบิน 53 ฯ ในปัจจุบัน โดยสร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2493 และกองทัพอากาศได้พัฒนาปรับปรุงให้มีความสง่างามยิ่งขึ้นในพื้นที่เดิม เสร็จเรียบร้อยเมื่อ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2532 โดยมี ผบ.ทอ.เป็นประธานประกอบพิธีเปิดอนุสาวรีย์ พร้อมทั้งได้ประกอบพิธีบรรจุอัฐิวีรชน ซึ่งอัฐิเชิญมาจากอนุสาวรีย์ ทอ.ในโอกาสเดียวกันนี้ด้วย เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่อนุชนรุ่นหลังสืบไป และในวันที่ 8 ธันวาคมของทุกปีกองทัพอากาศได้กำหนดประกอบพิธีวางพวงมาลาและสดุดีวีรกรรม 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ณ อนุสาวรีย์ และบำเพ็ญกุศลแด่วีรชนผู้ล่วงลับ โดยมีผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของกองทัพอากาศ ส่วนราชการต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มาร่วมพิธีรำลึกถึงและสดุดีเหล่าวีรชนเป็นประจำทุกปี

ภาพที่ 3.17 อนุสาวรีย์วีรชน 8 ธันวาคม 2484
สร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494
และได้มีการปรับปรุงให้มีความสง่างามยิ่งขึ้น
ที่มา : ถ่ายภาพโดยคันธมาลี พวงลิบ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ปัจจุบันอนุสาวรีย์วีรชนกองบินน้อยที่ 5 เป็นอนุสรณ์สถานอันดับหนึ่งในหกแห่งของอุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5 ซึ่งประกอบด้วย อนุสาวรีย์วีรชนกองบิน 5 แท่นหินแกะสลักภาพเหตุการณ์ 8 ธันวาคม 2484 หินก้อนสุดท้ายหรือที่ตั้งสุดท้าย สำหรับครอบครัวที่ใช้หลบภัย ก่อนขึ้นเข้าล้อมหมวก จุดลงนามเซ็นสัญญาสงบศึก หลุมฝังศพวีรชน ซึ่งทางกองบิน 5 ได้นำสิ่งเหล่านี้ให้ชนรุ่นหลังดู เพื่อระลึกถึงวีรกรรมของบรรพบุรุษที่สละชีพเพื่อชาติของเรา

3. สถานีรถไฟประจวบคีรีขันธ์

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ใช้สถานีรถไฟเป็นฐานที่มั่นสำหรับขนส่งเชลยศึกและยุทธปัจจัยไปจังหวัดกาญจนบุรีและเป็นแหล่งบัญชาการสงครามในภูมิภาคนี้เพื่อโจมตีพม่า มาเลเซียและสิงคโปร์ ญี่ปุ่นอาศัยรถไฟเป็นเส้นทางลำเลียงของกองทัพ สถานีรถไฟประจวบคีรีขันธ์จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการโจมตีของฝ่ายสัมพันธมิตร จึงถูกฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดจนอาคารต่างๆ ถูกทำลายหมดสิ้น

ภาพที่ 3.18 สถานีรถไฟ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ที่มา : ถ่ายภาพโดยคันธมาลี พวงลิบ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

4. อนุสาวรีย์วีรชนลูกเสือเอกบุญยิ่ง ศิริเสถียร

ภาพที่ 3.19 อนุสรณ์สถานวีรชน ลูกเสือตรีบุญยิ่ง ศิริเสถียร
ตั้งอยู่ที่โรงเรียนประจวบวิทยาลัย

ที่มา : ถ่ายภาพโดยศุภสิริ พิงมี วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2529 : 148) ได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาของวีรชนลูกเสือเอกบุญยิ่ง ศิริเสถียร ไว้ว่า ลูกเสือเอกบุญยิ่ง ศิริเสถียร เกิดเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2460 เป็นบุตรคนที่ 3 ของนายเยื่อน และนางเปล่ง ศิริเสถียร เดิมทีเดียวครอบครัวนี้มีภูมิภานาอยู่ที่ไม่ปรากฏแน่ชัด แต่ได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งประกอบการค้าอยู่ที่ร้านค้าใกล้สโมสรนายทหารสัญญาบัตรในกองบินน้อยที่ 5 (กองบิน 53 ปัจจุบัน) ก่อนสงครามมหาเอเซีย บุรพาอุบัติขึ้นหลายปีและอยู่ที่นั่นเรื่อยมาจนสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบจึงได้ย้ายไปอยู่ที่อื่น

ลูกเสือเอกบุญยิ่ง ศิริเสถียร เคยเรียนหนังสือในโรงเรียนเทศบาล (โรงเรียนสละชีพ ปัจจุบัน) สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (โรงเรียนประจวบวิทยาลัยในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2483 ขณะนั้นมีนายเลียง กาญจนสวัสดิ์ เป็นครูใหญ่ ขณะที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น ได้สมัครเข้าเป็นลูกเสือสังกัดกองลูกเสือโรงเรียนประจำจังหวัด อันดับหมายเลขทะเบียน 592

ประมาณต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2484 ข่าวที่ว่าญี่ปุ่นหรือพันธมิตรจะบุกประเทศไทยได้แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว แต่ก็หาได้มีใครเฉลียวใจว่าเหตุการณ์จะอุบัติขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนั้น กำลังฝ่ายทหารและพลเรือนมีการเตรียมพร้อมเป็นบางส่วน อีกบางส่วนได้แยกไปเตรียมงานเพื่อประกอบพิธีฉลองรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นงานประจำปี และแล้วเหตุการณ์ซึ่งดูเหมือนจะคาดการณ์ไว้ก่อนแล้วนั้นก็อุบัติขึ้น เมื่อเช้าตรู่ของวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 กำลังทหารฝ่ายญี่ปุ่นได้โจมตีเพื่อเข้ายึดประเทศไทยพร้อมกันหลายจุด โดยเฉพาะที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การต่อสู้ได้ดำเนินไปอย่างดุเดือดทั้งด้านอ่าวมะนาวและอ่าวประจวบคีรีขันธ์ บรรดาทหารและพลเรือนก็เข้าทำหน้าที่

ป้องกันอย่างเหนียวแน่น แม้กำลังฝ่ายเราจะเสียเปรียบอย่างมากมาย แต่ด้วยน้ำใจอันห้าวหาญและความรักชาติ เป็นพลังสำคัญกระตุ้นให้ทุกคนมิได้ย่อท้อ ยินดีเสียสละแม้ชีวิต โดยเฉพาะในกองบินน้อยที่ 5 ขณะนั้นบรรดาครอบครัวทหารส่วนใหญ่ เป็นคนแก่สตรีและเด็ก เริ่มทยอยกันหลบหนีออกมาหลบซ่อนกันอยู่บนเขาล้อมหมวก ส่วนเด็กผู้ชายเมื่อโตหน่อยต่างก็ได้ช่วยเหลือโดยนำเสบียงอาหารและกระสุนลำเลียงไปตามจุดต่าง ๆ ที่กำลังยิงต้านทานตามแนวชายฝั่งทะเล ลูกเสือเอกบุญยั้งศิริเสถียร เป็นผู้หนึ่งที่ช่วยเหลือฝ่ายทหารในการลำเลียงกระสุนด้วยผู้หนึ่ง

เป็นคราวเคราะห์ของลูกเสือเอกบุญยั้ง ศิริเสถียร ในขณะที่กำลังนำกระสุนไปส่งยังจุดที่ตั้งปืนแห่งหนึ่งทางแนวรบด้านอ่าวมะนาว ข้าศึกได้ยิงกระหน่ำมายังเขาอย่างหนาแน่น กระสุนนัดหนึ่งพุ่งเจาะทะลุลำคอของเขา เป็นผลให้ลูกเสือเอกบุญยั้ง ศิริเสถียรทรุดลงกับพื้นทันที เมื่อตั้งสติได้เขาก็รีบกระเสือกกระสนกลับไปทางหลังแนวยิงด้านเชิงเขาล้อมหมวก แม้หน่วยพยาบาลจะได้พยายามให้การรักษาย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากบาดแผลที่ถูกยิงสาหัสมาก ในที่สุดเขาก็สิ้นชีวิตในบ่ายวันรุ่งขึ้นคือวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2484

เนื่องจากลูกเสือเอกบุญยั้ง ศิริเสถียร ได้ประกอบวีรกรรมอันห้าวหาญในการเสี่ยงตายร่วมกับทหารโดยมิได้หวาดหวั่นต่ออันตรายที่จะพึงเกิดขึ้น มิได้นิ่งดูตายเมื่อภัยของชาติมาถึง เขา ยินดีพลีชีพและเลือดเนื้อช่วยสนับสนุนต่อสู้ข้าศึกป้องกันประเทศชาติ เพื่อให้รอดพ้นจากอริราชศัตรู ทั้ง ๆ ที่ยังเยาว์อยู่ ทางราชการได้พิจารณาเห็นคุณงามความดี จึงได้ขอพระราชทานยศให้ลูกเสือเอกบุญยั้ง ศิริเสถียร และจารึกชื่อไว้ ณ อนุสรณ์วีรชน 8 ธันวาคม 2484 ในกองบิน 53 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. ด่านสิงขร

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2559 : 114) ได้อธิบายถึงความเป็นมาของด่านสิงขร ไว้ว่า ด่านสิงขร เป็นชื่อหมู่บ้านหนึ่งในพื้นที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีอาณาเขตด้านทิศตะวันตกติดกับเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา “ด่านสิงขร” มีลักษณะเป็นช่องเขาในเทือกเขาตะนาวศรีตอนใต้ มีชื่อเรียกขานของคนพื้นบ้าน หลายชื่อ อาทิ “ช่องสันพราน” หรือ “ช่องสันพร้าว”

ภาพที่ 3.20 ด่านสิงขร

ที่มา : ถ่ายภาพโดยพชรวรรณ โพธิ์น้อย วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ความสำคัญและความเป็นมา

ด้านสิงขรในอดีต เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อการค้าขาย และการสงคราม ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสหภาพเมียนมา เป็นเส้นทางข้ามผ่านแผ่นดินคาบสมุทร จากชายฝั่งทะเลด้านหนึ่ง ไปยังชายฝั่งทะเลอีกด้านหนึ่ง เรียกว่า เส้นทางข้ามคาบสมุทร เป็นที่นิยมของนักเดินทางค้าขายทางทะเล ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางอ้อมไปยังอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งอาจมีอุปสรรคในการเดินทาง ที่มีผลจากสภาพอากาศหรือโจรสลัด

ชายฝั่งทะเลทั้ง 2 ด้านมีท่าเรือสะดวกในการจอดพักของเรือเดินสมุทร มีความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าไปตามเส้นทางข้ามคาบสมุทร ซึ่งอาจเป็นทางบกหรือทางน้ำร่วมกัน รวมถึงความปลอดภัยและบริการที่ดึงดูด ให้นักเดินเรือค้าขายทางทะเลจากภูมิภาคต่าง ๆ

เส้นทางข้ามคาบสมุทรมีความสำคัญทั้งในด้านการค้าและด้านยุทธศาสตร์ จึงเป็นที่เฝ้ามองของนานาชาติมาโดยตลอด เส้นทางข้ามคาบสมุทรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีหลายแนวที่สำคัญแห่งหนึ่งคือ "เส้นทางข้ามคาบสมุทรช่องสิงขร" เป็นเส้นทางระหว่างทะเลอ่าวไทยที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผ่านช่องสิงขรและเมืองตะนาวศรีไปยังเมืองท่ามะริดบนฝั่งทะเลอันดามัน ที่ปากแม่น้ำตะนาวศรี เป็นเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญในทางการค้าระหว่างประเทศตะวันตกและประเทศตะวันออก โดยเฉพาะจีนและอินเดียมายาวนานนับพันปี โดยมีเมืองตะนาวศรีซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำตะนาวศรีเป็นเมืองหลัก บนเส้นทางข้ามคาบสมุทร ห่างจากชายฝั่งทะเลประมาณ ๗๐ กิโลเมตร เรือเดินทะเลสามารถเดินทางเข้าออกตามแม่น้ำตะนาวศรี และจอดเทียบท่าได้ที่หน้าเมือง

เมืองตะนาวศรีมีความสำคัญเป็นเมืองท่าค้าขาย มีกำแพงเมือง-คูเมืองป้องกัน และกำลังทหารคุ้มครองเส้นทางข้ามคาบสมุทร และเป็นเมืองท่าค้าขายที่สำคัญติดต่อกับประเทศในยุโรป ซึ่งทำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่พระนครศรีอยุธยา จากเอกสารประชุมพงศาวดารภาคที่ 49 (2474 : 28 - 50) ระบุไว้ว่า ในจดหมายเหตุของมองซิเออร์เซเบเรต์ ราชทูตฝรั่งเศส ที่เดินทางเข้ามาเจริญพระราชมัตริ ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ว่า “ใน พ.ศ. 2230 มองซิเออร์เซเบเรต์ ล่องเรือจากลพบุรี ผ่านกรุงศรีอยุธยา บางกอก ท่าจีน แม่งล่อง เข้ามาตามแม่น้ำเพชรบุรี เมื่อถึงเมืองแล้วเดินทางบกไปทางชะอำ เมืองปราณ เมืองกุย บาฮิรอน (สันนิษฐานน่าจะหมายถึง “บางนางรม”) จากนั้นเดินทางผ่าเชรา (จากข้อสันนิษฐานน่าจะหมายถึง “ด้านสิงขร”) ไปตะนาวศรี และล่องเรือตามแม่น้ำไปถึงเมืองมะริด เป็นเวลา 14 วัน”

จนถึง พ.ศ.2302 พระเจ้าอลองพญาภษัตริย์พม่าได้ยกทัพลงมาทางใต้เข้ายึดเมืองทวาย เมืองมะริด และเมืองตะนาวศรี และได้ใช้เส้นทางข้ามคาบสมุทรเดินทัพผ่านช่องสิงขรมายังฝั่งทะเลอ่าวไทยที่บริเวณอ่าวหัวขาว (ห่างจากอ่าวประจวบคีรีขันธ์ไปทางเหนือประมาณ 10 กิโลเมตร) ซึ่งเป็นทางเดินระหว่างภูเขากับทะเล แต่ได้ถูกทหารกองกำลังอาทมาต โดยการนำของขุนรองปลัดชู (ชาววิเศษชัยชาญ) จำนวน 400 คน เข้าซุ่มโจมตีสร้างความเสียหายแก่กองทัพพม่าหลายครั้งหลายครา แต่ด้วยกำลังที่น้อยกว่าได้ถูกกองทัพพม่าโอบล้อมต้อนตกทะเล และถูกฆ่าตายจนหมดสิ้น นับเป็นวีรกรรมไทยรบพม่าที่สำคัญครั้งหนึ่งเพื่อรักษาแผ่นดินคาบสมุทรแห่งนี้ให้คงไว้เป็นของไทย

หนังสือจากห้วงอวกาศฯ อธิบายว่า ในครั้งนั้นเป็นช่วงเวลาที่ความเจริญของไทยเริ่มถดถอยจนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าทำลายใน พ.ศ. 2310 แต่ต่อมาได้สร้างความเข้มแข็ง

ใหม่จนสามารถขับไล่พม่าออกไปจากผืนแผ่นดินไทย ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ สมัยตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. 2336 กองทัพของสมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท ได้เดินทัพผ่านด่านสิงขร ไปตั้งทัพต่อเรือรบที่ริมฝั่งทะเลเมืองมะริด เพื่อไปตีเมืองมะตะมะ และ เมืองย่างกุ้ง ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แต่การศึกไม่สำเร็จ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2525 : 14-29) และในช่วงเหตุการณ์ล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกได้เข้ายึดดินแดนต่าง ๆ ในบริเวณคาบสมุทรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย อังกฤษเข้าครอบครองมาเลเซียและพม่า ส่วนฝรั่งเศสเข้าครอบครองลาว เขมร และเวียดนาม คงเหลือประเทศไทยที่ยังสามารถรักษาความเป็นอิสรภาพไว้ได้ การสูญเสียอำนาจทางการเมืองของคนในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในดินแดนคาบสมุทรแห่งนี้ ส่งผลให้เส้นทางข้ามคาบสมุทรต้องปิดตัวลงแต่ครั้งนั้น จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อกองทัพญี่ปุ่นยกคนขึ้นบกเข้ายึดเมืองประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2485 และเกิด “วีรกรรมอำมมะนาว” หลังจากนั้นญี่ปุ่นได้สร้างถนนยุทธศาสตร์ข้ามคาบสมุทรช่องสิงขรจากฝั่งอ่าวไทย ที่เมืองประจวบคีรีขันธ์ไปยังฝั่งทะเลอันดามันที่เมืองมะริด เป็นช่องทางลำเลียงกองกำลังทหารและอาวุธยุทธสัณการะของกองทัพญี่ปุ่น ไปยังฝั่งมหาสมุทรอินเดีย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เส้นทางข้ามคาบสมุทรนี้ก็ปิดตัวลงอีกตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 3.21 ศาลเจ้าพ่อหินกอง
สร้างด้วยไม้ ศาลที่สร้างด้วยสถาปัตยกรรมไทย หันหน้ามาทางประเทศไทย
ส่วนศาลที่สร้างด้วยสถาปัตยกรรมพม่า หันหน้าไปทางประเทศพม่า
ที่มา : ถ่ายภาพโดยคันธมาลี พวงลิบ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2559

แคบที่สุดในสยาม

ปัจจุบัน “ด่านสิงขร” เป็นที่รู้จักของคนไทย เนื่องจากมีการสำรวจพบว่า เป็นจุดที่แคบที่สุดของประเทศไทย ซึ่งวัดจากชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ถึงเขตพรมแดนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ประมาณ 12 กิโลเมตร (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2528 : 13-14)

ถึงแม้ว่า “ด่านสิงขร” ในปัจจุบัน จะไม่ได้ใช้เป็นช่องทางในการเดินทัพเช่นสมัยก่อน แต่ยังคงมีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ การค้าขายกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6. เหมืองทองบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์ (2540 : 54) ได้รวบรวมข้อมูลและอธิบายถึงเหมืองทองบางสะพาน ไว้ว่า แหล่งทองคำขนาดใหญ่ในประเทศไทย มีการค้นพบและบันทึกไว้ในพงศาวดารเป็นหลักฐานครั้งแรกในพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 2 กล่าวว่า ในพุทธศักราช 2290 พระกุญบุรีมีใบบอกไปยังกรุงศรีอยุธยา กราบทูลว่า “... มีแร่ทองคำเกิดขึ้นที่ตำบลบางสะพาน แขวงกุยบุรี ...” (ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์, 2540 : 54) ซึ่งตรงกับปี พ.ศ. 2290 เรียกว่า “ทองคำบางสะพาน” อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเรียกมาเป็นแหล่งแร่ทองคำ “ปาร์ออน” ได้ทำการขุดค้นหาทองคำอย่างจริงจัง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสุริยุปราคาที่ค่ายหลวงบ้านห้วยกอ ก็ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานทองคำบางสะพานให้แก่คณะผู้แทนชาวต่างประเทศที่ร่วมเข้าเฝ้าด้วยเช่นกัน (เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี, ม.ป.ป.; อ้างถึงใน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2559 : 126) มีหลักฐานที่ปรากฏตามรายงานเมื่อปี พ.ศ. 2488 ของคณะสำรวจ กองการเหมืองแร่ กรมทรัพยากร ที่ยืนยันให้ทราบว่า ทองบางสะพานเป็นทองเนื้อดีที่สุดในประเทศไทย ตอนหนึ่งว่า “...แร่ทองที่มีชื่อเสียงว่าเป็นทองที่มีความบริสุทธิ์มากที่สุดในประเทศไทย ทองที่เป็นธรรมชาติ เห็นเป็น Nuggets (ทองที่ขุดได้โดยไม่ต้องถลุง) อย่างชัดเจน ที่เป็นเกล็ดละเอียดไม่ค่อยมี บางตอนปนแร่ดีบุกอยู่เล็กน้อย ทองที่เป็นเม็ดส่วนใหญ่จะกลม บริเวณทำทองเคยทำแถวบริเวณบ้านปาร์ออน แล้วก็ขึ้นเหนือไปตรงแยกลำจังหัน ต้นกำเนิดของทองไม่ได้มาจากสายแร่ควอทซ์ แต่มาจากชั้นหินกรวด ความสมบูรณ์ของแร่ ขึ้นอยู่กับจำนวนที่มีสะสมในระหว่างชั้นหินนั้น ๆ และชั้นบนมันก็คดโค้งไปมาแนวตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ ความสมบูรณ์ของแร่ เชื่อว่าการทำเหมืองแร่โดยชาวบ้านอยู่อย่างนี้ คงจะทำได้ต่อไปอีกหลายสิบปี ส่วนบริษัทฝรั่งที่เล็กนั้น คาดว่าเข้าอาจมุ่งไปหาสายแร่ควอทซ์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งความเป็นจริงแล้วไม่มีเลยในชั้นหินกรวด และพยายามติดตามอาจสำเร็จได้ ...” (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2528 : 150)

ในปัจจุบัน แหล่งต้นพบทองคำบางสะพานที่ลือนาม ถึงแม้ว่าแร่ทองคำในพื้นที่จะเริ่มหมดลงไปตามสภาพธรรมชาติที่ชาวบ้านขุดค้นนำมาใช้ประโยชน์ สร้างเงินสร้างรายได้แก่ท้องถิ่นสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 3.22 การร่อนทองในพื้นที่บางสะพาน
ที่มา : ถ่ายภาพโดย SunitJo Travel วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2558

7. เขตตะนาวศรี

7.1 ยุคประวัติศาสตร์

ในหลักศิลาจารึกมีบันทึกว่า ดินแดนของอาณาจักรไทยทางฝั่งตะวันตกในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้แผ่ขยายไปจนถึงหงสาวดีจดอ่างเบงกอลและในบันทึกของมิชชันนารีที่เข้ามาติดต่อกับไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในด้านประวัติศาสตร์ตะนาวศรีปรากฏตัวและมีฐานะเป็นรัฐอิสระก่อนการเกิดอาณาจักรพะโค เมาะตะมะ อังวะ สุโขทัย และอยุธยา สยามสมัยพระนารายณ์มหาราชมีอาณาเขตแผ่ถึงปัตตานี ลาว ญี๋เยว เขมร อังวะ พะโค และมะละกา มีเมืองท่าสำคัญคือมะริดและภูเก็ต และมีหัวเมืองสำคัญ คือ พิชณุโลก ตะนาวศรี และเพชรบุรี ในอดีตที่ผ่านมา เช่นในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชหรือสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมืองมะริดและตะนาวศรี ถือเป็นเมืองที่มีความสำคัญมากของไทย เนื่องจากเป็นเมืองที่พ่อค้าต่างประเทศทางอินเดีย และยุโรปนำสินค้าจากทางเรือขึ้นมามีค้าขายในเมืองไทย ถึงกับมีการแต่งตั้งเจ้าเมืองที่มีความรู้ความสามารถให้ปกครองดูแล และด้วยความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เช่นนี้ ในอดีตไทยกับพม่าจึงมักมีศึกชิงเมืองมะริดและตะนาวศรีกันบ่อยครั้ง เมืองตะนาวศรียังถือเป็นหนึ่งในพระยามหานคร 8 เมือง ที่ต้องเข้ามาถือน้ำพิพัฒน์สัตยา คือ เมืองพิษณุโลก ศรีสัชนาลัย สุโขทัย กำแพงเพชร นครศรีธรรมราช นครราชสีมา ตะนาวศรี และทวาย (มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, ม.ป.ป. : 58 – 59) ตลอดช่วงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาทั้งไทยและพม่า ได้ผลักดันเข้าครอบครองดินแดนทั้ง 3 นี้ แม้บางช่วงจะอยู่ในฐานะหัวเมืองที่ไม่ขึ้นกับใครโดยตรง

7.2 ยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลายจนถึงยุครัตนโกสินทร์

ในยุครุงศรีอยุธยาตอนปลาย เมื่อ ปี พ.ศ. 2302 สมัยสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ รัชกาลสุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา พระเจ้าอลองพญา กษัตริย์พม่า ได้ยกกองทัพมาตีเมืองทวายซึ่งขณะนั้นแข็งเมืองอยู่ และได้ยกพลตามมาตีเมืองมะริดและตะนาวศรี หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2330 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้พยายามยกทัพไปตีเมืองทวายคืนจากพม่า แม้จะไม่สำเร็จแต่ในอีก 4 ปีต่อมา คือ พ.ศ. 2334 เมืองทวาย ตะนาวศรี และมะริด ก็มาขอขึ้นกับไทย

ในปี พ.ศ. 2366 ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อังกฤษเริ่มเข้ายึดหัวเมืองชายฝั่งทะเลของพม่า รวมทั้งตะนาวศรี มะริด และทวาย ซึ่งเป็นเมืองหลวงของภาคตะนาวศรี พร้อมทั้งได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าสำรวจทำแผนที่ เพื่อจะได้รู้จักสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร และขอบเขตของเมืองที่ตนยึดได้ เมื่อมาถึงทิวเขาตะนาวศรีจึงได้ทราบว่ามีฝั่งตะวันออกของทิวเขาตะนาวศรีเป็นอาณาเขตของประเทศไทย

ภายหลังปี พ.ศ. 2408 จึงได้ส่งข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำอินเดียมาติดต่อกับรัฐบาลไทยเพื่อขอให้มีการปักปันเขตแดนระหว่างไทยกับพม่าของอังกฤษเป็นการถาวร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในช่วงปี พ.ศ. 2408 – 2410 มีการตั้งคณะข้าหลวงปักปันเขตแดน เพื่อดำเนินการร่วมสำรวจและชี้แนวเขตแดนของตนตั้งแต่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จนถึงจังหวัดระนอง โดยฝ่ายไทยได้แต่งตั้งเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมุหกลาโหม ผู้บังคับหัวเมืองฝ่ายใต้เฉียงตะวันตก เป็นข้าหลวงมีอำนาจเต็ม และมีเจ้าพระยาอมราช (ครุฑ) พระยาเพชรบุรี และพระยาชุมพร (กล่อม) รับผิดชอบตั้งแต่เขตจังหวัดกาญจนบุรีถึงจังหวัดระนอง ส่วนอังกฤษ ได้ตั้ง Lieutenant Arthur Herbert Bagge เป็นข้าหลวงมีอำนาจเต็ม

เมื่อการสำรวจทำแผนที่ และทำบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับที่หมายเขตแดนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้มีการประชุมจัดทำอนุสัญญาขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2411 และได้มีการให้สัตยาบันกันที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2411 ภายหลังจากฝ่ายไทยได้ตรวจสอบเห็นว่าแผนที่ The Map of Tenasserim and the adjacent provinces of the Kingdom of Siam ที่อังกฤษจัดทำขึ้นใหม่นั้นถูกต้องแล้ว นับแต่นั้นแนวพรมแดนระหว่างไทยกับพม่าตั้งแต่สบเมยถึงปากแม่น้ำกระบุรี จึงได้เปลี่ยนจากเส้นเขตแดนที่ยอมรับโดยพฤตินัย มาเป็นเส้นเขตแดนที่กำหนดขึ้นโดยอนุสัญญา บัญชีที่หมายเขตแดนแนบท้ายอนุสัญญา และแผนที่แนบท้ายอนุสัญญา

ในอนุสัญญาได้ระบุเส้นเขตแดนตรงแม่น้ำกระบุรีว่า “...ตั้งแต่เขาถ้ำแดงตามเขาแดนใหญ่มาจนถึงปลายน้ำกระบุรี เป็นเขตแดนจนถึงปากน้ำปากจั่น ลำแม่น้ำเป็นกลาง เขตแดนฝ่ายละฟาก เกาะในแม่น้ำปากจั่นริมฝั่งข้างอังกฤษเป็นของอังกฤษ ริมฝั่งข้างไทยเป็นของไทย เกาะขวางหน้ามลิวันเป็นของไทย แม่น้ำปากจั่นฝั่งตะวันตกเป็นของอังกฤษ ตลอดจนถึงปลายแหลมวัดตอเรีย ฝั่งตะวันออกตลอดไปเป็นของไทยทั้งสิ้น”

สรุปว่า ในครั้งนั้นกำหนดให้แม่น้ำเป็นกลาง ให้ฝั่งเป็นเขตแดน ฝั่งด้านตะวันตกเป็นของพม่า ฝั่งด้านตะวันออกเป็นของไทย สำหรับเกาะในแม่น้ำถ้าชิดฝั่งตะวันตกก็ให้เป็นของอังกฤษ ถ้าชิดฝั่งตะวันออกก็ให้เป็นของไทย สำหรับเกาะขวางให้เป็นของไทย

กล่าวได้ว่า ในการให้สัตยาบันครั้งนี้ถือเป็นการยอมรับอย่างเป็นทางการตามข้อตกลงระหว่างประเทศว่า เมืองมะริด ทวาย และตะนาวศรี เป็นดินแดนของประเทศพม่าที่อยู่ในบังคับของอังกฤษ นับตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2411 เป็นต้นมา

การปรับปรุงเส้นเขตแดนใหม่ของไทย

ในปี พ.ศ. 2379 แม่น้ำปากจั่นที่กั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดระนองของประเทศไทย กับเขตตะนาวศรีของประเทศพม่าเปลี่ยนทางเดิน รัฐบาลไทยจึงได้ขอปรับปรุงเส้นเขตแดนนี้กับอังกฤษ ซึ่งทำให้ไทยเสียดินแดนที่เป็นเกาะไปประมาณ 100 ไร่ แต่ได้คืนมา 186 ไร่ และดินแดนที่ได้คืนมานี้ประชากรส่วนใหญ่ก็เป็นชาวไทย (โรม บุนนาค, 2552 : 171)

หลังจากพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษ

หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 ดินแดนทางตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้รับการจัดตั้งเป็นรัฐกะเหรี่ยง ต่อมาใน ค.ศ. 1974 ดินแดนทางตอนเหนือที่เหลือของเขตตะนาวศรีก็ได้รับการจัดตั้งเป็นรัฐมอญ แต่เดิมเมืองเอกของเขตตะนาวศรีคือเมืองเมะละเลิง (มะละแหม่ง) แต่เมื่อมีการจัดตั้งเป็นรัฐมอญแล้ว เมืองเมะละเลิงจึงตกอยู่ใน

การปกครองของรัฐมอญ ต่อมาจึงมีการจัดตั้งเมืองทวายเป็นเมืองเอกของเขตตะนาวศรีแทนเมือง
มะละลั้งที่อยู่ในเขตของรัฐมอญ ต่อมาในปี ค.ศ. 1989 ทางกรมพม่าได้ทำการเปลี่ยนแปลงการ
สะกดชื่อเขตตะนาวศรีในอักษรโรมัน โดยจากเดิมสะกดว่า **Tenasserim** เปลี่ยนเป็น **Tanintharyi**
และออกเสียงเป็นภาษาพม่าเป็น **ตะนัันตายี** นั่นเอง

ภาพที่ 3.23 สะพานตะนาวศรี

สะพานข้ามแม่น้ำตะนาวศรีที่เมืองมะริด หรือสะพานจายู
เป็นสะพานที่ใหญ่เป็นอันดับสองของพม่ารองจากสะพานข้ามแม่น้ำสาละวินที่เมืองมะละแหม่ง
ที่มา : ถ่ายภาพโดย SunitJo Travel วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2558

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ ติดต่อกับรัฐมอญ (ประเทศพม่า)
ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์
ชุมพร และระนอง (ประเทศไทย)
ทิศใต้ ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

การปกครอง

ภูมิภาคตะนาวศรีมีการปกครองแบบภูมิภาคไม่ใช่รัฐ ไม่ได้มีกองกำลังแบ่งแยก
ดินแดนเหมือนชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ การปกครองของภูมิภาคตะนาวศรีมี 3 อำเภอ 10 ตำบล 328
หมู่บ้าน

1. อำเภอทวายหรือตะแว (Dawei, Tavoy)
2. อำเภอมะริดหรือมเยะ (Mergui, Myeik)
3. อำเภอเกาะสองหรือกอตอง/วิกตอเรียพอยต์ (Kawthaung, Victoria

Point)

ประชากร

ประชากรมี 1.2 ล้านคน และมีหลากหลายชาติพันธุ์ พวกที่ถือตัวเป็นชาวไทย ส่วนใหญ่จะอาศัยทางใต้ของภูมิภาคตะนาวศรี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาวไทยเชื้อสายลาวอพยพมาจาก แดนไทยแถบจังหวัดราชบุรี ช่วงก่อนปี พ.ศ. 2394 โดยหนีไปยังเมืองทวาย เมะลาลิง มะริด และตะนาวศรี และนำสินค้าเข้ามาค้าขายที่บ้านจางวางบัวโรย แขวงเมืองราชบุรี (กองจดหมายเหตุ , 2398 : 228 - 229)

หลังจากการเสียดินแดนบริเวณภูมิภาคตะนาวศรี ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ จึงกลายเป็นประชาชนชาวพม่าไป โดยในปลายปี พ.ศ. 2549 ได้มีคนเชื้อสายไทยกว่า 3,000 คน อพยพเข้าสู่ฝั่งไทย แต่อย่างไรก็ตามพวกเขาเหล่านี้ก็ไม่ได้รับสัญชาติไทยและใช้ชีวิตเช่นเดียวกับ แรงงานชาวพม่าทั่วไป (คนไทยพลัดถิ่นที่จังหวัดระนอง : คนไร้รัฐในภาคใต้ของประเทศไทย)

ภาษา

ในอดีตนั้น ประชากรส่วนใหญ่ในดินแดนแถบนี้ใช้ภาษาไทย ภาษามอญ ภาษากะเหรี่ยง และภาษามลายู มะริดในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แบ่งการปกครองเป็น 5 ตำบล (Township) คือ มะริด ปะลอ (Palaw) ตะนาวศรี บกเปียน (Bokpyin) (ปกเปียน บางที่อ่าน บกเปียน และบางครั้งเรียกว่าบอแก) และมะลิวัลย์ (Maliwun) (พม่าเรียกมะลิวัน สมเด็จพระมหาธรรมราชาทรงสถาปนาภาพเรียกมะลิวัน) บกเปียนมีประชากร เมื่อปี พ.ศ. 2444 รว 7,255 คน ร้อยละ 18 พูดภาษาพม่า ร้อยละ 53 พูดภาษาสยาม ร้อยละ 20 พูดภาษามลายู (Imperial Gazetteer of India, 8 : 263) ตำบลมะลิวัลย์ มีประชากรประมาณ 7,719 คน ประกอบไปด้วย ชาวสยาม ชาวจีน และมลายู ตำบลตะนาวศรีตั้งอย่างตะวันออกสุดของอำเภอมะริด และอยู่ติด แดนสยาม ประชากรปี พ.ศ. 2434 มีประมาณ 8,389 คน เพิ่มขึ้นเป็น 10,712 คน ในปี พ.ศ. 2444 (Imperial Gazetteer of India, 17 : 298)

ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของภูมิภาคตะนาวศรีใช้ภาษาพม่าในการสื่อสาร ระหว่างกลุ่ม และเป็นภาษาราชการ ส่วนทางใต้จะมีกลุ่มคนพูดภาษาไทย ภาษาไทยถิ่นใต้ และ ภาษามลายูอยู่บ้าง นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานในตำบลคลองใหญ่ (ตำบลสะเยสของ) อำเภอทวาย ซึ่งมีบรรพบุรุษอพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่ครั้งสมัย สงครามโลก ครั้งที่ 2 และสืบทอดวัฒนธรรมจากอีสาน เช่น การทำประเพณีบุญบั้งไฟ และเลี้ยง ปู่ตาหรือผีประจำหมู่บ้าน

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของตะนาวศรีส่วนมาก นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ส่วน ศาสนาอิสลาม อยู่ในกลุ่มของชาวพม่าเชื้อสายมลายู ชายไทยมุสลิม ชาวโรฮีนจา และชาวพม่าสาย อินเดียบางส่วน โดยเฉพาะทางตอนใต้ของภูมิภาคตะนาวศรี ซึ่งมีอาศัยอยู่หนาแน่น ส่วนศาสนา คริสต์นั้นแม้จะมีประวัติศาสตร์มานานในดินแดนนี้ ตั้งแต่ก่อนสมัยอาณานิคม แต่ก็มีจำนวนน้อย โดยมีชุมชนเชื้อสายเวียดนามที่อพยพเข้ามาในภูมิภาคตะนาวศรีตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ มหาราช โดยเข้ามาอาศัยในเมืองมะริด และตะนาวศรี โดยมีบทหลวงชาวฝรั่งเศสเป็นผู้ฝึกสอน ศาสนา และขณะเดียวกันก็ลี้ภัยทางศาสนาจากเวียดนามด้วย (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 36, 2507 : 150)

ส่วนที่ 4

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ น่าจะเริ่มต้นที่ผู้สอนตระหนักในความสำคัญของตนเองที่มีต่อประเทศชาติ และความสำคัญของประวัติศาสตร์ทั้งในแง่บทเรียนจากอดีต ศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ และศาสตร์ของการสืบค้นและทำความเข้าใจสังคมมนุษย์ในปัจจุบัน คุณค่าดังกล่าวจะนำไปสู่ความตั้งใจที่จะปรับเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อหน่าย ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนท่าทีมาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สนใจในเอกลักษณ์ท้องถิ่น และสำนึกในความเป็นชาติที่มีศาสนาเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมไทยที่นานาประเทศยกย่องทั้งชนบประเพณี ศิลปกรรม มารยาท ความเอื้อเฟื้อ ความเมตตา และพระมหากษัตริย์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน ที่เป็นผู้นำก่อร่างสร้างเมืองในดินแดนที่อุดมสมบูรณ์เป็นครัวของโลกเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นเอกราชสืบมาถึงปัจจุบันนี้

ทั้งนี้ผู้สอนต้องศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชาให้เข้าใจชัดเจน (สอนอะไร สอนเรื่องนี้ไปทำไม) เมื่อผู้สอนเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการสอนโดยไม่ลืมเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน รวมทั้งตรวจสอบความรอบรู้ของตนเองในเรื่องที่จะสอนเกี่ยวกับมโนทัศน์ (Concept) เนื้อหาสาระและแหล่งเรียนรู้ ก่อนเลือกแนวทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการเรียนประวัติศาสตร์ ได้เรียนรู้ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิศทางของการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน ไม่ใช่การสอนเรื่องราวในอดีต หรือเหตุการณ์ในอดีตอย่างเดียว แต่ต้องเชื่อมโยงประวัติศาสตร์กับการคิดวิเคราะห์ การคิดโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีต คิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและคิดตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ โดยโยงเข้ากับปัญหาปัจจุบัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้ความสำคัญกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนสังเกตสำรวจจากสถานที่จริง และได้สอบถาม ฟัง อ่านจากผู้รู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวซึ่งจะสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น อีกเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาวิธีการสอนประวัติศาสตร์ คือ การสอนให้รู้จักตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าจากสถานที่จริง ทั้งการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่น รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน องค์ความรู้ที่ได้จะมาจากความเข้าใจ ไม่ใช่การท่องจำ ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดประเด็นคำถาม ใช้คำถามที่ท้าทายสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่ยั่งยืนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ตนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ฝึกให้คิดตรึงตรอง เมื่อได้รับข้อมูลต่างๆที่สามารถหาได้จากแหล่งต่างๆ ครู

ต้องเปลี่ยนบทบาทตนเองโดยตระหนักว่าครูไม่ใช่ผู้รู้ทุกเรื่องหรือนักเรียนจะต้องรับฟังข้อมูลความรู้จากครูฝ่ายเดียว แต่ครูต้องชี้แนะ จัดบรรยากาศและกิจกรรมที่เอื้อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการต่างๆ โดยให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อคิดพิจารณาว่าข้อมูลความรู้ที่ได้รับน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีมากมายหลายวิธี เช่น การจัดค่าย ประวัติศาสตร์ โครงการประวัติศาสตร์ทัศนศึกษา บทบาทสมมุติ การใช้ timeline ช่วยในการคิดวิเคราะห์ การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น การสอนเหล่านี้ผู้สอนสามารถเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับ และวัยของผู้เรียน แต่หัวใจสำคัญของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์แบบใหม่ คือ การฝึกให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตีความ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐานอย่างรอบด้านและระมัดระวัง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนจะนำข้อมูลมาสรุปเรียบเรียงในรูปแบบที่น่าสนใจ และมีเหตุผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเพลิดเพลิน กระตุ้นให้อยากเรียนรู้ต่อเนื่อง ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเกิดความรู้สึกร่วมกับความเป็นชาติ

กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น คือ สถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญ ปราชญ์ หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น โรงเรียน วัด มัสยิด หรือโบสถ์ อนุสาวรีย์ ตลาด ย่านการค้า แหล่งชุมชนโบราณ ป้ายจารึกพิพิธภัณฑสถานในท้องถิ่น การประกอบอาชีพ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา พัฒนาการของสถานที่ บุคคล ฯลฯ ให้เห็นเป็นการเฉพาะ และสามารถสืบค้นได้

สิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการจัดกิจกรรม คือ

1. การกำหนดเนื้อหาที่ชัดเจน สอดคล้องกับบทเรียนในแต่ละระดับชั้น การกำหนดสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่แหล่งเรียนรู้สำหรับจัดกิจกรรมเรียนรู้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้นจะกลายเป็นการพาออกไปท่องเที่ยวโดยไม่เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ ดังนั้น การไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องประชุมวางแผนเตรียมกิจกรรมและทำงานล่วงหน้า

2. การกำหนดกิจกรรมให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ เช่น การวาดภาพ วาดแผนผัง ถ่ายรูป สัมภาษณ์ ทำโครงการ เป็นต้น

3. การประเมินทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น การทำงานเดี่ยวหรือทำงานกลุ่ม การสนทนา การเขียน การคิด ฯลฯ รวมถึง คุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดี ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมการก่อนออกเดินทาง
2. ขึ้นศึกษาแหล่งเรียนรู้ (การลงพื้นที่)
3. ขึ้นนำเสนอผลงาน (การสรุปงาน)

1. ขั้นเตรียมการก่อนออกเดินทาง

ก่อนการไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ครูจะต้องมีการประชุมเพื่อตกลงในรายละเอียด เช่น สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งต้องดูตามประเด็นของการศึกษาค้นคว้าเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังต้องติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ เช่น ขอวิทยากรประจำจุดที่สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียน หากผู้เรียนมีจำนวนมาก ครูควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยในจำนวนที่เหมาะสม โดยมีครูประจำกลุ่มดูแลพฤติกรรมและประเมินความสามารถหรือทักษะของผู้เรียน

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การจัดทำใบงานหรือใบความรู้ที่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ หรือผู้เรียนได้มีทักษะทางประวัติศาสตร์ (1S2C) ในการศึกษาหลักฐานที่หลากหลาย และวิพากษ์หลักฐานนั้น ๆ ก่อนออกไปสถานที่จริง

ครูจะต้องกำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ให้ชัดเจนว่า ผู้เรียนควรทำอะไร เก็บข้อมูลอย่างไร ไม่ใช่เพียงการบันทึกข้อมูลที่จดได้เท่านั้น หากมีความเป็นไปได้ให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติการเขียนโครงงานหรือแผนผังความคิดก่อนออกเดินทาง เพื่อจะได้มีประเด็นศึกษาล่วงหน้า และครูควรไปสำรวจพื้นที่ก่อนพาผู้เรียนลงพื้นที่จริง เพราะจะทำให้ทราบว่า สถานที่แห่งนั้นมีพื้นที่อย่างไร เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนหรือไม่ ตลอดจนความปลอดภัย และการเตรียมการอื่นๆ

2. ขั้นศึกษาแหล่งเรียนรู้

ครูต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงกำหนดการ วิทยากร และสถานที่ที่จะไปศึกษา พร้อมทั้งให้ศึกษาใบงานล่วงหน้า อาจให้ผู้เรียนเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับบันทึกภาพ บันทึกเสียง สมุดจดบันทึกไปด้วย นอกจากนี้ ครูต้องเตรียมตัวสำหรับทำการประเมินผู้เรียนในด้าน กิริยามารยาท ความประพฤติ ทักษะ สมรรถนะ เช่น ทักษะการทำงานและการทำงานกลุ่ม ฯลฯ

3. ขั้นนำเสนอผลงาน

ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมและความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทบทวนเนื้อหาที่ได้รับ นำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมาย ครูประเมินคุณค่าของชิ้นงานตามที่กำหนด โดยมีเกณฑ์การประเมินชิ้นงานที่ชัดเจน

เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนแล้ว ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนทำโครงงานทางประวัติศาสตร์ร่วมด้วย เพราะโครงงานทางประวัติศาสตร์ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งฝึกฝนทักษะวิธีการทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีการสืบค้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และด้วยวิธีการอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน

กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้โดยใช้โครงงานประวัติศาสตร์

กิจกรรมโครงงานประวัติศาสตร์ที่ดี ซึ่งมีทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C และวิธีการจัดโครงงานทางประวัติศาสตร์นั้น มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การอธิบายทักษะทางประวัติศาสตร์และโครงงานทางประวัติศาสตร์

ผู้สอนต้องอธิบายทักษะทางประวัติศาสตร์ 3 ขั้นตอน ให้ผู้เรียนเข้าใจและได้ฝึกฝนทักษะให้เกิดความชำนาญเพิ่มมากขึ้นก่อน เช่น การให้นักเรียนรู้จักหลักฐานทุกประเภทเท่าที่สามารถกระทำได้ จากนั้นฝึกให้ผู้เรียนวิพากษ์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ผ่านการวิพากษ์และเอกสารจากแหล่งอื่น ๆ

วิธีการ ทางประวัติศาสตร์	ทักษะ ทางประวัติศาสตร์ 1S 2C
1. ตั้งประเด็นคำถาม	
2. รวบรวมหลักฐานข้อมูล	Sourcing
3. วิพากษ์หลักฐาน/ ประเมินค่า	Corroboration
4. ตีความ/ วิเคราะห์	Contextualizing
5. สรุปนำเสนอ	

ภาพที่ 4 ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C

การดำเนินการสอนด้วยโครงงานทางประวัติศาสตร์

โครงงานประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการศึกษา ค้นคว้าเรื่องราวในอดีต ด้วยการใช้ทักษะวิธีการทางประวัติศาสตร์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้น แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน

วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ซึ่งเกิดขึ้นจากการค้นคว้าหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นหลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรและหลักฐานประเภทอื่น ๆ เพื่อสามารถอธิบายและวิเคราะห์เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล วิธีการทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยการตั้งประเด็นคำถาม เช่น ศึกษาเรื่องอะไร ในช่วงเวลาใด ทำไมหรือทำไมเพราะอะไร เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผล
2. การค้นหาและรวบรวมหลักฐาน เพื่อหาข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากแหล่งต่าง ๆ
3. การวิเคราะห์หลักฐาน เพื่อตรวจสอบและประเมินค่าความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่ รวบรวมไว้
4. การสรุปข้อเท็จจริง เพื่อตอบคำถามหรือตอบจุดมุ่งหมายที่กำหนด
5. การนำเสนอ เพื่ออธิบายเรื่องที่ศึกษาอย่างสมเหตุสมผล

ขั้นที่ 2 การดำเนินงานโครงการงานประวัติศาสตร์ที่มีทักษะทางประวัติศาสตร์

โครงการงานทางประวัติศาสตร์เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการ ซึ่งผู้เรียนต้องเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น โดยมีครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ อย่างใกล้ชิด ขั้นตอนการดำเนินโครงการงานประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย

1. การคิดประเด็นโครงการงานและการเลือกหัวข้อโครงการงาน

ขั้นตอนนี้เป็นการคิดหาหัวข้อเรื่องที่สนใจจะทำโครงการ โดยใช้พื้นที่ของแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ผู้เรียนต้องตั้งต้นด้วยคำถามที่ว่า จะศึกษาเรื่องใด เพราะเหตุใด ทำไมต้องศึกษาเรื่องดังกล่าว เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญอย่างไรต่อผู้เรียน ต่อชุมชน หรือต่อประเทศ สิ่งที่น่าสนใจมากกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องโครงการจะได้มาจากปัญหาคำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้อ่านหนังสือต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนความเห็นเห็นในกลุ่มผู้เรียนเองตามแบบประชาธิปไตย หรือจากการที่ได้ไปดูงานทัศนศึกษานอกสถานที่ หรือสังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบข้าง หัวข้อของโครงการงานความเป็นเรื่องที่เฉพาะเจาะจง และชัดเจนว่าโครงการนี้ทำอะไร

2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมไปถึงการขอคำปรึกษา หรือข้อทูลรายละเอียดอื่น ๆ จากปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น พระสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ รวมทั้งการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งทำให้เห็นถึงขอบข่ายของภาระงานที่จะดำเนินงานของโรงเรียน ผลจากการดำเนินงานขั้นตอนนี้จะช่วยให้ได้แนวคิดในการกำหนดขอบข่าย หรือเค้าโครงของเรื่องที่จะศึกษาชัดเจนว่า จะทำอะไร ทำไม ต้องทำ ต้องการให้เกิดอะไร ทำอย่างไร ใช้ทรัพยากรอะไร ทำกับใคร เสนอผลอย่างไร

3. การเขียนเค้าโครงของโครงการงานทางประวัติศาสตร์

เป็นการสร้างแผนผังความคิด เป็นการนำเอาภาพของงาน และภาพความสำเร็จของโครงการที่วิเคราะห์ไว้มาจัดทำรายละเอียด เพื่อแสดงแนวคิด แผน และขั้นตอนการทำโครงการ มีการระดมสมองเพื่อให้ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนได้มองเห็นภาระงานตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น รวมทั้งได้ทราบถึงบทบาทและระยะเวลาในการดำเนินงาน เมื่อเกิดความชัดเจนแล้วจึงนำเอามากำหนดเขียนเป็นเค้าโครงของโครงการ

4. การปฏิบัติโครงการ

เป็นก้าดำเนินงานหลังจากที่โครงการที่ได้รับความเห็นจากครูที่ปรึกษาแล้ว ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ในเค้าโครงของโครงการ มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงานของผู้เรียนต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คำนึงถึงความปลอดภัย และความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้วยในระหว่างการปฏิบัติงาน ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างละเอียด ทำอะไร ได้ผลอย่างไร ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร การบันทึกข้อมูลดังกล่าวนี้ ต้องจัดทำอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการดำเนินงานในโอกาสต่อไป การปฏิบัติกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในขั้นตอนดำเนินงานในโครงการ ถือว่าเป็นการเรียนรู้เนื้อหา ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และการปฏิบัติโครงการควรใช้เวลาในสถานศึกษามากกว่าที่จำทำที่บ้าน เพราะจะได้มีการประชุมแก้ไขปัญหาค้นพบทันที

5. การเขียนรายงาน

คือ การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการโดยต้องสรุปแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้รับ ตลอดจนถึงข้อสรุป ข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับโครงการทั้งหมด โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสำคัญของโครงการ ทั้งนี้อาจมีตารางสรุปก็ได้

6. การแสดงผลงาน

นับเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ เป้าการนำเสนอผลการดำเนินงานทั้งหมดให้ผู้อื่นได้ทราบ อาจนำเสนอในรูปแบบเอกสารรายงาน ชิ้นงาน แบบจำลอง ฯลฯ ตามประเภทของโครงการที่ปฏิบัติ การแสดงผลงาน หรือจัดนิทรรศการ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย

แบบประเมินทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C
การศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C

สมาชิก

๑..... เลขที่.....ชั้น.....
 ๒..... เลขที่.....ชั้น.....
 ๓..... เลขที่.....ชั้น.....
 ๔..... เลขที่.....ชั้น.....
 ๕..... เลขที่.....ชั้น.....
 ๖..... เลขที่.....ชั้น.....

รายการประเมิน		ระดับคะแนน		
		3	2	1
ขั้น Sourcing				
	1. ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา			
	2. ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย			
ขั้น Corroboration				
	3. ทำการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือตรวจสอบความเพื่ ถูกต้อง			
	4. แยกแยะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง			
ขั้น Contextualizing				
	5. นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบเพื่อหาความถูกต้อง			

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
/...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน :

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การผ่าน

- ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง ดีมาก
- ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง น้อย

แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์
การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1S2C

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วทำเครื่องหมาย
 ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับคะแนน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

สมรรถนะที่ประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนที่สามารถจำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง เช่น หลักฐานขั้นต้น หลักฐานชั้นรอง เป็นต้น					
2. ผู้เรียนที่สามารถจัดลำดับข้อมูลของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					
3. ผู้เรียนที่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง					
4. ผู้เรียนที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างตรงถูกต้อง					
5. ผู้เรียนที่สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม					
6. ผู้เรียนที่สามารถสรุปเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงเหตุการณ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อนำมาเสนอได้ เช่น การรายงานหน้าชั้นเรียน การทำโครงการทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น					

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
/...../.....

หลักเกณฑ์การประเมิน

การประเมิน : ประเมินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ใช้กระบวนการ 1s2c
โดยครูผู้สอน/ครูผู้จัดกิจกรรมประวัติศาสตร์

1. เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับการปฏิบัติ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 1 ปฏิบัติตามคำสั่ง คำบอก และมีผู้ควบคุม ดูแล กำกับให้ปฏิบัติ
- ระดับ 2 ปฏิบัติโดยอาศัยผู้อื่นคอยเตือนให้ปฏิบัติ
- ระดับ 3 ปฏิบัติเองโดยไม่มีคำสั่ง ไม่มีผู้เตือนให้ปฏิบัติ
- ระดับ 4 ปฏิบัติเองจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น
- ระดับ 5 ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ และแนะนำชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติ

2 วิธีการประเมิน

ผู้ประเมินพิจารณาจากระดับการปฏิบัติ ตามเกณฑ์การให้คะแนน โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้ประเมินเห็นว่า พฤติกรรมบ่งชี้ของผู้รับการประเมิน เมื่อประเมินครบทุกพฤติกรรม ให้หาค่าเฉลี่ย โดยหาได้จาก

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้}}{\text{จำนวนพฤติกรรมบ่งชี้}}$$

3. อภิปรายผลการประเมิน

ระดับคุณภาพพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย

4. ผลการประเมิน

- 4.21 – 5.00 หมายถึง ดีมาก
- 3.41 – 4.20 หมายถึง ดี
- 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง พอใช้
- 1.00 – 1.80 หมายถึง ปรับปรุง

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
โดยใช้กระบวนการ 1S2C
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับ เมืองเพชรบุรี

นายขจรศักดิ์ สอนแพ
ครู โรงเรียนวัดดอนไก่อติ๊ย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

กิจกรรมประวัติศาสตร์ที่ใช้ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C

กิจกรรมตามรอยเขาวิ้ง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กับ เมืองเพชรบุรี

จำนวน 4 ชั่วโมง

กิจกรรมย่อยที่ 2 เรื่อง พระนครคีรี

จำนวน 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ป.5/1 สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย

ป.5/2 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล

2. สาระสำคัญ (Concept)

“พระนครคีรี” เนื่องจากสถานที่แห่งนี้ ในอดีตเป็นพระราชวังสำหรับเสด็จแปรพระราชฐาน ในฤดูร้อนแห่งแรกซึ่งสร้างบนภูเขา และได้นำรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกแบบนีโอคลาสสิก มาผสมผสานกับศิลปะไทยและจีนในการสร้างอาคารพระที่นั่งต่างๆ ที่สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายประวัติของพระนครคีรีได้ (K)
2. นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ (P)
3. เห็นความสำคัญของพระนครคีรีโดยสังเขป (A)

4. สาระการเรียนรู้

“พระนครคีรี” เป็นสถานที่สำคัญของประวัติศาสตร์ที่บ่งบอกถึงการพัฒนาบ้านเมืองในช่วง การปรับปรุงประเทศ เพื่อรับมือต่อการเข้ามาของชาวตะวันตกยุคจักรวรรดินิยม อีกทั้งยังเป็นเป็น แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติและท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี

5. ทักษะ/ กระบวนการ

ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ ๕ ขั้นตอน

1. การกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา
2. ขั้นตอนการค้นหาข้อมูล/รวบรวม
3. ขั้นตอนการประเมินคุณค่าของหลักฐาน
4. ขั้นตอนการตีความจากหลักฐาน
5. เรียบเรียง และนำเสนอข้อมูล

ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C

Sourcing = การสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

Corroboration = การสร้างความเชื่อมั่น หรือประเมินค่าของหลักฐาน

Contextualizing = การใช้หลักฐานที่หลากหลายเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

8. หลักฐานการเรียนรู้

- 8.1 ชิ้นงาน
 - ใบกิจกรรม เรื่อง timeline

- 8.2 ภาระงาน

9. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 1) หนังสือเรียน ประวัติศาสตร์ ป.5
- 2) ใบความรู้ เรื่อง พระนครศรี
- 3) บัตรภาพ/ PowerPoint
- 4) ใบกิจกรรม ตารางบันทึกกิจกรรม พระนครศรี : จากอดีตสู่ปัจจุบัน
- 5) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ก – ง

วิธีการจัดกิจกรรม/ การดำเนินกิจกรรม / แผนการจัดกิจกรรม

(วิธีสอนโดยทักษะทางประวัติศาสตร์)

(2 ชั่วโมง)

ขั้นนำ

1. ครูนำภาพการพัฒนาบ้านเมืองในสมัยบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้นักเรียนดู และให้นักเรียนตอบคำถามว่า “ภาพที่เห็นคือสถานที่อะไร” (ภาพชุดที่ ๑, ภาพชุดที่ 2, ภาพชุดที่ 3)
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
(เหตุใดพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องพัฒนาบ้านเมือง)
แนวคำตอบ เพราะต้องการให้บ้านเมืองมีความเจริญเพื่อไม่ให้ตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก

ขั้นสอน

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ กลุ่มละ 6 คน โดยเลือกกลุ่มตามความสมัครใจ
2. กำหนดสถานการณ์ ให้นักเรียนย้อนอดีตไปเรียนรู้เหตุการณ์เมืองเพชรบุรีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยตั้งกรณีศึกษา ตั้งประเด็นคำถามว่า “พระนครคีรีเมืองเพชรบุรี สร้างขึ้นมาในสมัยใด”
3. ครูแจกหลักฐานทางประวัติศาสตร์นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา (หลักฐาน ก – ง)
4. เมื่อแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารแล้ว ให้แต่ละกลุ่มสรุปและบันทึกข้อมูลในแบบตามร่างบันทึกกิจกรรม “พระนครคีรี : จากอดีตสู่ปัจจุบัน” (10 นาที)
5. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอแลกเปลี่ยนความรู้จากการทำใบกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบและตรวจความถูกต้อง

ชั่วโมงที่ 2

6. ครูให้นักเรียนเล่นเกม “ตามรอยเขาวัง”

วิธีการเล่น

- ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาหลักฐาน ง
- ครูนำภาพแผนผังพระนครคีรีขนาดใหญ่ ปะติดหน้ากระดานหน้าชั้นเรียน
- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้นเรียน
- ให้ตัวแทนกลุ่มจับฉลากหมายเลขลำดับในการแข่งขัน
- ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม (ตามลำดับ) ทำการค้นหาชื่อสถานที่ (จากบัตรคำ) และนำไปปะติดบนแผนผังพระนครคีรี ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ โดยกำหนดเวลาให้กลุ่มละ 2 นาที
- ครูตรวจความถูกต้อง บันทึกคะแนน
- กลุ่มใดสามารถนำชื่อสถานที่ปะติดกับแผนผังสถานที่พระนครคีรีได้ถูกต้องและมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ)

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับพระนครคีรี เมืองเพชรบุรี

ใบความรู้
เรื่อง พระนครคีรี เมืองเพชรบุรี

ที่มา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

ประวัติความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี หรือที่เรียกกันเป็นสามัญว่า เขาวัง นี้ เดิมเป็นพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ในอดีตเขาลูกนี้ เรียกว่าเขาคีรี ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นผู้สร้างวัดขึ้นที่ไหล่เขาด้านตะวันออก และตั้งชื่อว่าวัดสมณะ ในสมัยรับสั่งของรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๐๑ เรียกเขาลูกนี้ว่าเขามหาสมณะ แต่ชาวบ้านมักเรียกว่า เขาสมน (สะ-หมน) บริเวณไหล่เขาทางด้านทิศตะวันออก มีวัดหนึ่งชื่อวัดสมณ (สะ-มะ-นะ) ในสมัยรับสั่งรัชกาลที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๐๒) ปรากฏชื่อว่า เขามหาสมณ ใน พ.ศ. ๒๔๐๔ พระองค์ได้พระราชทานนามว่า "เขามหาสวรรค์" ต่อมาเปลี่ยนเป็น "เขามไหสวรรย์"

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างพระราชวังเพื่อทรงประทับในฤดูร้อน บนเขามไหสวรรย์ ใน พ.ศ. ๒๔๐๒ โดยมีเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เป็นแม่กองในการก่อสร้าง และพระเพชรพิไลศรีสวัสดิ์ (ท้วม บุนนาค) เป็นนายงานก่อสร้าง เมื่อสร้างแล้วเสร็จจึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนามว่า "พระนครคีรี" เป็นพระราชวังแห่งแรกที่สร้างบนภูเขาสูง ซึ่งมียอดเขาใหญ่สามยอดติดต่อกัน ยอดที่สูงที่สุดสูง ๙๕ เมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๘๘ ไร่

แบบแผนการก่อสร้างพระราชวังบนเขา ยังคงรักษาตามโบราณราชประเพณีไว้ครบถ้วน โดยยังคงแบ่งเขตพระราชฐานเป็นสามเขต คือ เขตชั้นนอก เป็นที่ตั้งของหน่วยราชการฝ่ายหน้าต่างๆ เขตชั้นกลาง เป็นที่ตั้งของพระมหาราชสถและพระราชมณเฑียรที่ประทับของพระมหากษัตริย์ และเขตชั้นใน เป็นที่ตั้งของพระตำหนักและเรือนประทับของฝ่ายใน นอกจากนี้ยังสร้างวัดในเขตพระราชฐานแบบเดียวกับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้ว ในพระบรมมหาราชวัง รวมถึงการสร้างพระที่นั่งเวียงยันทวีเชียรปราสาทด้วยเรือนยอดทรงปราสาท อันบ่งบอกถึงความเป็นเทวราชา และแสดงออกถึงฐานะอันศักดิ์สิทธิ์ในสถาปัตยกรรมที่จะสร้างได้เฉพาะองค์พระมหากษัตริย์เท่านั้น

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า การก่อสร้างพระนครคีรีนี้ ได้นำสถาปัตยกรรมแบบนีโอคลาสสิกของตะวันตกมาเป็นแบบในการก่อสร้างพระที่นั่งต่างๆ แต่ด้วยฝีมือของช่างขณะนั้น ที่มีการรับมีอิทธิพลสถาปัตยกรรมจีนมาในสมัยรัชกาลที่ ๓ จึงได้นำศิลปกรรมจีนมาผสมด้วย เช่น การปั้นสันหลังคา และใช้กระเบื้อง กาบกล้วย เป็นต้น พระที่นั่งบางองค์ตัวอาคารเป็นฝรั่ง หลังคาเป็นจีน มีลวดลายเป็นไทย อาคารแต่ละหลังจึงมีทั้งลวดลายปูนปั้นแบบฝรั่งปนไทย โครงหลังคาและกระเบื้องคลุมแต่ละหลังมีทั้งแบบหลังคาเก๋งจีน หลังคาลาดชันแบบไทย หลังคาโดมกระจกแบบตะวันตก เช่นเดียวกับลูกกรง ราวระเบียง หรือแม้แต่เครื่องเรือน เฟอร์นิเจอร์ มีทั้งแบบจีน แบบตะวันตก และแบบผสมผสานที่ปรับเข้ากับการดำรงชีวิตแบบไทย

การก่อสร้างพระราชวังฤดูร้อน

การก่อสร้างพระราชวังถูกสร้างบนยอดเขาทั้งสามยอด ใช้ลานกว้างและทางเดินเป็นตัวเชื่อมถึงกัน คือ ยอดเขาทางทิศตะวันตก ยอดเขาตะวันออก และยอดกลาง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า “ พระนครคีรี ”

ยอดเขาทางทิศตะวันตกของพระนครคีรี

ยอดเขาทางทิศตะวันตก จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า ยอดเขาทางทิศตะวันตกเป็นส่วนที่สร้างพระราชวังที่ประทับ ซึ่งทรงพระราชทานนามให้คล้องจองกัน คือ พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์ พระที่นั่งปราโมทย์มไหสวรย์ พระที่นั่งเวษยันต์วิเชียรปราสาท พระที่นั่งราชธรรมสภา หอชัชวาลเวียงชัย หอพิमानเพชรเมศวร์ ตำหนักสันถาคารสถาน โรงมหรสพหรือโรงโขน และกลุ่มอาคารนารีประเวศ

ยอดเขาตะวันออกของพระนครคีรี

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า ยอดเขาตะวันออก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดฯ ให้สร้างวัดประจำพระราชวังแห่งนี้ขึ้น เช่นเดียวกับพระบรมมหาราชวังที่มีวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยพระราชทานนามว่า “วัดพระแก้วน้อย” ประกอบด้วยพระอุโบสถขนาดเล็ก ผนังประดับด้วยหินอ่อน ที่สำคัญคือหน้าบันเป็นตรามหาพิชัยมงกุฏ ซึ่งเป็นตราประจำรัชกาล เป็นงานปูนปั้นจากฝีมือช่างของเพชรบุรี ซึ่งมีชื่อเสียงว่าสุดยอดในด้านนี้

พระสุทธเสลเจดีย์

เป็นพระเจดีย์ประธานตั้งอยู่หลังพระอุโบสถหรือวิหารวัดพระแก้วน้อย บนยอดเขาทางทิศตะวันออกของพระนครคีรี เป็นเจดีย์ศิลาสี่เหลี่ยมเขี้ยวทรงกลมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ ๓ เมตร องค์เจดีย์สูง ๔ วา ๒ ศอก หรือประมาณ ๙ เมตร ฐานกว้างประมาณ ๖ วา ศิลาหน้า ๑๕ นิ้ว เป็นเจดีย์ที่สร้างโดยเทคนิคพิเศษ สลักหินประกอบเป็นองค์เจดีย์สำเร็จขึ้นที่เกาะสีชัง แล้วถอดออกเป็นชิ้น มาประกอบขึ้นที่ยอดเขานี้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการสร้างพระเจดีย์องค์นี้ ๓๐ ชั่ง หรือ ประมาณ ๒,๔๐๐ บาท พระราชทานนามว่า “พระสุทธเสลเจดีย์”

ภายหลังจากการสร้างองค์พระเจดีย์แล้วเสร็จ จึงโปรดเกล้าให้มีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ขนาดใหญ่จำนวน ๗ พระองค์ เมื่อวันพุธขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๖ จ.ศ. ๑๒๒๔ ตรงกับวันที่ ๗-๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๐๕

หอรขัง

หอรขังรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมขนาดเล็ก ตั้งอยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ พระอุโบสถ พระสุทศเสลเจดีย์ และหอรขัง ตั้งอยู่บนเนินสูงลดหลั่นกันลงไป โดยมี พระสุทศเสลเจดีย์ อยู่บนเนินสูงสุดซึ่งอยู่ด้านหลัง แล้วลดระดับต่ำลงมาเป็นพระอุโบสถ และหอรขังอยู่ลงมาด้านหน้า

ศาลาราย

ศาลารายบริเวณวัดพระแก้วน้อยมี ๓ หลัง โดยรวมเป็นอาคารโล่งชั้นเดียว ในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ประกอบไปด้วยด้านสกัด ๒ ช่วงเสา และด้านยาวขนาด ๔ ช่วงเสา

พระปรารค์แดง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างองค์พระปรารค์ทรงปราสาทแบบเขมรขึ้นที่เขามหาสุวรรณหรือเขาวัง โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนราชสีหวิกรม นายช่างคนสำคัญเป็นผู้ออกแบบสร้าง เป็นพระปรารค์จัตุรมุขทาสีแดงทั้งองค์ มีแท่นสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป ภายในองค์พระปรารค์โปร่งทั้งองค์จนถึงยอดปรารค์ ผิดกับพระปรารค์ทั่วไปที่จะสร้างโปร่งเฉพาะส่วนล่าง และส่วนบนทึบ

พระปรารค์แดง เป็นปรารค์ทรงจัตุรมุข ก่ออิฐถือปูนทาสีแดงทั้งองค์ ชาวบ้านทั่วไปจึงเรียกเจดีย์ทรงปรารค์นี้ว่า "เจดีย์แดง" ส่วนบนชั้นซ้อน ซ้อนกัน ๕ ชั้น ภายในองค์ปรารค์ มีแท่นประดิษฐานพระพุทธรูป ปัจจุบันประดิษฐานพระไพริพินาศจำลอง ข้างในปรารค์มีลักษณะโปร่งตั้งแต่ชั้นเรือนธาตุจนถึงชั้นซ้อนของปรารค์ ขณะเดียวกันก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบของปรารค์แบบเขมรอยู่ คือ การทำส่วนยอดเรือนซ้อนชั้นมีลักษณะอวบอ้วนและมีระบวย่อมุมทั้งสี่ด้านกึ่งกลางของชั้นซ้อนทำเป็นช่องวิมานมีเสาและกรอบซุ้มวงโค้ง ดังนั้นจึงแตกต่างจากรูปแบบของเจดีย์ทรงปรารค์ช่วงรัชกาลที่ ๑-๓ ที่มีรูปแบบของการทำเจดีย์ทรงปรารค์โดยสังเขป

ยอดกลางเขาของพระนครคีรี

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า ยอดกลางของเขามหาสุวรรณหรือ พระนครคีรีแต่เดิมมีเจดีย์ทรงลังกาขนาดใหญ่ของวัดอินทคีรี วัดร้างสมัยอยุธยาซึ่งตั้งอยู่บริเวณไหล่เขาตะวันตกอยู่องค์หนึ่ง แต่ทรุดโทรมมาก ซึ่งมีมาแต่ก่อนการสร้างพระราชวัง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าราชวงศ์เธอกรมหมื่นราชสีหวิกรม ออกแบบตามพระราชดำริสร้างเจดีย์ใหม่ให้ก่อปูนหุ้มพระเจดีย์ที่องค์เดิม สูงจากฐานถึงยอด ๔๐ เมตร ฐานกว้าง ๒๐ เมตร และประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุไว้ที่ยอดเจดีย์ พระราชทานนามว่า “พระธาตุจอมเพชร”

ภาพชุดที่ ๑ การสร้างถนน

ถนนเจริญกรุงในสมัยรัชกาลที่ ๔

ภาพชุดที่ ๒ การขุดคลอง

คลองผดุงกรุงเกษม

ภาพชุดที่ ๓ การสร้างโรงพยาบาล

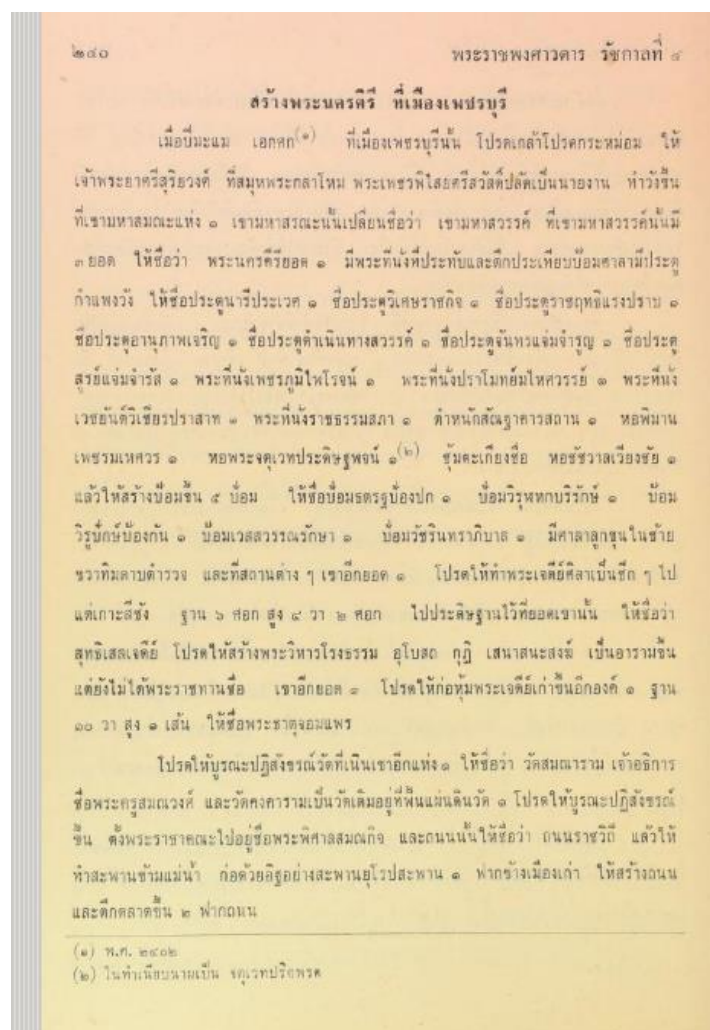
โรงพยาบาลสิทธิการ (อยู่ตรงมุมบริเวณมหาปราสาท)
รัชกาลที่ ๔ โปรดให้สร้างโรงเครื่องจักรสำหรับทำเงินเหรียญขึ้น ที่หน้าพระคลังมหาสมบัติ

เงินแป หรือ เงินแบน เงินเหรียญที่ผลิตขึ้นใช้ในระยะแรก
โดยมีรูปลักษณะแบนกลมเหมือนเหรียญต่างประเทศทั่วไป
ตราของเงินเหรียญใช้รูปจักรมีช้างยืนบนแท่นอยู่กลางเป็นตราประจำแผ่นดิน
จักรมี ๙ กลีบ รอบจักรมีดอกจัน ๘ ดอก
ในขนาดหนึ่งบาท ๔ ดอก ในขนาดกึ่งบาท ๒ ดอก ในขนาดสลึง และหนึ่งดอกในขนาดเฟื้อง
ส่วนตราประจำรัชกาล มีรูปร่างเป็นพระมหามงกุฎยอดมีรัศมี มีฉัตร ๕ ชั้น กระหนาบสองข้าง
พื้นเป็นเปลวนกมีดอกจันล้อมรอบจำนวนเท่าด้านตราจักร

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔
ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี

เรื่อง สร้างพระนครคีรี ที่เมืองเพชรบุรี หน้า ๒๔๐

ที่มา : ข้อมูลจากหนังสือ PDF เรื่อง พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔
ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี

สืบค้นจาก : <https://archive.org/details/๔๐๐๐๐unse>

หนังสือเรื่อง ตามรอยฝรั่งเล่าความหลังเมืองพริบพรี (เพชรบุรี)

เรียบเรียงและแปล โดยกรมศิลปากร

หลักฐาน ค

๘๒ ๒๒๓๕

ทั้งยังมีต้นไม้ต่าง ๆ ที่สวยงามให้ร่มเงาทั้งสองข้างฝั่งถนน พวกเราผ่านบรรดาบ้านของคนพื้นเมืองจำนวนมาก และพวกเรามาถึงที่ราบกว้างซึ่งปกคลุมไปด้วยหญ้าสีเขียวที่งามตายิ่ง ที่ไกลออกไปนั้นเป็นทุ่งนาข้าวที่กินอาณาบริเวณไปถึงเชิง “เทือกเขาแห่งสวรรค์ชั้นสูงสุด”^๑ (the Mountain of the Highest Heaven) บนยอดสูงสุดของเขาภู่นี้มีพระราชวังฤดูร้อน^๒ ขนาดใหญ่ตั้งอยู่ ซึ่งพระมหากษัตริย์ที่ประเสริฐสุดพระองค์ก่อนทรงสร้างขึ้นสิ่งปลูกสร้างสีขาวของพระองค์เปล่งประกายงามระยิบระยับท่ามกลางแสงอาทิตย์ ตัดกับแนวเทือกเขาสีเขียวที่อยู่ไกลออกไป ทำให้บังเกิดภาพที่งดงามยิ่ง ในทุก ๆ ปี พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ได้ทรงใช้เวลาช่วงหนึ่งประทับอยู่ที่นี้ ทางเดินเป็นขั้นบันไดขึ้นสู่เขา ผ่านหมู่อาคารสองชั้นที่สร้างด้วยอิฐแบบง่าย ๆ ท่านผู้อ่านจะพบกับระเบียบที่กว้างขวางและพระตำหนักส่วนพระองค์ซึ่งล้อมรอบด้วยโรงทหาร ผนังของพระตำหนักเป็นภาพจิตรกรรมที่วาดอย่างคร่ำครว ๆ แสดงเรื่องราวทางพุทธศาสนา ผนังห้องที่พระองค์ทรงใช้รับแขกปูด้วยแผ่นหินอ่อนรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างยาว ๑ ฟุต และ ๘ นิ้ว ด้านหนึ่งของ

^๑ หมายถึง ยอดเขาที่ชาวบ้านเรียกว่า “เขาสมน” ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๐๒) เรียกเขาภูนี้ว่า “เขามหาสมณ” ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๐๔ ทรงพระราชทานนามว่า “เขามหาสวรรค์” ต่อมาเรียกว่า “เขามหาสวรรค์” หรือเทือกเขาศรี ของจังหวัดเพชรบุรีในปัจจุบัน - สวป.

^๒ หมายถึง พระราชวังพระนครคีรี หรือเขาวัง เดิมเป็นพระราชวังของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ - สวป.

ระบบคลังข้อมูลดิจิทัล
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

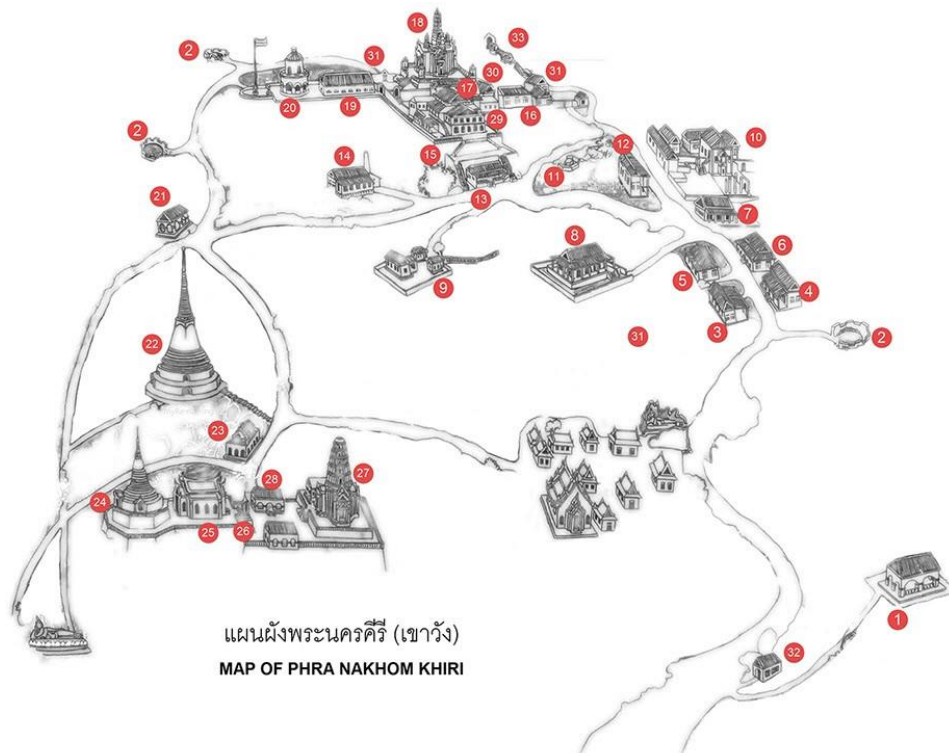
ที่มา : เอกสารดิจิทัลโดย

หนังสือเรื่อง ตามรอยฝรั่งเล่าความหลังเมืองพริบพรี (เพชรบุรี)

สืบค้นจาก : <http://www.digitalcenter.finearts.go.th/book-detail/๑๙๓๘#.WZ๘E๔VWJaM๘>

แผนผัง พระนครคีรี

หลักฐาน ง

1 ศาลาทัศนาภิรมย์	17 พระที่นั่งปราโมทย์มไหสวรรย์
2 ป้อมประจำทิศ	18 พระที่นั่งเวสยาณดีวิเชียรปราสาท
3 โรงรถ	19 พระที่นั่งราชธรรมสภา
4 โรงม้า	20 หอชัชวาลย์เวียงชัย(หอดูดาว)
5 ราชวัลลภาคาร	21 ศาลาด่านหลัง
6 ศาลาลูกขุน	22 พระธาตุดจอมเพชร
7 ศาลาด่านหน้า	23 หอจดหมายเหตุปริทัศน์
8 ศาลาเย็นใจ	24 พระสุทธเสลเจดีย์
9 หอพิฆานเพชรเมศวร์	25 พระอุโบสถวัดพระแก้ว
10 พระที่นั่งสันติภาคารสถาน และ โรงโขน	26 หอระฆัง
11 ป้อมวิฆาภิบาล	27 พระปรางค์แดง
12 ศาลาด่านกลาง	28 ศาลา
13 หิมดาบของครุฑ (ประชาสัมพันธ์)	29 ครุฑหลวง
14 โรงสุทกรรม	30 ที่เตรียมเครื่องเสวย
15 พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์	31 สุขาธารณะ
16 กลุ่มอาคารภายในประตูน้ำประเวศ	32 ที่จำหน่ายบัตร
	33 รถราง

แผนผังจัดทำโดย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ อุทยานประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครคีรี
 สืบค้นมาจาก : <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=far-s&month=๑๘-๐๗-๒๐๑๗&group=๑&gblog=๔>

ตารางบันทึกกิจกรรม พระนครศรี : จากอดีตสู่ปัจจุบัน

หลักฐาน	ชื่อของหลักฐาน	เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร	หลักฐาน	
			ขั้นต้น	ขั้นรอง
หลักฐาน				
หลักฐาน				
หลักฐาน				
หลักฐาน				

กิจกรรม “ตามรอยเขาวัง”

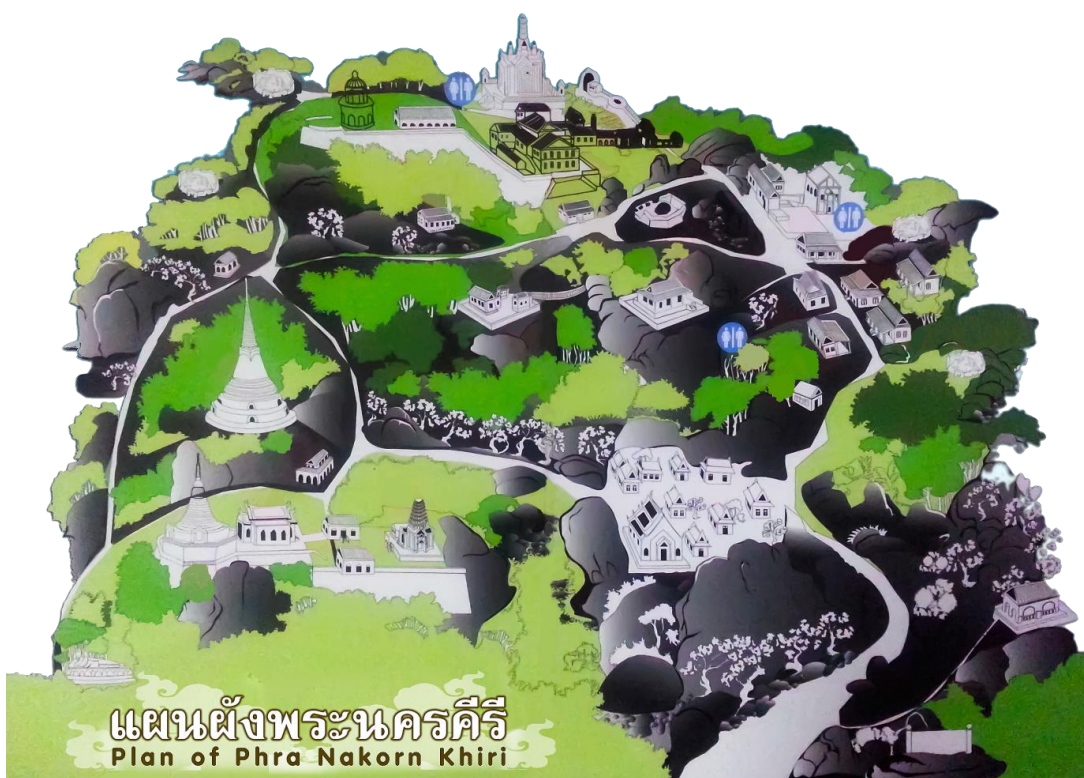
คำอธิบาย

๑. ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาเอกสารหลักฐาน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคัดเลือกตัวแทนและส่งตัวแทนออกมาเล่นกิจกรรม หน้าชั้นเรียน
๓. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม ค้นหาชื่อสถานที่และนำไปปะติดบนแผนผังพระนครศรีรี ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้

บัตรคำชื่อสถานที่

พระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์	พระที่นั่งปราโมทย์มไหสวร์ย์	พระที่นั่งเวียงยันทวีเชียร
พระที่นั่งราชธรรมสภา	หอขั้วลเวียงชัย	หอพิมานเพชรมเหศวร์
ตำหนักสันถาคารสถาน	โรงมหรสพหรือโรงโขน	กลุ่มอาคารนารีประเวศ
ป้อมประจำทิศ	ทิมดาบองค์รักษ์	พระอุโบสถวัดพระแก้วน้อย
พระสุทธเสลเจดีย์	พระปรางค์แดง	พระธาตุจอมเพชร
วัดมหาสมณาราม		

ตามรอยพระนครศรีรี

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑	ความถูกต้องของเนื้อหา				
๒	ความคิดสร้างสรรค์				
๓	วิธีการนำเสนอผลงาน				
๔	การนำไปใช้ประโยชน์				
๕	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	๔	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้	๓	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	๒	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ – ๒๐	ดีมาก
๑๔ – ๑๗	ดี
๑๐ – ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓
ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		๓	๒	๑
๑	ระเบียบการทำงาน			
๒	ความรับผิดชอบ			
๓	การทำงานร่วมกับผู้อื่น			
๔	การมีส่วนร่วมกิจกรรม			
รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๑ - ๑๒	ดีมาก
๙ - ๑๐	ดี
๗ - ๘	พอใช้
ต่ำกว่า ๖	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์กระบวนการกลุ่ม สามารถพิจารณาจากรายการประเมิน ดังนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓	๒	๑
ระเบียบการทำงาน	ไม่ชมเชงเพื่อน ไม่ชวนเพื่อนคุย ปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียน ทำงานชิ้นใหม่โดยที่ครูไม่ต้องสั่ง	ไม่ชมเชง รังแกเพื่อน ไม่ชวนเพื่อนคุย ปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียนทำกิจกรรมไม่บิดพลิ้วแต่ครูต้องกำกับอยู่ตลอด	ชอบชมเชงรังแกผู้อื่น ชวนเพื่อนคุยขณะทำกิจกรรม ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน
ความรับผิดชอบ	ทำงานเสร็จทันเวลา ตั้งใจทำงานโดยที่ไม่ต้องสั่ง	ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา ตั้งใจทำงานเป็นบางครั้ง	ทำงานเสร็จแต่ช้ากว่าเวลาที่กำหนด โดยที่ครูต้องคอยสั่ง
การทำงานร่วมกับผู้อื่น	แสดงความตั้งใจในการทำงาน ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีการแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็น และปรับปรุงแก้ไข	แสดงความตั้งใจในการทำงาน ให้ความร่วมมือแต่ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	ไม่ตั้งใจทำงาน ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ในการปฏิบัติงาน ไม่แสดงความคิดเห็น
การมีส่วนร่วมกิจกรรม	แสดงความสนใจ กระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ โดยที่ครูไม่ต้องสั่ง	ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องเรียนตลอดเวลาตามคำสั่งครู	ไม่แสดงความสนใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของห้องเรียนเป็นบางครั้ง

๑๑-๑๒	คะแนน หมายถึง ๔ ดีมาก
๙-๑๐	คะแนน หมายถึง ๓ ดี
๗-๘	คะแนน หมายถึง ๒ พอใช้
ต่ำกว่า ๖	คะแนน หมายถึง ๑ ต้องปรับปรุง

ส่วนที่ 5

การปฏิบัติงานสอนของครู

ตารางที่ 3 ตารางการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
25-29 เมษายน 2561	อบรมครูเครือข่ายฯ	คณะทำงานและ ศึกษานิเทศก์ สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต1	
15 พฤษภาคม – 30 กรกฎาคม 2561	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	ครูเครือข่าย	
6 สิงหาคม 2661	จัดนิทรรศการการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	ครูเครือข่าย	

กำหนดการอบรมครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
วันที่ 25 - 29 เมษายน 2561 ณ ห้องประชุม สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และแหล่งเรียนรู้
ทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์-มะริด

วันที่ 25 เมษายน 2561

เวลา 07.30 – 09.00 น.	รายงานตัว
- โดยคณะทำงาน สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
เวลา 09.00 – 09.30 น.	พิธีเปิดการอบรม
- นายไพรัช มณีโชติ ผอ.สพป.ประจวบคีรีขันธ์ ประธาน
- นางศรีสมร แป้งหอม ศึกษาานิเทศก์กล่าวรายงาน
เวลา 09.30 – 09.50 น.	ทดสอบความรู้ก่อนการอบรม
เวลา 09.50 – 10.50 น.	การบรรยาย - การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยแบบ Active Learning
เทคนิคการพัฒนาผู้เรียนสู่การคิดอย่างนักประวัติศาสตร์
- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ
เวลา 10.50 – 11.00 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
เวลา 11.00 – 12.00 น.	การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ 1S2C
- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ
เวลา 12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 – 14.00 น.	(กิจกรรมกลุ่ม) กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย
แบบ Active Learning
- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ
เวลา 14.00 – 14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
เวลา 14.15 – 15.30 น.	(กิจกรรมกลุ่ม) ทักษะทางประวัติศาสตร์ – 1S2C
เวลา 15.30 – 16.30 น.	(กิจกรรมกลุ่ม) ฝึกปฏิบัติกิจกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ประวัติศาสตร์ กับการเป็น Facilitators
เวลา 16.30 – 17.00 น.	สรุป และประเมินผลการอบรมโดย นางศรีสมร แป้งหอม

วันที่ 26 เมษายน 2561

- เวลา 08.30 – 09.00 น. รายงานตัว
- โดยคณะทำงาน สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
- เวลา 09.30 – 12.00 น. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ณ กองบิน 5
- โดยวิทยากรของกองบิน 5
- เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00 – 14.00 น. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ
- เวลา 14.00 – 14.15 น. พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
- เวลา 14.15 – 15.30 น. (กิจกรรมกลุ่ม) ฝึกปฏิบัติกิจกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการ 1S2C
- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ
- เวลา 15.30 – 17.00 น. นำเสนอกิจกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการ 1S2C
- โดยนางศรีสมร แป้งหอม
- เวลา 17.00 – 17.30 น. สรุป และประเมินผลการอบรม
- ซักถาม ปิดการอบรม
- โดย นางศรีสมร แป้งหอม

- หมายเหตุ
1. กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม
 2. การแต่งกายของผู้เข้ารับการอบรม แต่งกายสุภาพ

วันที่ 27 เมษายน 2561

เวลา 07.45 – 08.00 น. รายงานตัว ณ ด้านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เข้ารับการตรวจเอกสาร

เวลา 08.00 – 12.00 น. ผ่านแดน และออกเดินทางสู่ตะนาวศรีและมะริด ประเทศเมียนมา
การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในพื้นที่บ้านสิงขร – ตะนาวศรี ประเทศเมียนมา

เวลา 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหาร ณ ร้านอาหารไทยเมืองตะนาวศรี

เวลา 13.00 – 17.00 น. -การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในพื้นที่ตะนาวศรี-มะริด ประเทศเมียนมา
-เข้าพักที่โรงแรม Hotel Grand Jade

เวลา 18.00 – 19.00 น. รับประทานอาหารค่ำ

เวลา 19.00 - 20.30 น. (กิจกรรมกลุ่ม) ฝึกปฏิบัติการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์บ้านสิงขร-ตะนาวศรี-มะริด โดยใช้กระบวนการ 1S2C และนำเสนอผลงาน ณ บริเวณห้องอาหาร

ของโรงแรม Hotel Grand Jade

- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ และคณะ

วันที่ 28 เมษายน 2561

เวลา 07.00 - 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ โรงแรม Hotel Grand Jade

เวลา 08.00 – 12.00 น. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในพื้นที่มะริด ประเทศเมียนมา

เวลา 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.00 – 16.00 น. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในพื้นที่มะริด ประเทศเมียนมา (ต่อ)

เวลา 18.00 – 19.00 น. รับประทานอาหารค่ำ

เวลา 19.00 - 20.30 น. (กิจกรรมกลุ่ม) ฝึกปฏิบัติการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่มะริด โดยใช้กระบวนการ 1S2C และนำเสนอผลงาน ณ บริเวณห้องอาหาร

ของโรงแรม Hotel Grand Jade

- โดย นายขจรศักดิ์ สอนแพ และคณะ

วันที่ 29 เมษายน 2561

เวลา 07.00 - 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ โรงแรม Hotel Grand Jade

เวลา 08.00 - 12.00 น. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในพื้นที่มะริด - ตะนาวศรี ประเทศเมียนมา

เวลา 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ ร้านอาหารไทยเมืองตะนาวศรี

เวลา 13.00 - 17.00 น. ออกเดินทางจากตะนาวศรีถึงด่านสิงขร และเข้าจุดผ่านแดนสิงขรเดินทาง

ถึงประเทศไทยโดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ

ประวัติศาสตร์

การนำเสนองานกิจกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์สิงขร-ตะนาวศรี-มะริดโดยใช้กระบวนการ 1S2C ให้นำเสนอผ่านไลน์กลุ่มเครือข่ายครูสอน

ประวัติศาสตร์

ภายใน 7 วันหลังจากกลับถึงประเทศไทย

ตารางที่ 4 การติดตามนิเทศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ
1	โรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ)	เมืองฯ		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
2	โรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง	เมืองฯ		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
3	โรงเรียนบ้านคลองวาฬ	เมืองฯ		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
4	โรงเรียนด่านสิงขร	เมืองฯ		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
5	โรงเรียนธนาคารออมสิน	บางสะพาน		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
6	โรงเรียนบ้านทองมงคล	บางสะพาน		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
7	โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว	บางสะพาน		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1
8	โรงเรียนบ้านในลือค	บางสะพาน		1. ผู้อำนวยการโรงเรียน 2. ศึกษาธิการ สพ.ป. ประจวบคีรีขันธ์ เขต1

ตารางที่ 5 การจัดนิเทศการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ลำดับ ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	ชื่อนิเทศการ	ผู้รับผิดชอบ
1	โรงเรียนอนุบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์ (สละชีพ)	เมืองฯ		ครูเครือข่าย และนักเรียน
2	โรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง	เมืองฯ		ครูเครือข่าย และนักเรียน
3	โรงเรียนบ้านคลองวาฬ	เมืองฯ		ครูเครือข่าย และนักเรียน
4	โรงเรียนด่านสิงขร	เมืองฯ		ครูเครือข่าย และนักเรียน
5	โรงเรียนธนาคารอมสิน	บางสะพาน		ครูเครือข่าย และนักเรียน
6	โรงเรียนบ้านทองมงคล	บางสะพาน		ครูเครือข่าย และนักเรียน
7	โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว	บางสะพาน		ครูเครือข่าย และนักเรียน
8	โรงเรียนบ้านในลือค	บางสะพาน		ครูเครือข่าย และนักเรียน

แบบทดสอบก่อน-หลัง

การอบรมครูเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการ 1S2C

คำชี้แจง ข้อสอบมีทั้งหมด ๑๕ ข้อ เป็นข้อสอบปรนัยทั้งหมด

๑. กระบวนการใดที่สำคัญที่สุดในการนำเสนองานเขียนทางประวัติศาสตร์
 - ก. การวางแผนโครง
 - ข. การตั้งสมมติฐาน
 - ค. การรวบรวมข้อมูล
 - ง. การตีความหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์
๒. ข้อใดเป็นหลักฐานในสมัยประวัติศาสตร์
 - ก. ลูกปัดหินสี
 - ข. การเขียนสี
 - ค. ซากโครงกระดูก
 - ง. จารึกบนกระดูกสัตว์
๓. หลักฐานข้อใดที่ให้ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมน้อยกว่าข้ออื่นๆ
 - ก. ตำราน
 - ข. พงศาวดาร
 - ค. โครงกระดูก
 - ง. ศิลารึก
๔. นายเขียวและนายขาวใช้ข้อมูลเดียวกันในการเขียนรายงานทางประวัติศาสตร์ แต่ผลงานของนายเขียวมีความน่าเชื่อถือกว่าผลงานของนายขาว นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะอะไร
 - ก. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - ข. การตรวจสอบข้อมูล
 - ค. การใช้ถ้อยคำสำนวน
 - ง. การคัดเลือกและจัดความสัมพันธ์ของข้อมูล
๕. ในการขุดค้นชุมชนโบราณแห่งหนึ่งพบกระดูกสัตว์และเครื่องมือจับปลา ข้อใดตีความได้ถูกต้องน้อยที่สุด
 - ก. ชุมชนนี้น่าจะเป็นชาวเกาะ
 - ข. ชุมชนนี้รู้จักการล่าสัตว์และประมง
 - ค. ชุมชนนี้น่าจะมีปลาเป็นอาหารหลัก
 - ง. ชุมชนนี้รู้จักการเลี้ยงสัตว์และประมง

๖. "วิถีชีวิตของผู้คนในโลกตะวันออก โลกตะวันตกและคนไทย มีความแตกต่างกัน" ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ใดในการศึกษาข้อมูลดังกล่าวได้ถูกต้องและครอบคลุมมากที่สุด
- ศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
 - รวบรวมหลักฐานขั้นต้นโดยสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านของไทย และค้นหาหลักฐานชั้นรองจากหอจดหมายเหตุ
 - รวบรวมหลักฐานขั้นต้นจากบันทึกของชาวต่างชาติ นักการทูต และหลักฐานชั้นรองจากหนังสือประวัติศาสตร์สากล
 - รวบรวมหลักฐานขั้นต้นจากพงศาวดารและจดหมายเหตุของชาติตะวันออก และหลักฐานชั้นรองจากพงศาวดารและจดหมายเหตุของชาติตะวันตก
๗. ข้อใดไม่ใช่ขั้นตอนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์
- การรวบรวมข้อมูล
 - การวิเคราะห์ตีความ
 - การตั้งประเด็นการศึกษา
 - การเปรียบเทียบข้อมูลกับของผู้อื่น
๘. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่าประวัติศาสตร์ย่อมซ้ำรอยเดิม
- เห็นด้วย เพราะอดีตจะช่วยเตือนสติให้คนย้อนดูอดีต
 - เห็นด้วย เพราะการกระทำของผู้คนในปัจจุบันย่อมเลียนแบบจากอดีต
 - ไม่เห็นด้วย เพราะประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย ทำให้ผู้คนไม่อยากรย้อนรอยเดิม
 - ไม่เห็นด้วย เพราะปัจจัยด้านเวลา สถานที่ ตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงต่างไปจากเดิม
๙. นักประวัติศาสตร์ใช้เกณฑ์อะไรแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ออกเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์
- การตั้งถิ่นฐาน
 - เครื่องมือเครื่องใช้
 - ตำนานหรือคำบอกเล่า
 - หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
๑๐. อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิจัดเป็นหลักฐานประเภทใด
- หลักฐานขั้นต้น
 - หลักฐานชั้นรอง
 - หลักฐานปฐมภูมิ
 - หลักฐานที่เป็นลายลายลักษณ์อักษร

๑๑. จารึกวัดพระเชตุพลวิมลมังคลารามจัดเป็นหลักฐานประเภทใด
- หลักฐานชั้นรอง
 - หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ไม่มีข้อใดถูก
๑๒. งานเขียนทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ จัดเป็นหลักฐานประเภทใด
- พระราชพงศาวดาร
 - จดหมายเหตุ
 - จดหมายส่วนตัว
 - ตำนาน
๑๓. การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการใดที่น่าเชื่อถือน้อยที่สุด
- การหาชีวประวัติจากงานศพ
 - การสัมภาษณ์บรรพบุรุษ
 - การอ่านบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน
 - บันทึกความทรงจำ
๑๔. ข้อใดเป็นความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์
- การฟังเรื่องราวต่างๆ นำมาคิดพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ
 - กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่เหลืออยู่
 - กระบวนการสืบค้นข้อมูลจากพงศาวดารและนักประวัติศาสตร์
 - การทำรายงานเพื่อให้ได้ข้อมูล
๑๕. “สุโขทัยคงจะเก็บภาษีหลายประเภท การยกเว้นภาษีผ่านด่านคงไม่กระทบกระเทือนรายได้ของรัฐมากนัก” จากข้อความนี้ เป็นขั้นตอนใดของวิธีการทางประวัติศาสตร์
- การตีความหลักฐาน
 - การรวบรวมหลักฐาน
 - การเรียบเรียงและนำเสนอ
 - การกำหนดปัญหาหรือเรื่องที่จะศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. (2543). **สัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ประจำปี 2543**. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. (2540). **สืบสาน...สร้างฝัน...สู่หว่ากอ**. ประจวบคีรีขันธ์ : สมบัติการพิมพ์.
- การประถมศึกษาจังหวัด, สำนักงาน. (2525). **โบราณสถานในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- เกสรี ลัดเลีย. (2557). **การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดีย.
- โกศล มีคุณ และกัญจนา ลิขิตตันศิริกุล. (2537). **“การประเมินการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา” ในประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิถีวิธีทางวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่ 14**. นนทบุรี : บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เครือวัลย์ กาญจนคุหา. (2548). **การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. รายงานการศึกษานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราพร ยมนา. (2554). **ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภูเก็ต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แจ่มจันทร์ ณ กาฬสินธุ์ และคนอื่นๆ. (2548). **การพัฒนากระบวนการเครือข่ายการเรียนรู้กรณีศึกษา : เครือข่ายฝ่าย ไหม ไฟโบราณ จังหวัดกาฬสินธุ์**. กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). **สอนประวัติศาสตร์ให้เด็กมีความสุข สนุกคิด**. นนทบุรี : สหมิตรปิ่นตังแอนด์พับลิชชิ่ง.

- ชุติมา ศิริวงศ์. (2551). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ชุติมา สัจจานันท์. (2560). **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการรู้สารสนเทศประชาคมอาเซียน**. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ พ่วงพิศ และคณะ. (2548). **หนังสือเรียน สารการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารประวัติศาสตร์ ม.2**. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า.
- ถาวร เสงี่ยมยอด และคณะ. (2552). **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาเครือข่ายการวิจัย ในชั้นเรียน ในจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม**. รายงานการวิจัย. กลุ่มงานส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2527). **“ประวัติศาสตร์” ในปรัชญาประวัติศาสตร์ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ สุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ**. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2527). **วิจารณ์งานประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนวรรณ จุลละสร. (2543). **“แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในเส้นทางสายเพชรบุรี- ประจวบคีรีขันธ์” อนุสาร อสท. 40 ปี**. หน้า 76.
- ทิพากรวงศมหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค), เจ้าพระยา. (2558). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- _____. (2507). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔**. ใน อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพนางอนงค์ เทียรนราช, หน้า 257-261. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การพิมพ์เกื้อกูล.
- หุติยาภรณ์ ภูมิดอนนิง. (2551). **ความรู้ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์ และความ คิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 ถึง 4) ในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า 18.
- ธนา ประมุขกุล. (2547). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- _____. (2544). **เครือข่ายวิจัย**. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม , 24(3), กรกฎาคม-กันยายน 2544. เข้าถึงจาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/> (เข้าถึงเมื่อ สิงหาคม 2561).

- ธีรธรรมา พันใจชน. (2552). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเขียนภาพความคิดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัยนา อรรถนาทร. (2552). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยและในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : กรณีศึกษาในจังหวัดเลยและในเวียงจันทน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นิติ เอื้อยศรีวงศ์ และอาคม พัตยยะ. (2527). ประวัติศาสตร์และวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์. ในชาญวิทย์ เกษตรศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ), ประชาญาประวัติศาสตร์ (หน้า 216-225). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บรรยง สิมหาบุตร. (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์กับวิธีการสอนแบบบรรยาย เรื่องมรดกล้ำค่าของภูมิปัญญาอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2549). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประครอง จันทก. (2546). การพัฒนาครูเครือข่ายด้านการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนโยธินวิทยาสรค์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประจวบศิริพันธ์, จังหวัด. (2528). ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. กรุงเทพฯ .
- _____. (2544). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ประยูร อัครบรรและคณะ. (2553). การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีดี พิศภูมิวิทย์, รศ.ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2560.
- ปริญญ์ สถาวรณ. (2543). การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- พนมพร เผ่าเจริญ และคณะ. (2549). การพัฒนากระบวนการเครือข่ายการพัฒนาครูด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระมหาสุทนต์ อาภาภโร. (2547). เครือข่าย ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

- พัชรินทร์ จันทาพูน. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิศมัย เดิมสันเทียะ. (2555). การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์จากการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วิชาประวัติศาสตร์ ส31103 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพิ่มศักดิ์ บัวรักษา. (2558). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาตี ขุนนนท์. (2552). การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เยาวภา ประคองศิลป์ และศักดิ์สิทธิ์ หัสมิตร. (2544). รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตติก วรรณสุวรรณ. (2552). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กับหน่วยงานเครือข่าย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ มงคลลักษณ์. (2552). บทบาทของเครือข่ายภาคประชาชนในการต่อสู้กับปัญหาความเดือดร้อนในการพัฒนาอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- ศศิพัชร จำปา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. ใน วารสาร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2559. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ศิริพร ตันติยศ. (2550). **รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล** สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สงกรานต์ กาวี. (2548). **การสร้างเครือข่ายการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีการฟ้อนผี** มด-ผี เม็ง. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันสังคมศึกษา. (2560). **การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2550). **เอกลักษณ์และคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย หน่วยที่ 9-15.** พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมศักดิ์ ชูโต. (2527). **ประวัติศาสตร์ ในชาลววิทย เกษตรศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ), ปรัชญาประวัติศาสตร์ (หน้า 19).** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สันติภาพ ไกรกิจราษฎร์. (2550). **แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถานศึกษา** **ขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองเชียงราย.** ปริญญาโท ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กระทรวงวิทยาศาสตร์. (2534). **จากห้วงอวกาศสู่พื้นแผ่นดินไทย.** กรุงเทพฯ : ด้านสหวิชาการพิมพ์.
- สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2559). **สุดยอดในสยามที่เมืองประจวบคีรีขันธ์ ศิลปวัฒนธรรมแห่งเมือง.** ประจวบคีรีขันธ์ : หจก.อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.** กรุงเทพฯ สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). **แนวทางการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ .
- สิน พันธุ์พินิจ. (2549). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2553). **การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สืบแสง พรหมบุญ. (2527). **ประวัติศาสตร์ ในชาลววิทย เกษตรศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี (บรรณาธิการ), ปรัชญาประวัติศาสตร์ (หน้า 21-22).** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุตรัก แก้วระงับ. (2548). **ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี** **ในรายวิชา ส 41101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จังหวัดปัตตานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุพัตรา คำสุข และคณะ. (2556). ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่อง ประวัติศาสตร์อาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ.
- วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1 (2), 56-57.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก.
- ปริญญา กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2547). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระบบเครือข่ายโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัจฉราพร ต้นบรมจ. (2545). กระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติเมืองเชียงใหม่ กับผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2546). ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่. หน้า 11-12 วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.